

2008.gada publiskais
pārskats

RĪGA

Cienītās dāmas un godātie kungi!

Valsts darba inspekcija aizvadītajā pārskata periodā ir ieguldījusi lielu darbu, lai informētu darba devējus un darba ņēmējus par savām tiesībām un pienākumiem. Kopīgā darbā bija sasniegts zināms līmenis, kas liecināja par lielākās sabiedrības daļas izpratni būt korektiem pret valsti un atbildīgiem pašiem pret sevi, un tas varētu būt par pamatu turpmākai sabiedrības motivācijai ievērot darba likumdošanas normas un kalpot ekonomikas izaugsmei.

Taču 2008. un 2009. gada ekonomiskā situācija valstī ir radījusi savas korekcijas. Nodarbināšana bez darba līguma šobrīd ir ļoti aktuāla problēma, jo īpaši, ņemot vērā šā brīža realitāti – augsto bezdarba līmeni un valsts budžeta deficītu un tā radītās sekas uz ekonomiku.

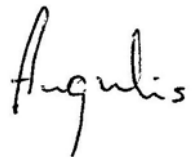
Situācija sociālajā jomā šodien veidotos pozitīvāka, ja pilsoņi būtu tik uzņēmīgi un arī pietiekami izglītoti personīgo naudas resursu organizēšanā, un paši iekrātu līdzekļus nebartām dienām. Tomēr pieredze rāda, ka lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju ir dzīvojuši un dzīvo no "rokas mutē". Turklāt nācies secināt, ka, nonākot krīzes situācijā, visneapmierinātākie par valsts atbalstu ir tie cilvēki, kuri nekad nav maksājuši nodokļus.

Ir vispārzināmi fakti par gadījumiem, kad bezdarbnieki piesakoties darbā, vēlas turpināt saņemt gan bezdarbnieka pabalstu, gan darba algu „uz rokas”. Taču ir arī situācijas otra puse, kad darba meklētāji, kuri vēlas stāties likumīgās darba attiecībās, ir nostādīti izvēles priekšā – ja būs prasība saņemt algu ar nomaksātiem nodokļiem, tad viņa vietā tiks pieņemts cits darbinieks.

Tāpēc VDI joprojām jāturpina izglītošanas un informēšanas darbs, jāpalīdz cilvēkiem apzināties „drošības riņķa” nozīmīgumu. Taču gribētos vērst kolēģu uzmanību uz to, ka laikā, kad nelegālā nodarbinātība visai sabiedrībai un katram indivīdam būtiski samazina sociālās aizsardzības sistēmu, kad Valsts kasē nenonāk ievērojamas naudas summas, kad indivīdam globālās ekonomiskās krīzes apstākļos zūd motivācija maksāt nodokļus, dzīve Valsts darba inspekcijai izvirza pilnīgi jaunu risinājumu meklējumus, jo ar vecajiem argumentiem nebūs iespējams šī brīža situācijā noturēt sasniegto līmeni šajā tik svarīgajā jomā.

Paldies Valsts darba inspekcijai par aktīvo darbu un visiem uzņēmumiem, kuri arī ekonomiski grūtā brīdī domā par saviem darbiniekiem, valsti un vienlaicīgi par sava uzņēmuma labo tēlu!

Labklājības ministrs

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Augulis'. The signature is written in a cursive, flowing style.

/ U. Augulis /

Sveicināti!

Viena no Valsts darba inspekcijas (VDI) prioritātēm pērn bija nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana. Jāatzīst, ka atzīstamus rezultātus šajā jomā devusi normatīvo aktu sakārtošana būvniecības nozarē. Normatīvo aktu pilnveidošanas un papildināšanas rezultātā bez darba līgumiem strādājošu personu skaits minētajā nozarē ievērojami samazinājies. Tomēr jāpiebilst, ka būvniecības nozarē joprojām saglabājas augsts iespējamās nelegālās nodarbinātības risks. Tāpat būtiski, lai 2009.gadā tiktu turpināts darbs pie normatīvo aktu pilnveidošanas pārējās riska nozarēs.

Lai īstenotu Eiropas Kopienas stratēģiju darba drošības un veselības jomā 2007. – 2012.gadam, tika veiktas inspicēšanas kampaņas to nozaru uzņēmumos, kuros pastāv paaugstināts nelaimes gadījumu un arodslimību risks. Jāatzīst, ka gan VDI preventīvais, gan informēšanas darbs ir devis rezultātus un ir samazinājies darbā notikušo letālo nelaimes gadījumu skaits.

Eiropas Savienības darba aizsardzības jomas aktivitāšu ietvaros VDI organizēja informēšanas un inspicēšanas kampaņas, piemēram, Eiropas nedēļas informatīvā kampaņa „Risku novērtēšana”, kuras ietvaros VDI kopā ar sadarbības partneriem – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību, Latvijas Darba devēju konfederāciju un Rīgas Stradiņa universitātes aģentūru „Darba drošības un vides veselības institūts” – organizēja Labas prakses balvas konkursu „Zelta ķivere 2009”. Uzņēmumiem tā bija iespēja prezentēt sevi ne tikai Latvijas mērogā – vietējā konkursa uzvarētājs A/S „Latvenergo” tālāk tika izvirzīts izvērtēšanai Eiropas līmenī.

Lai nodrošinātu efektīvāku VDI funkciju un uzdevumu izpildi, optimizētu finanšu līdzekļu izlietojumu un nodrošinātu darbības kvalitātes paaugstināšanu, 2008.gadā tika veikta iestādes reorganizācija, kā rezultātā pašlaik Latvijā sekmīgi darbojas piecas reģionālās valsts darba inspekcijas un VDI pārvalde.

2009.gadā turpināsim valdības deklarācijā izvirzīto prioritāti – nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanu, kā arī Darba aizsardzības jomas attīstības programmas 2008.-2012.gadam īstenošanu.

Tāpat kā līdz šim, arī turpmāk pievērsīsim uzmanību sabiedrības informēšanai un izglītošanai, jo iedzīvotāju zināšanas par savām darba tiesībām un darba aizsardzības jautājumiem ir īpaši nozīmīgas pašreizējā ekonomiskajā situācijā.

Vēlos pateikt lielu paldies mūsu sadarbības partneriem – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienībai, Rīgas Stradiņa universitātes aģentūrai „Darba drošības un vides veselības institūts” un Latvijas Darba devēju konfederācijai, kā arī īpašs paldies Latvijas Būvnieku asociācijai un organizācijai „Latvijas būvnieku stratēģiskā partnerība” par izpratni un atbalstu nelegālās nodarbinātības samazināšanai būvniecības nozarē.

*Ar patiesu cieņu,
Valsts darba inspekcijas direktore*

/ R.Elce /

Saturs

	lpp.
Lietotie saīsinājumi un abreviatūras.....	7.
1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju.....	8.
1.1. Juridiskais statuss un izveidošanas gads.....	8.
1.2. Darbības virzieni.....	8.
1.3. Izmaiņas VDI darbībā 2008.gada laikā.....	9.
1.4. Padotībā esošās iestādes.....	10.
2. VDI darbības rezultāti.....	11.
2.1. 2008.gada galvenās prioritātes un informācija par to īstenošanu.....	15.
2.1.1. Nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana.....	15.
2.1.2. Eiropas Kopienas stratēģijas darba drošības un veselības jomā 2007. – 2012.gadam īstenošana.....	18.
2.1.2.1. Inspicēšanas kampaņas uzņēmumos, kuru saimnieciskā darbība ir nozarēs ar paaugstinātu nelaiemes gadījumu un arodslimību risku.....	18.
2.1.2.2. Informēšanas un inspicēšanas kampaņu organizēšana ES darba aizsardzības jomas aktivitāšu ietvaros.....	22.
2.1.2.2.1. ES Vecāko darba inspektoru komitejas (SLIC) informatīvā un inspicēšanas kampaņa "Smaguma pārvietošana ar rokām".....	22.
2.1.2.2.2. Eiropas nedēļas informatīvas kampaņas "Risku novērtēšana".....	26.
2.2. Budžeta programmu rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.....	28.
2.3. Informācija par VDI pakalpojumiem.....	30.
2.3.1. Sniegto pakalpojumu veidi.....	30.
2.3.1.1. Preventīvas uzņēmumu pārbaudes.....	30.
2.3.1.2. Tirgus uzraudzība.....	31.
2.3.1.3. Bīstamo iekārtu reģistrācija un uzraudzība.....	32.
2.3.1.4. Bīstamo iekārtu avāriju reģistrācija un izmeklēšana.....	34.
2.3.1.5. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība.....	34.
2.3.1.6. Spridzināšanas darbu atļauju izsniegšana un komersantu reģistrēšana.....	35.
2.3.1.7. Iesniegumu izskatīšana.....	35.
2.3.1.8. 2008.gadā notikušo nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija.....	39.
2.3.1.9. 2008.gadā sagatavoto darba vietu higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze.....	44.
2.3.1.10. Streiku norises uzraudzība.....	47.
2.3.2. Uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā.....	48.
2.4. Informācija par īstenojamajām jaunajām politikas iniciatīvām.....	49.
2.5. Pārskats par vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai.....	49.
3. Budžeta informācija.....	51.
4. Personāls.....	52.
5. Komunikācija ar sabiedrību.....	54.
6. Plāni 2009.gadam.....	56.
1.pielikums: VDI pārskats - analīze par notikušajiem nelaiemes gadījumiem darbā 2008.gadā.....	57.
2.pielikums: VDI pārskats par pirmreizējiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2008.gadā.....	68.

Lietotie saīsinājumi un abreviatūras

Aģentūra - Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra

SDIA – Starptautiskā Darba inspekciju asociācija

DDI – Drošas darbavietas iniciatīva

DVVI – Darba un vides veselības institūts

DLTSA – Darba lietu trīspusējās sadarbības apakšpadome

DVHR – darba vietas higiēniskais raksturojums

EK – Eiropas Komisija

EN – Eiropas nedēļa

ERAF – Eiropas reģionālās attīstības fonds

ES – Eiropas Savienības

ESAW – Eiropas statistika par nelaiemes gadījumiem darbā

ESF – Eiropas sociālais fonds

IAL – individuālie aizsardzības līdzekļi

Kontaktpunkts - Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras Latvijas nacionālais kontaktpunkts

LBAS – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība

LDDK – Latvijas Darba devēju konfederācija

LM – Labklājības ministrija

LR – Latvijas Republika

LTA - Latvijas Tirgotāju asociācija

MK – Ministru kabinets

MVU – mazie un vidējie uzņēmumi

NACE - Vispārējās ekonomiskās darbības klasifikators

NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra

OVP – obligātā veselības pārbaude

PTAC - Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

RAPEX - Eiropas Kopienas Informācijas ātrās apmaiņas sistēma

RVDI - reģionālā Valsts darba inspekcija

SDO – Starptautiskā darba organizācija

SLIC – Vecāko darba inspektoru komiteja

VAS – Valsts administrācijas skola

VDI – Valsts darba inspekcija

VID – Valsts ieņēmumu dienests

VOAVA – Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūra

VR – Valsts robežsardze

VSAA – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju

1.1. Juridiskais statuss un izveidošanas gads

Latvijā 1993.gada 4.maijā tika atjaunots 1939.gada likums "Par Valsts darba inspekciju", kas kļuva arī par tiesisko pamatu Valsts darba inspekcijas (VDI) darbības atjaunošanai un vienotas valsts kontroles un uzraudzības sistēmas izveidošanai darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. 2001.gadā tika pieņemts un 2002.gada 1.janvārī stājās spēkā „Valsts darba inspekcijas likums”, kas noteica VDI juridisko statusu, funkciju un uzdevumus līdz 2008.gada 10.jūlijam, kad spēkā stājās jauns „Valsts darba inspekcijas likums”, kas tika pieņemts 2008.gada 19.jūnijā un pašlaik nosaka VDI tiesisko statusu, funkciju, uzdevumus un darbības kārtību.

VDI ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes valsts iestāde. VDI uzraudzībai un kontrolei ir pakļauti darba devēji, komersanti, to pilnvarotas personas un uzņēmumi, būvobjekti, tajā skaitā privātpersonai piederošie būvobjekti būvdarbu laikā, kā arī darba vietas un darba aprīkojums.

1.2. Darbības virzieni

VDI galvenā funkcija ir nodrošināt efektīvu valsts politikas īstenošanu, uzraudzību un kontroli darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. Realizējot minēto funkciju, VDI pilda šādus uzdevumus:

1. uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu;
2. kontrolē, kā darba devēji un darbinieki savstarpēji pilda darba līgumos un darba koplīgumos noteiktos pienākumus, un veic pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un darbiniekiem;
3. veicina sociālo dialogu un sniedz darba devējiem un darbiniekiem bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām;
4. analizē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumus, lai sniegtu priekšlikumus par normatīvo aktu pilnveidošanu;
5. normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanu un vienotu reģistrāciju, kā arī piedalās arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšanā;
6. kontrolē darba vietās esošo darba aprīkojumu, kā arī personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu, veselībai kaitīgo un bīstamo vielu izmantošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
7. sniedz Labklājības ministrijas (LM) kompetento institūciju darba aizsardzības jautājumos izvērtēšanas komisijai informāciju kompetento institūciju un speciālistu darbību darba aizsardzības jomā VDI uzraudzībai un kontrolei pakļautajos objektos;
8. nodrošina Eiropas Darba drošības un veselības aģentūras (Aģentūra) nacionālā kontaktpunkta (Kontaktpunkts) darbību.

Līdz 2008.gada 10.jūlijam, kad spēku zaudēja 2001.gadā pieņemtais „Valsts darba inspekcijas likums”, VDI uzdevumos ietilpa arī bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanas kontrole. VDI bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību un kontroli nodeva Ekonomikas ministrijas pārziņā līdz ar jaunā „Valsts darba inspekcijas likuma” stāšanās spēkā.

1.3. Izmaiņas VDI darbībā 2008.gada laikā

Būtiskas izmaiņas VDI darbībā 2008.gadā notika saistībā ar jaunā „Valsts darba inspekcijas likuma” stāšanās spēkā, jo no 2008.gada 10.jūlija VDI vairs nekontrolē bīstamo iekārtu uzraudzību un ekspluatāciju regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu, kā arī neveic bīstamo iekārtu reģistrāciju un bīstamo iekārtu avāriju izmeklēšanu. Līdz ar to VDI rīcībā esošā informācija no Bīstamo iekārtu datu bāzes par bīstamo iekārtu reģistrāciju, avāriju izmeklēšanu un citi saistītie dokumenti tika nodoti Ekonomikas ministrijai.

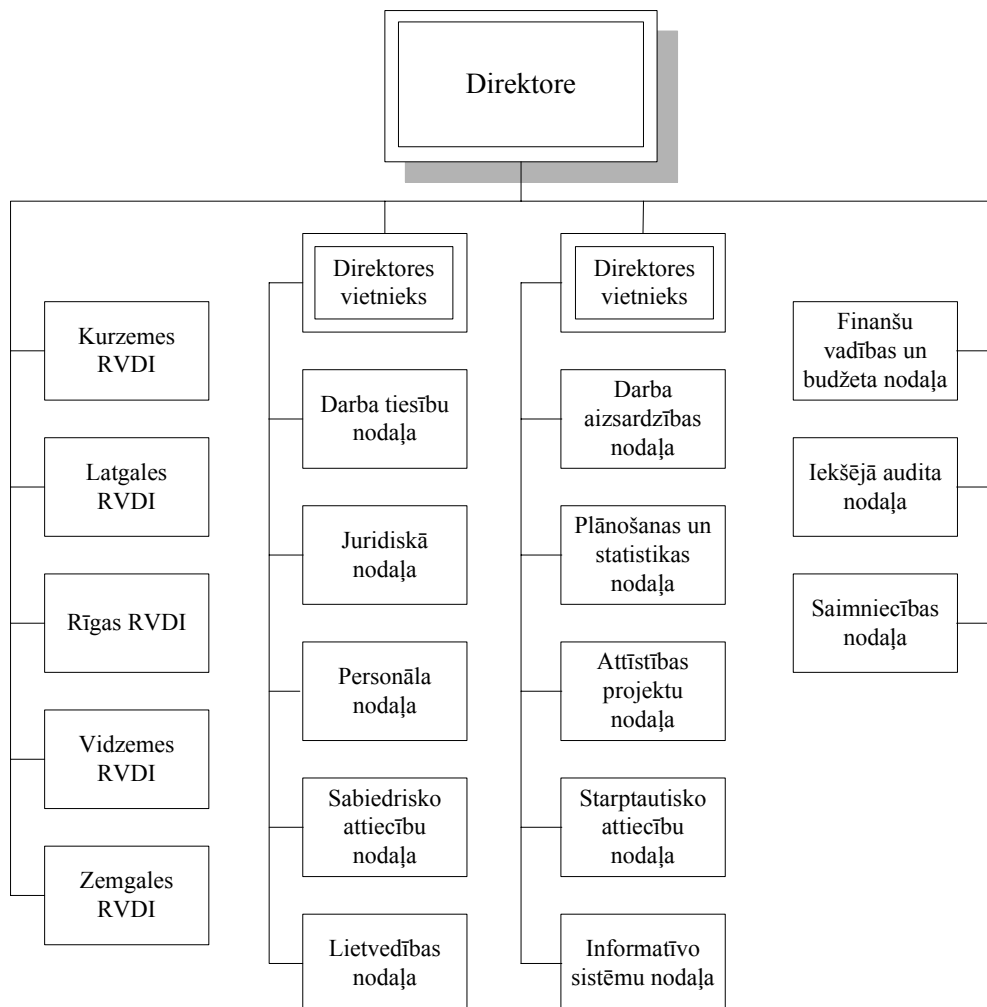
2008.gadā turpinājās VDI struktūras efektivitātes analīzes un pilnveidošanas darbs, kura mērķis ir koordinēta un efektīva, funkcionālo nodaļu atbalstīta reģionālo Valsts darba inspekciju (RVDI) tīkla darbība visā valsts teritorijā. Tika vērtēts ekonomiskās aktivitātes līmenis, darba devēju un darba ņēmēju skaits visās RVDI, salīdzinot un samērojot ieguldītos resursus (personāls, finanses, materiāli tehniskais nodrošinājums) ar katras RVDI uzraudzības un kontroles darba apjomu. Tā rezultātā ar 2008.gada 1.jūliju tika likvidēta Dienvidu RVDI, tās pārraudzībā bijušo Aizkraukles un Ogres rajonu pievienojot Zemgales RVDI, bet Jēkabpils rajonu – Latgales RVDI, un saglabājot RVDI birojus Ogrē un Jēkabpilī. Savukārt, Austrumvidzemes RVDI tika apvienota ar Ziemeļvidzemes RVDI, izveidojot Vidzemes RVDI.

Ar nolūku iespējami efektīvāk izmantot VDI rīcībā esošos resursus, tika likvidēti biroji Valkā, Limbažos, Madonā, Aizkrauklē, Bauskā, Talsos, Preiļos un Krāslavā. Vienlaikus, lai nepasliktinātu RVDI sniegto pakalpojumu (konsultācijas, iesniegumu izskatīšana u.c.) kvalitāti un pieejamības līmeni darba devējiem un nodarbinātajiem lauku rajonos, tika izveidots VDI konsultāciju sniegšanas vietu tīkls (Alūksnē, Balvos, Aizkrauklē, Bauskā, Saldū un Talsos).

2008.gadā VDI tika aktualizēti esošie, kā arī izstrādāti un pieņemti 15 iekšējie normatīvie dokumenti, kas būtiski pilnveidoja un precizēja iestādes darbības procesu norisi, kā arī nodrošināja to atbilstību aktuālajai ekonomiskajai un valsts līmenī pieņemto normatīvo aktu noteiktajai situācijai.

1.4. Padotībā esošās iestādes

VDI padotībā nav nevienas iestādes. No 2008.gada 1.jūlija VDI struktūru veido VDI pārvalde un piecas RVDI. VDI struktūra redzama 1. attēlā.

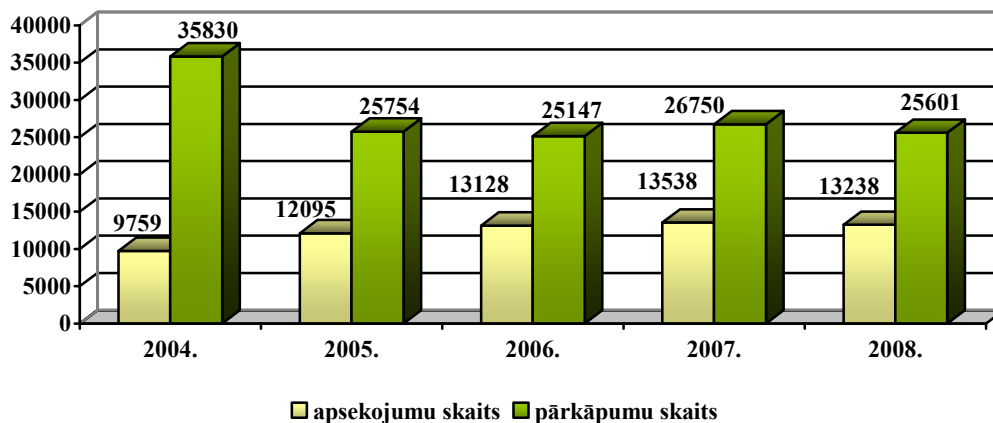
1.attēls: VDI struktūra

Kurzemes RVDI veic uzraudzību Saldus, Kuldīgas, Talsu, Ventspils un Liepājas rajonā. RVDI centrs atrodas Liepājā. Kurzemes RVDI ir 22 inspektoru amata vietas. Kurzemes RVDI pārraudzībā ir 8697 uzņēmumi ar 93898 nodarbinātajiem¹. **Latgales RVDI** veic uzraudzību Krāslavas, Ludzas, Preiļu, Jēkabpils, Rēzeknes un Daugavpils rajonā. RVDI centrs atrodas Daugavpilī. Latgales RVDI ir 21 inspektoru amata vieta. Latgales RVDI pārraudzībā ir 8126 uzņēmumi ar 97878 nodarbinātajiem. **Rīgas RVDI** veic uzraudzību Rīgas un Jūrmalas pilsētā un Rīgas rajonā. RVDI centrs atrodas Rīgā. Rīgas RVDI ir 55 inspektoru amata vietas. Rīgas RVDI pārraudzībā ir 59553 uzņēmumi ar 631140 nodarbinātajiem. **Vidzemes RVDI** veic uzraudzību Balvu, Alūksnes, Madonas, Gulbenes, Limbažu, Valkas, Cēsu un Valmieras rajonā. RVDI centrs atrodas Valmierā. Vidzemes RVDI ir 19 inspektoru amata vietas. Vidzemes RVDI pārraudzībā ir 7979 uzņēmumi ar 82625 nodarbinātajiem. **Zemgales RVDI** veic uzraudzību Ogres, Aizkraukles, Bauskas, Dobeles, Tukuma un Jelgavas rajonā. RVDI centrs atrodas Jelgavā. Zemgales RVDI ir 22 inspektoru amata vietas. Zemgales RVDI pārraudzībā ir 9067 uzņēmumi ar 92073 nodarbinātajiem.

¹ Pēc Valsts ieņēmumu dienesta sniegtajiem datiem.

2. VDI darbības rezultāti

VDI galvenā darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanas uzraudzības un kontroles metode ir uzņēmuma apsekošana. VDI amatpersonu galvenais mērķis, apsekojot uzņēmumu, ir iegūt informāciju par faktisko situāciju uzņēmumā darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā un novērtēt tās atbilstību spēkā esošo normatīvo aktu prasībām. Neatbilstību vai pārkāpumu konstatēšanas gadījumā tiek pieņemts lēmums par efektīvāko veidu, kā tos novērst un panākt darba vides sakārtošanu uzņēmumā, nodrošinot nodarbinātajiem veselībai un dzīvībai nekaitīgus darba apstākļus. 2008.gadā VDI amatpersonas veikušas 13 238 apsekojumus 10 469 uzņēmumos. Šāds veikto apsekojumu skaits ir optimāls un adekvāts VDI reālajai kapacitātei, jo uzņēmumu apsekojumu un konstatēto pārkāpumu skaita dinamika no 2005.gada ir stabila un to savstarpējā attiecība nemainās (skat. 2.attēlu).

2.attēls: Uzņēmumu apsekojumu un pārkāpumu skaits dinamika (2004. – 2008.)

Jāuzsver, ka 2008.gadā ekonomiskās aktivitātes straujais kritums būtiski ietekmēja darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanas līmeni uzņēmumos, proti, darba devēji lielāko uzmanību koncentrēja uz uzņēmumu finansiālās situācijas stabilizāciju un to, lai uzņēmumu darbība netiktu vispār pārtraukta, līdz ar to pieauga VDI darba apjoms (konsultācijas, iesniegumu izskatīšana, darba vietu higiēnisko raksturojumu sagatavošana), kas, savukārt, mainīja arī apsekojumu skaita savstarpējo samēru - ārkārtas apsekojumu skaits pieauga, bet preventīvo apsekojumu skaits samazinājās.

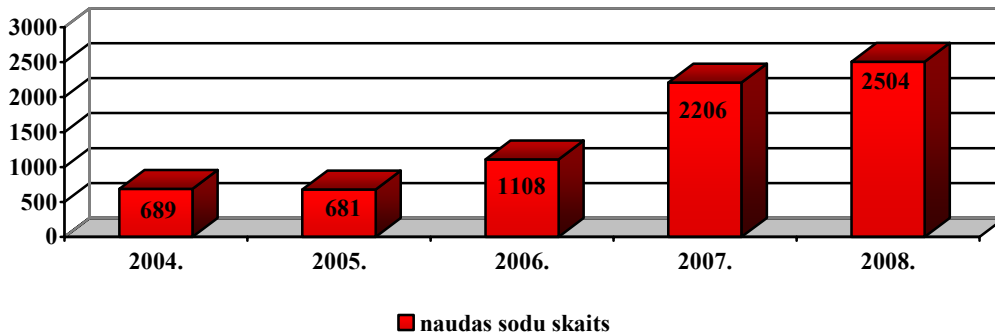
2008.gadā no visiem VDI apsekotajiem uzņēmumiem 2102 uzņēmumi jeb 20% apsekoti vairāk kā vienu reizi. Uzņēmuma atkārtota apsekošana, galvenokārt, saistīta ar ievērojamo iesniegumu skaita pieaugumu par 41% un darba vietu higiēnisko raksturojumu pieprasījumu skaita pieaugumu par 24%, salīdzinot ar 2007.gadu.

VDI amatpersonas 2008.gadā darba devējiem izsniedza 4690 rīkojumus ar norādi novērst konstatētos 25 601 pārkāpumu un noteikts konkrēts termiņš to novēršanai. 2008.gadā kopā bija jānovērš 26 232 pārkāpumi, pēc darba devēju sniegtās informācijas novērsti tika 24 144 pārkāpumi jeb 92%. Pilnīgi visu VDI konstatēto pārkāpumu novēršanu kavē un ietekmē dažādi apstākļi, piemēram, 2008.gadā, īpaši ceturtajā ceturksnī, saistībā ar straujo ekonomiskās situācijas pasliktināšanos daudzi uzņēmumi bija spiesti samazināt savas darbības apjomu un intensitāti vai pārtraukt darbību vispār, tāpat finanšu līdzekļu nepietiekamības dēļ daudzi darba devēji lūdza pagarināt pārkāpumu novēršanas termiņu. Par rīkojumā atrunāto pārkāpumu novēršanu darba devēji VDI paziņo rakstiski, bet VDI amatpersonām lielā noslogojuma dēļ vairumā gadījumu nav iespējams veikt atkārtotu apsekojumu uzņēmumā, lai pārliecinātos par rīkojuma izpildes adekvātumu.

Atskaites periodā izdotajos rīkojumos tika konstatēti 3 386 darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi, 21 804 darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi, 370

(1,4%) bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību un 41 (0,2%) tirgus uzraudzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi.

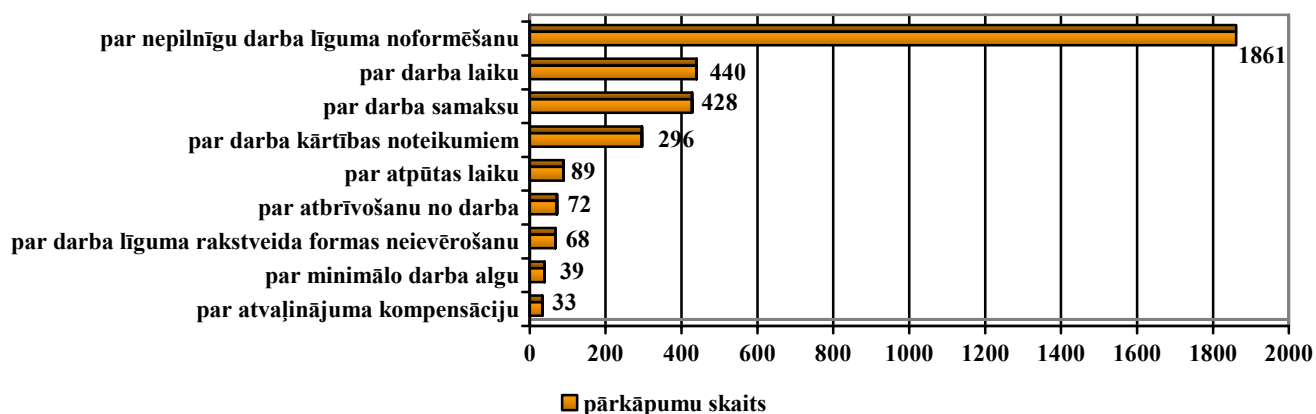
Ievērojot samērības principu starp administratīvo nodarījumu, tā sekām un piemērotā soda lielumu, VDI amatpersonas 2008.gadā par darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības, bīstamo iekārtu tehniskās un tirgus uzraudzības normatīvo aktu pārkāpumiem darba devējiem piemērojušas 2966 administratīvos sodus (skat. 3.attēlu), no tiem 462 brīdinājumus un 2504 naudas sodus. Administratīvo sodu skaits pieaudzis par 22,6%, salīdzinot ar 2007.gadu. Atskaites periodā piemēroti naudas sodi kopumā par 505 894 LVL.

3.attēls: Uzlikto naudas sodu dinamika (2004. – 2008.)

2008.gadā VDI piemēroto naudas sodu samaksas rezultātā valsts budžets tika papildināts par 353 075 LVL. Atskaites periodā piespiedu izpildei nodoti 262 VDI uzliktie administratīvie naudas sodi par 81 980 LVL, no tiem samaksāts 71 naudas sods par 16 700 LVL. Savukārt, 23 naudas sodus 4 410 LVL apmērā nav iespējams piedzīt, jo sodītie uzņēmumi jau ir likvidēti.

VDI konstatētie pārkāpumi darba tiesisko attiecību jomā (skat. 4.attēlu) veido 13,2% no visiem atskaites periodā konstatētajiem pārkāpumiem. Savukārt, no visiem darba tiesisko attiecību pārkāpumiem vairāk kā puse jeb 54,9% ir par nepilnīgu darba līguma noformēšanu. Visbiežāk tiek konstatēts, ka darba līgumos nav ietverta visa nepieciešamā informācija, kas noteikta Darba likuma 40.pantā. 14,8% darba tiesisko attiecību pārkāpumi ir saistīti ar darba samaksu, galvenokārt, par darba samaksas un atvaļinājuma kompensāciju neizmaksāšanu vai izmaksāšanu tikai daļējā apmērā, par darba algas aprēķināšanu un izmaksāšanu, kas ir mazāka par valstī noteikto minimālo darba algu, par darba algas izmaksu, kas neatbilst darba līgumā noteiktajai darba algai u.c. 13% darba tiesisko attiecību pārkāpumi ir par darba laiku, no tiem visbiežāk konstatēts, ka precīzi netiek uzskaitītas nodarbinātā nakts laikā un svētku dienās nostrādātās stundas, nav sagatavoti (darba) maiņu grafiki un nodarbinātie ar tiem nav iepazīstināti ne vēlāk kā mēnesi pirms to stāšanās spēkā, darba līgumā vai darba kārtības noteikumos nav noteikts darba laika sākums, beigas un pārtraukuma ilgums u.c.

4.attēls: VDI 2008.gadā visbiežāk konstatētie pārkāpumi rīkojumos darba tiesisko attiecību jomā

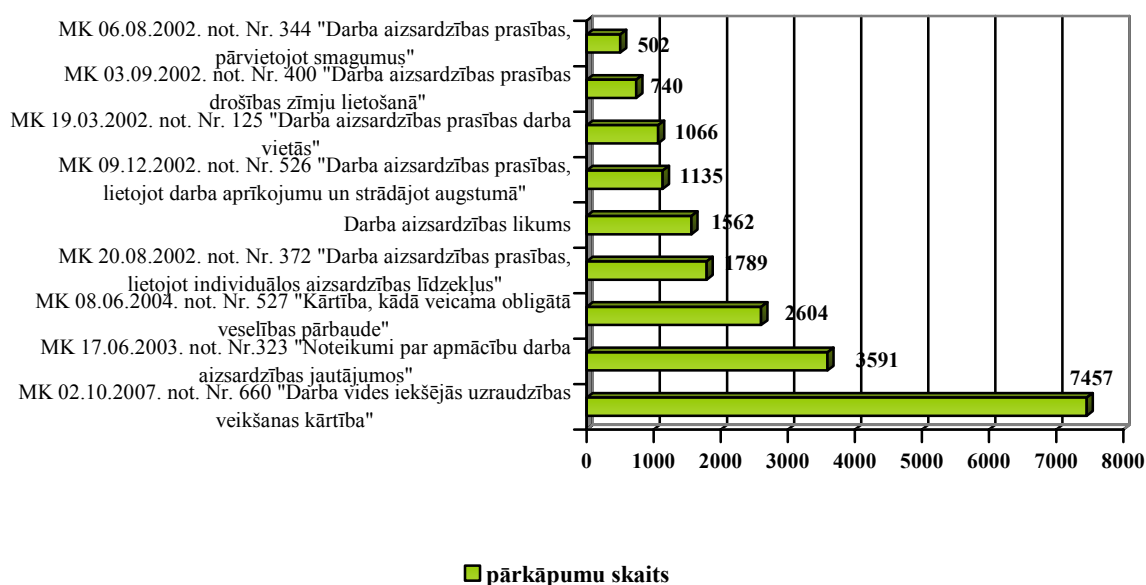
Atskaites periodā par pārkāpumiem darba tiesisko attiecību jomā piemērots 1571 (268 569 LVL) administratīvais sods, kas ir par 5,7% vairāk, salīdzinot ar 2007.gadu. no tiem:

- par darba līgumiem (legālas nodarbināšanas pārkāpumi) kopumā piemēroti 743 administratīvie sodi par 195 225 LVL, tajā skaitā 365 (107 680 LVL) – par nodarbināšanu bez darba līguma, 287 (83 960 LVL) – par darba līguma rakstveida formas neievērošanu (šajos gadījumos nereti VDI amatpersonai ir izdevies piekļert iespējamo ēnstrādnieku, bet nav izdevies to juridiski pierādīt, lai darba devēju sodītu par nodarbināšanu bez darba līguma), 91 (3585 LVL) – par nepilnīgu darba līguma noformēšanu;
- par darba samaksu piemērots 501 (49 039 LVL) administratīvais sods, kas ir gandrīz divas reizes jeb par 97,2% vairāk kā 2007.gadā;
- par darba tiesisko attiecību izbeigšanas procedūras neievērošanu piemēroti 162 sodi (11 855 LVL) u.c.

Jāuzsver, ka, salīdzinot ar 2007.gadu, par legālas nodarbināšanas pārkāpumiem piemēroto administratīvo sodu summa ir pieaugusi par 73,4 %, jo par darba līguma rakstveida formas neievērošanu vai atkārtotu nodarbināšanu bez darba līguma VDI piemērojusi darba devējiem sodus, kas lielāki par 5000 LVL (plašāk skat. 2.1.1.nodaļā).

85,2% no visiem 2008.gadā VDI amatpersonu konstatētajiem pārkāpumiem veido darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi (skat 5.attēlu). Darba aizsardzības jomā 34,2% konstatēti Ministru kabineta (MK) 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr. 660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” pārkāpumi. Tas, galvenokārt, saistīts ar darba devēju attieksmi un pieeju minēto noteikumu prasību izpildē. Daļa darba devēju neuztver darba vides risku novērtēšanu uzņēmumā kā pamatu patiešām funkcionējošas darba aizsardzības sistēmas un drošas darba vides izveidei, bet uzskata, ka pietiek ar formāli novērtētiem darba vides riskiem, kam neseko nekāda reāla darbība, lai tos mazinātu vai novērstu, pēc risku novērtēšanas nereti pat nodarbinātie netiek iepazīstināti ar riskiem, kam viņi ir pakļauti darba laikā. 16,5% pārkāpti MK 2003.gada 17.jūnija noteikumi Nr. 323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos” – uzņēmumā nav izstrādātas un apstiprinātas instrukcijas darba aizsardzībā, nodarbinātajiem nav veikta ievadinstruktaža vai atkārtotā instruktaža, instruēšanas fakts nav reģistrēts atbilstoši normatīvā akta prasībām, kā arī uzņēmuma darba aizsardzības speciālists nav ieguvis nepieciešamās pamatlīmeņa (160 stundu apmācība) zināšanas darba aizsardzībā u.c. 11,9% pārkāpumu konstatēti saistībā ar MK 2004.gada 8.jūnija noteikumiem Nr. 527 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” – lielākoties, darbinieki nav nosūtīti uz pirmreizējo vai periodisko obligāto veselības pārbaudi, uzņēmumā nav izveidots nodarbināto saraksts, kuriem obligātā veselības pārbaude būtu jāveic, atbilstoši kaitīgo darba vides risku novērtējumam u.c.

Darba aizsardzības jomā 2008.gadā organizatoriska (81,46%) un tehniska (18,54%) rakstura pārkāpumu savstarpējā attiecība kopumā saglabājās tāda pati kā iepriekšējā gadā (2007.gadā organizatoriska – 80,3%, tehniska 19,7% rakstura pārkāpumi). Tas nozīmē, ka darba devēji joprojām par daudz būtiskāku uzskata ražošanas procesa tehnisko pilnveidošanu un uzturēšanu, bet kvalitatīvas darba aizsardzības sistēmas izveidošanai un uzturēšanai, nodarbināto instruktāžai un apmācībai netiek veltīta pietiekama un adekvāta uzmanība. VDI amatpersonas praksē ir pārliecinājušās, ka mazo uzņēmumu vadītāji ne vienmēr ir pilnīgi izpratuši darba vides risku vērtēšanas būtību un praktisko nepieciešamību vai arī maldīgi uzskata, ka viņu vadītajos uzņēmumos darba vides risku vispār nav. Tāpat jāatzīmē, ka finanšu līdzekļu trūkums ir vērā ņemams šķērslis organizatorisko pārkāpumu novēršanā mazajos uzņēmumos un zemnieku saimniecībās.

5.attēls: VDI 2008.gadā visbiežāk konstatētie pārkāpumi darba aizsardzības jomā

Pārkāpumi, kas saistīti ar bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību (VDI kompetences jomā tā bija līdz 2008.gada 10.jūlijam) un tirgus uzraudzību regulējošajiem normatīvajiem aktiem, veido 1,6% no visiem VDI konstatētajiem pārkāpumiem 2008.gadā. Visbiežāk tika konstatēts, ka nav veikta kārtējā bīstamās iekārtas tehniskā pārbaude, nav redzamā vietā izvietota informācija par bīstamās iekārtas nākošās pārbaudes laiku, nav iekārtots žurnāls bīstamās iekārtas tehnisko apkopju un periodisko apskaušu uzskaitēi, nav veiktas mēraparātu un ķīmisko vielu uzglabāšanas rezervuāru periodiskās pārbaudes, uzņēmumā tiek izmantoti individuālie aizsardzības līdzekļi, kuriem nav CE marķējuma u.c.

Būtiskus darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību pārkāpumus VDI amatpersonas konstatēja uzņēmumos, kuros tiek nodarbināti ārvalstu pilsoņi. Visbiežāk tika konstatēta nelegāla nodarbināšana (viens no apsekotajiem uzņēmumiem bez darba līguma noslēgšanas nodarbināja 57 ārvalstu pilsoņus), darba algas neizmaksa, obligāto veselības pārbažu neveikšana, darba vides riska faktoru neizvērtēšana. Tā kā ārvalstu pilsoņi lielākoties darbu Latvijā ir atraduši ar darbā iekārtošanas firmu palīdzību, viņi ne tikai nepārzina Latvijas Darba likuma normas, bet arī nespēj ar darba devēju kontaktēties sev saprotamā valodā, tas veicina negodprātīgu darba devēju vēlmi izmantot nevienlīdzīgās informētības situāciju savtīgos nolūkos un pārkāpt normatīvo aktu prasības.

2008.gadā par pārkāpumiem darba aizsardzības jomā piemēroti 1360 (233 225 LVL) administratīvie sodi, kas ir par 54,8% vairāk, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Tas izskaidrojams ar to, ka, pieaugot ārkārtas apsekojumu skaitam, kuru nolūks ir iesnieguma izskatīšana, kas, galvenokārt, ir par darba tiesiskajām attiecībām, VDI amatpersonas apsekojuma laikā uzņēmumā novērtē arī darba aizsardzības situāciju. No visiem piemērotajiem administratīvajiem sodiem darba aizsardzības jomā:

- 354 (54 400 LVL) - par Darba aizsardzības likuma pārkāpumiem;
- 331 (54 930 LVL) - par MK 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr. 660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” pārkāpumiem;
- 196 (29 650 LVL) - par MK 2003.gada 25.februāra noteikumu Nr. 92 „Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus” pārkāpumiem;
- 138 (13 420 LVL) - par MK 2003.gada 17.jūnija noteikumu Nr. 323 noteikumu „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos”;
- 119 (28 060 LVL) - par MK 2004.gada 8.jūnija noteikumu Nr. 527 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” pārkāpumiem u.c.

35 (4 100 LVL) administratīvie sodi piemēroti par pārkāpumiem bīstamo iekārtu tehniskās un tirgus uzraudzības jomā.

2.1. 2008.gada galvenās prioritātes un informācija par to īstenošanu

VDI darbības plānošanas pamatā ir prioritāšu princips. Saskaņā ar Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādņem 2008. – 2013.gadam un VDI 2008.gada darbības programmu, pārskata periodam tika izvirzītas 4 galvenās prioritātes:

1. MK noteiktā prioritāte – „Nelegālās nodarbinātības politikas īstenošana”;
2. Eiropas Kopienas stratēģijas darba drošības un veselības jomā 2007. – 2012.gadam īstenošana:
 - 2.1. „Inspicēšanas kampaņu organizēšana uzņēmumos, kuru saimnieciskā darbība ir nozarēs ar paaugstinātu nelaimes gadījumu un arodslimību risku”:
 - 2.1.1. būvniecības nozarē;
 - 2.1.2. šūšanas un tekstilizstrādājumu ražošanas uzņēmumos;
 - 2.1.3. frizētavās un skaistumkopšanas salonos;
 - 2.2. „Informēšanas un inspicēšanas kampaņu organizēšana Eiropas Savienības (ES) darba aizsardzības jomas aktivitāšu ietvaros”:
 - 2.2.1. SLIC (Vecāko darba inspektoru komitejas) informatīvās un inspicēšanas kampaņas “Smaguma pārvietošana ar rokām” organizēšana;
 - 2.2.2. Eiropas nedēļas informatīvas kampaņas “Risku novērtēšana” organizēšana.

2.1.1. Nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana

Nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana ir noteikta par valsts un līdz ar to arī VDI darbības prioritāti, jo nelegālā nodarbinātība ilgstoši ir raksturīga Latvijas darba tirgus iezīme, kas izraisa ne tikai sociālo dempingu, bet arī rada nodarbināto ekspluatāciju un tirgus konkurences izkropļojumus. Galvenie dokumenti, kas ir VDI mērķu sasniegšanas un prioritātes īstenošanas pamatā, ir ES politikas aktualitāte nelegālās nodarbinātības pārveidošanā par legālo nodarbinātību (Eiropas Padomes rezolūcija OV C 260, 29.10.2003.), MK 2004.gada 2.novembra rīkojumu Nr. 836 “Pasākumu plāns 2005. - 2009.gadam Valsts darba inspekcijas administratīvās spējas paaugstināšanai saistībā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu” (Plāns) un VDI 2008.gada darbības programma.

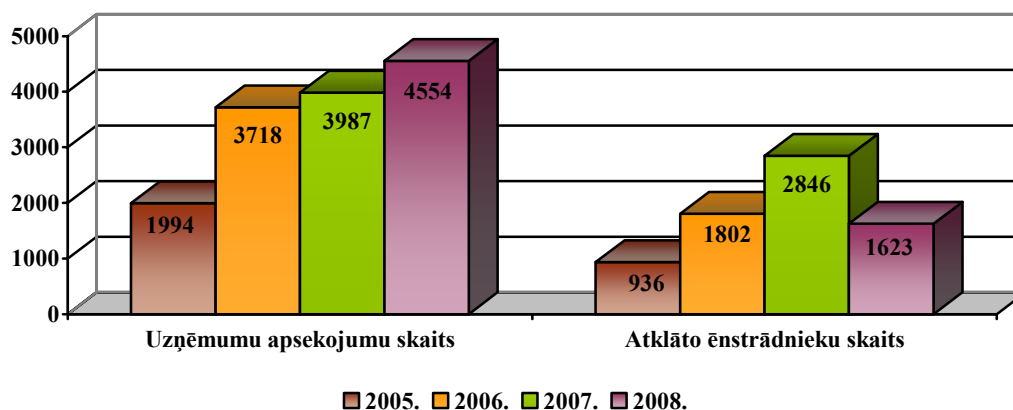
VDI prioritātes darbības mērķis ir samazināt nelegālo nodarbinātību valstī, bet pamatuzdevumi mērķa sasniegšanai ir VDI uzņēmumu kontroles pilnveidošana, sabiedrības informēšana un tiesiskās kultūras veicināšana.

VDI 2008.gadā nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanai tika norīkotas 23 amatpersonas, kuras VDI pārvaldē un RVDI darbojās arī kā prioritātes īstenošanas koordinatori. Katra RVDI savu darbību nelegālās nodarbinātības samazināšanā organizē atbilstoši reģiona īpatnībām,

piemēram, Rīgas RVDI, ņemot vērā apsekojamo objektu lielumu, apsekojumus veic, piedaloties visiem Nelegālās nodarbinātības samazināšanas sektora inspektoriem. Lai sasniegtu Plānā noteiktos rādītājus, apsekojumu veikšanā ar nolūku samazināt nelegālo nodarbinātību tika iesaistīti arī citi VDI inspektori. Tomēr jāatzīst, ka šāda prakse ietekmē VDI kopējo darbību, jo tiek patērēts darba laiks un resursi, kas nepieciešami citu Valsts darba inspekcijas likumā deleģēto funkciju un uzdevumu izpildei (iesniegumu izskatīšana, darbā notikušo nelaimes gadījumu izmeklēšana, darba vietu higiēnisko raksturojumu sagatavošana u.c.).

Kā galvenie pamatuzdevumi tika noteikti apsekojumu veikšana tajās nozarēs, kuru saimnieciskā darbība ir saistīta ar paaugstinātu nelegālās nodarbinātības risku (būvniecība, mazumtirdzniecība un vairumtirdzniecība, lauksaimniecība, skaistumkopšana, veselības aprūpe); VDI darbinieku profesionālās kvalifikācijas paaugstināšana; sadarbības pilnveidošana ar citām valsts institūcijām un masu informēšanas līdzekļiem nelegālās nodarbinātības samazināšanas jomā; informatīvo kampaņu un preventīvo pasākumu darba tiesību jautājumos organizēšana.

Saskaņā ar Plānu 2008.gadā bija jāveic 4 500 apsekojumi (grozījumi ar 2008.gada 2.oktobra VDI rīkojumu Nr.209-r) un jāatklāj 1 700 ēnstrādnieki. Faktiski 2008.gadā VDI amatpersonas veica 4 554 apsekojumus sakarā ar nelegālo nodarbinātību, kuru laikā tika konstatēti 1 623 ēnstrādnieki. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem rezultātiem var secināt, ka Plāna realizēšanas laikā ir vērojama nelegālās nodarbinātības samazināšanās tendence, proti, uzņēmumi darbos iesaista mazāku skaitu ēnstrādnieku un neveido darba tiesiskās attiecības bez rakstveida darba līgumiem (skat. 6.attēlu).

6.attēls: Uzņēmumu apsekojumu skaita sakarā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu un atklāto ēnstrādnieku skaita dinamika (2005. – 2008.)

Kā redzams no rezultātiem, apsekojumu skaits 2008.gadā, salīdzinot ar 2007.gadu, ir palielinājies, turpretim konstatēto ēnstrādnieku skaits ir ievērojami samazinājies. Galvenais iemesls konstatēto ēnstrādnieku skaita samazinājumam riska nozarēs, jo īpaši būvniecībā, ir normatīvo aktu grozījumu pieņemšana un stāšanās spēkā. Nelegālās nodarbinātības gadījumu būtisks samazinājums būvniecības sektorā 2008.gadā salīdzinājumā ar 2007.gadu pamatojams ar vairāku būvniecības jomu reglamentējošo normatīvo aktu grozījumu (Būvniecības likumā, MK 2003.gada 25.februāra noteikumos Nr.92 “Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus”) stāšanos spēkā, būtiski sakārtojot būvniecības jomu un atvieglojot uzraudzību tajā. Savukārt, jomās, kurās nepiemēro iepriekš minēto normatīvo aktu grozījumus, vērojama tendence, jo īpaši 2008.gada nogalē, neslēgt darba līgumus. Proti, ļaunprātīgi izmantojot valstī esošo sociālekonomisko situāciju, kad pastāvot augstam bezdarba līmenim, ir krasi palielinājusies konkurence uz brīvajām darba vietām, darba devēji nodarbina darba ņēmējus, nenoslēdzot rakstveida darba līgumus.

Kā nozīmīgu tiesisko atbalstu nelegālās nodarbinātības samazināšanā var minēt arī 2008.gada 17.aprīļa likumu “Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”, kas stājās spēkā 2008.gada 14.maijā un būtiski palielināja soda apmērus, tai skaitā arī soda apmērus par darba līguma nenoslēgšanu rakstveidā. VDI uzlikto administratīvo sodu apmērs 2008.gada 3.ceturksnī (87 560 LVL) ir lielāks kā 2008.gada pirmajā pusgadā kopā (71 650 LVL). 2008.gadā kopā par legālas nodarbināšanas pārkāpumiem uzlikto sodu apmērs veido 195 225 LVL.

Ar 600 atklātajiem ēnstrādniekiem viņu darba devēji noslēdza darba līgumu, kas deva valsts budžetā ieņēmumu pieaugumu sakarā ar ēnstrādnieku legālu nodarbināšanu 400 021 LVL² apmērā. Darba attiecības netika turpinātas ar 1 023 VDI atklātajiem ēnstrādniekiem, kas norāda uz to, ka, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, nelegālā nodarbinātībā iesaistītās puses arvien biežāk nevēlas slēgt darba līgumus, tādējādi turpinot saglabāt nelegālās nodarbinātības pastāvēšanas risku.

Jāuzsver, ka pat, neraugoties uz pašreizējo ekonomisko situāciju Latvijā un bezdarba līmeņa pieaugumu, 2008.gadā turpināja palielināties Valsts ieņēmumu dienestā (VID) reģistrēto nodarbināto skaits (gan ar strauju samazinājumu gada pēdējos divos mēnešos), ar kuriem darba devējs ir noslēdzis rakstveida darba līgumus, kopsummā saglabājot pieaugumu kopš 2005.gada janvāra, kas arī netieši liecina par VDI darba efektivitāti.

2008.gadā konstatēto ēnstrādnieku skaita analīze pa nozarēm parāda, ka atskaites periodā, tāpat kā 2007.gadā, VDI amatpersonas visvairāk ēnstrādniekus konstatējušas paaugstinātas nelegālās nodarbinātības riska nozaru uzņēmumos. Vislielākais atklāto ēnstrādnieku skaits ir būvniecībā (2008.gadā – 695 atklāti ēnstrādnieki, kas ir 42,8% no visiem konstatētajiem ēnstrādniekiem), apstrādes rūpniecībā (kokapstrāde, pārtikas produktu ražošana) (314 atklāti ēnstrādnieki, t.i., 19,3%) un lauksaimniecībā (191 atklāti ēnstrādnieki, t.i., 11,7%). Tas norāda, ka minēto nozaru uzņēmumi ir uzskatāmi kā riska uzņēmumi valstī un VDI jāturpina darbs, lai pastiprinātu kontroli nelegāli nodarbināto strādājošo atklāšanai šajās nozarēs.

2008.gadā VDI, realizējot nelegālās nodarbinātības samazināšanas politiku, turpināja sadarbību ar VID, Valsts robežsardzes (VR) reģionālajām nodaļām, Valsts policiju un Pašvaldību policiju. Tāpat turpinājās sadarbība ar Nodarbinātības valsts aģentūru (NVA) realizācija, kuras pamatā ir operatīva informācijas apmaiņa starp VDI un NVA, proti, VDI amatpersonas paziņo NVA par konstatētajiem ēnstrādniekiem, lai NVA varētu pārbaudīt, vai konkrētā persona ir arī reģistrējusies kā bezdarbnieks, līdz ar to saņemot atbilstošus pabalstus un vienlaicīgi nelegāli strādājot. 2008.gadā konstatēti 46 ēnstrādnieki – bezdarbnieki, kas veido 2,8% no visiem VDI 2008.gadā kopā atklātajiem ēnstrādniekiem. Finanšu policija, izvērtējot faktiskos apstākļus, attiecībā pret šīm personām uzsākusi 9 kriminālprocesus, 4 personas atrodas kriminālvajāšanā.

Grozījumi “Būvniecības likumā”, kas stājās spēkā 2008.gada 1.februārī, paplašina VDI kompetenci, piešķirot VDI amatpersonām tiesības veikt apsekojumus būvniecības privātajā sektorā. Privātajos būvobjektos nodarbinātie nereti aizbildinās, ka ir ģimenes locekļi, radnieki, kaimiņi utt., lai pārbaudītu iegūtās informācijas pareizību, rodas nepieciešamība ievākt ziņas par konkrētā privātā būvobjekta īpašnieka ģimenes locekļiem, pirmās un otrās pakāpes radniekiem, kā arī izvērtēt visus apstākļus par citām personām, kuras veic darbu vai sniedz pakalpojumus bez atlīdzības personīgo attiecību ietvaros. Nolūkā iegūt ziņas par iespējamajām radniecības pakāpēm, 2008.gada 18.jūlijā tika noslēgts sadarbības līgums starp VDI un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi. Izmantojot tiešsaistes datu pārraidi, VDI no Iedzīvotāju reģistra centrālās datu bāzes iegūst datus, kas ir noderīgi minēto pārbažu sekmīgai īstenošanai.

Jāuzsver, ka VDI aicina veikt tādus grozījumus normatīvajos aktos, kas vērsti uz nelegālās nodarbinātības samazināšanu, piemēram, darba līguma kopiju esamība uzņēmumu struktūrvienībās, darba devēja pienākums reģistrēt nodarbināto no darba tiesisko attiecību nodibināšanas brīža līdz brīdim, kad darbinieks uzsāk veikt noteiktu darbu. VDI uzskata, ka, lai mazinātu nelegālās nodarbinātības risku būvniecības nozarē, ir nepieciešami atbilstoši grozījumi Publisko iepirkumu likumā. Grozījumos jāiekļauj norma, kas nosaka, ka pretendents darbu izpildē nedrīkst piesaistīt tādus apakšuzņēmējus, ja to darbībā ir konstatēti būtiski darba tiesību pārkāpumi. Papildus, lai radītu pietiekoši efektīvu kontroli, publisko būvdarbu līgumu gadījumos izziņas pieprasīšana VDI par pretendenta un tā apakšuzņēmēju atbilstību izvirzītajiem nosacījumiem būtu nosakāma kā obligāta prasība. Šādam regulējumam būs arī preventīvs raksturs, kas motivēs uzņēmēju, ievērot darba tiesisko attiecību normatīvo regulējumu, lai tas netiktu izslēgts no turpmākās dalības publisko iepirkumu konkursā.

² Aprēķini veikti, pamatojoties uz 2008.gadā Latvijā noteikto minimālo algu (160 LVL).

2.1.2. Eiropas Kopienas stratēģijas darba drošības un veselības jomā 2007. – 2012.gadam īstenošana

2.1.2.1. Inspicēšanas kampaņas uzņēmumos, kuru saimnieciskā darbība ir nozarēs ar paaugstinātu nelaimes gadījumu un arodslimību risku

Eiropas Kopienas stratēģijas darba drošības un veselības jomā (2007. – 2012.) un Latvijas Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādņu (2008. – 2013.) īstenošanas ietvaros VDI 2008.gadā organizēja nacionālās kampaņas darba aizsardzības jomā būvniecības, šūšanas un tekstilizstrādājumu ražošanas uzņēmumos, kā arī frizētavās un skaistumkopšanas salonos. Nozares, kurās tika rīkotas inspicēšanas kampaņas, tika izvēlētas, pamatojoties uz darbā notikušo nelaimes gadījumu skaitu attiecīgajā nozarē, kā arī arodslimību iegūšanas riska un kaitīgo riska faktoru, kam pakļauti nodarbinātie, analīzi. Pirms katras kampaņas uzsākšanas tika informēti gan attiecīgās nozares darba devēji, gan sabiedrība.

Inspicēšanas kampaņu mērķis bija:

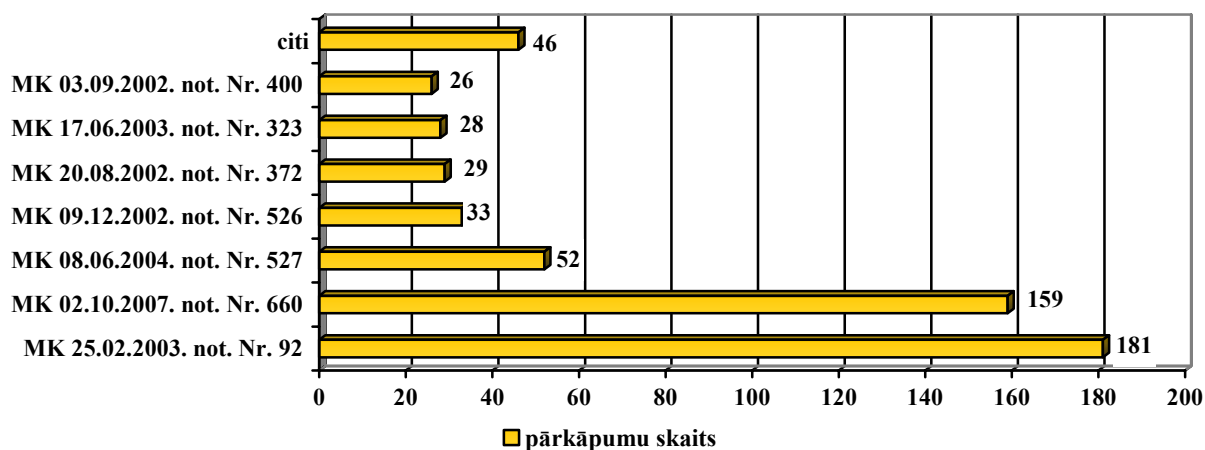
- preventīvi apsekot uzņēmumus;
- izvērtēt darba devēju faktisko darbību drošas darba vides izveidē;
- mazināt arodslimību un nelaimes gadījumu darbā risku;
- pārbaudīt jauno prasību ievērošanu būvniecībā.

Visās 2008.gada VDI rīkotajās kampaņās īpaša uzmanība tika pievērsta darba vides risku novērtēšanai, kas ir pamats visiem turpmākiem darba aizsardzības pasākumiem uzņēmumā - darba aizsardzības pasākumu plāna veidošanai, pasākumu veikšanai, lai mazinātu vai novērstu riska faktoros. Kampaņu laikā tika pārbaudīta arī tādu darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošana, kā darba aizsardzības speciālista esamība un apmācība uzņēmumā, nodarbināto instruēšana un apmācība, darba aprīkojuma un darba vietu atbilstība normatīvo aktu prasībām, individuālo aizsardzības līdzekļu (IAL) lietošana, drošības zīmju izvietošana, obligāto veselības pārbažu veikšana.

Būvniecības kampaņa tika organizēta jau otro gadu pēc kārtas un norisinājās no 2008.gada 19.maija līdz 13.jūnijam. Tās laikā tika apsekti 317 būvuzņēmumi (235 būvlaukumi), kas ir par 67 % vairāk, salīdzinot ar 2007.gadu. Kampaņas apsekojumu laikā darba devējiem tika izsniegti 162 rīkojumi 554 konstatēto pārkāpumu novēršanai, kā arī tika piemēroti 86 administratīvie sodi (25 120 LVL).

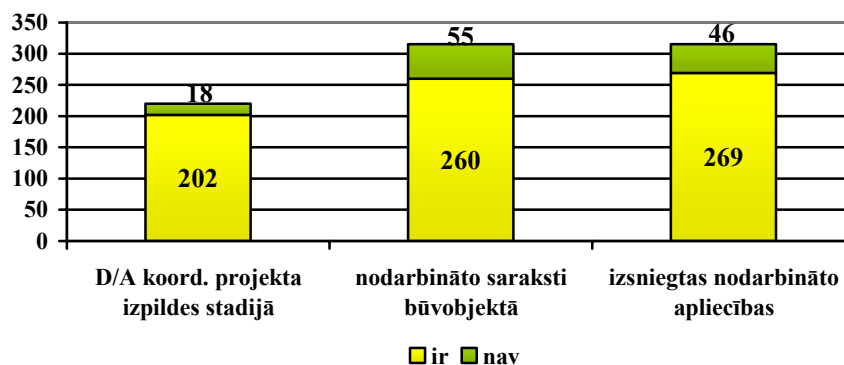
Būvniecības uzņēmumos tika kontrolēta darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošana un pārbaudīts, kā darba devēji ievēro jaunās MK 2003.gada 25.februāra noteikumu Nr. 92 „Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus” prasības (grozījumi stājās spēkā 2008.gada 2.februārī) – par būvobjektā nodarbināto sarakstiem, nodarbināto apliecībām, vai būvobjektā ir norīkots projekta izpildes darba aizsardzības koordinators.

Normatīvie aktu, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk tika konstatēti kampaņas laikā, sadalījums redzams 7.attēlā.

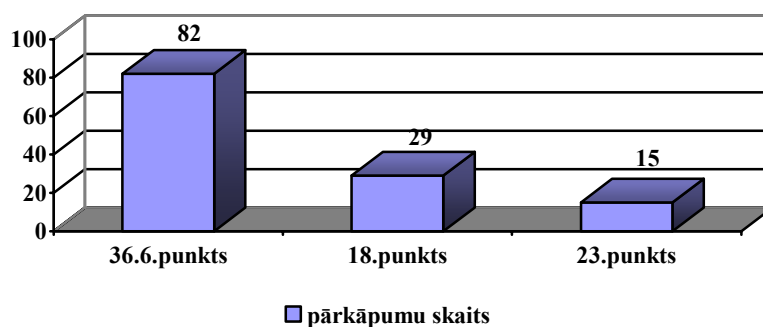
7.attēls: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk tika konstatēti izdotajos rīkojumos būvniecības kampaņas laikā

Visbiežāk pārkāptas MK 2003.gada 25.februāra noteikumu Nr. 92 „Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus” prasības. No pārbaudītajiem būvobjektiem 55 uzņēmumos jeb 17,4 % no kopējā kampaņas laikā apsekoto uzņēmumu skaita neatradās nodarbināto saraksts, bet 46 (14,5%) uzņēmumos būvobjektā nodarbinātajiem nebija izsniegtas nodarbināto apliecības vispār (skat. 8.attēlu), savukārt, 73 uzņēmumos tika konstatēts, ka nodarbināto saraksti un apliecības ir noformētas nepilnīgi.

8.attēls: MK 2003.gada 25.februāra noteikumu Nr.92 „Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus” grozījumu (02.02.2008.) prasību izpilde būvniecības kampaņas laikā apsekotajos uzņēmumos

Otri MK noteikumi, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk tika konstatēti būvniecības kampaņas laikā, ir MK 2007.gada 2.oktobra noteikumi Nr. 660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” (skat. 9.attēlu). Tika konstatēts, ka darba devēji neinformē nodarbinātos par darba vides risku novērtēšanas rezultātiem, nenovērtē darba vides riskus reizi gadā u.c.

9.attēls: Būvniecības kampaņas laikā visbiežāk konstatētie MK 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasību pārkāpumi

Kā redzams 9.attēlā darba devēji neinformē nodarbinātos par darba vides risku novērtēšanas rezultātiem (MK 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” 36.6.punkts), nenovērtē darba vides riskus reizi gadā (18.punkts) un risku novērtēšanā neņem vērā mainīgos darba apstākļus (23.punkts).

Pēc kampaņas rezultātu apkopošanas konstatēts, ka tikai 13 būvuzņēmumos (4,1%) nodarbinātie nebija instruēti darba aizsardzībā. Darbi augstumā būvlaukumos netika veikti droši 19 (6%) uzņēmumos; aizsargnožogojumi nebija uzstādīti 28 (8,8%) būvuzņēmumos. Juntu darbus veica 65 uzņēmumi, no tiem 12 (3,8%) būvuzņēmumos šie darbi netika veikti droši. Sastatnes izmantoja 141 būvuzņēmums, no tiem: 27 (8,5%) tās nebija uzstādītas droši; 29 (9,2%) nebija norīkots atbildīgais par sastatnēm; 22 (7%) sastatnes netiek pārbaudītas. Pārvietojamās kāpnes izmantoja 169 būvuzņēmumi, no kuriem: 17 (5,3%) darbi netika veikti droši; kāpnes nebija droši uzstādītas 12 (3,8%); kāpnes nebija uzturētas darba kārtībā 17 (5,3%) uzņēmumos. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi pret krītošiem priekšmetiem netika pielietoti 20 uzņēmumos (6,3%), materiāli nebija nokrauti droši 7 (2,2%) uzņēmumos, pielietojamās celšanas iekārtas nebija darba kārtībā tikai 5 (1,6%) uzņēmumos. Nodarbinātie nebija nodrošināti ar IAL tikai 9 būvuzņēmumos (2,8%). 36 (11,3%) būvuzņēmumu nodarbinātie būvlaukumos nelietoja aizsargķiveres. Visa ķermeņa aizsardzības līdzekļi pret kritieniem netika lietoti 41 (12,9%) būvuzņēmumā. Ar drošības zīmēm nebija nodrošinātas 41 (12,9%) būvuzņēmuma darba vietas. Pirmās palīdzības aptieciņas nebija pieejamas tikai 14 (4,4%) būvuzņēmumos. Ģērbtuves nebija ierīkotas 19 (6%) būvuzņēmumos; nodarbinātajiem nebija iespējas nomazgāties 54 (17,1%) uzņēmumos; darba vietas nebija apgādātas ar dzeramo ūdeni 21 (6,6%) uzņēmumā. Būvniecības kampaņas laikā tika atklāti arī 19 ēnstrādnieki.

Būvniecības kampaņas, ko VDI organizē jau divus gadus pēc kārtas, rezultāti parāda, ka, organizējot uzņēmumu pārbaudes mērķtiecīgi un kampaņveidīgi, kuru laikā, konstatējot pārkāpumus, tiek izdoti rīkojumi vai piemēroti administratīvie sodi, darbā notikušo, nelaiemes gadījumu skaits būvniecības uzņēmumos samazinās (skat. 10.attēlu), kas ļauj secināt, ka kampaņai izvirzītais mērķis ir sasniegts.

	2007.	2008.
Smagi	77	73
Letāli	21	12
Nesmagi	158	144
kopā	256	229

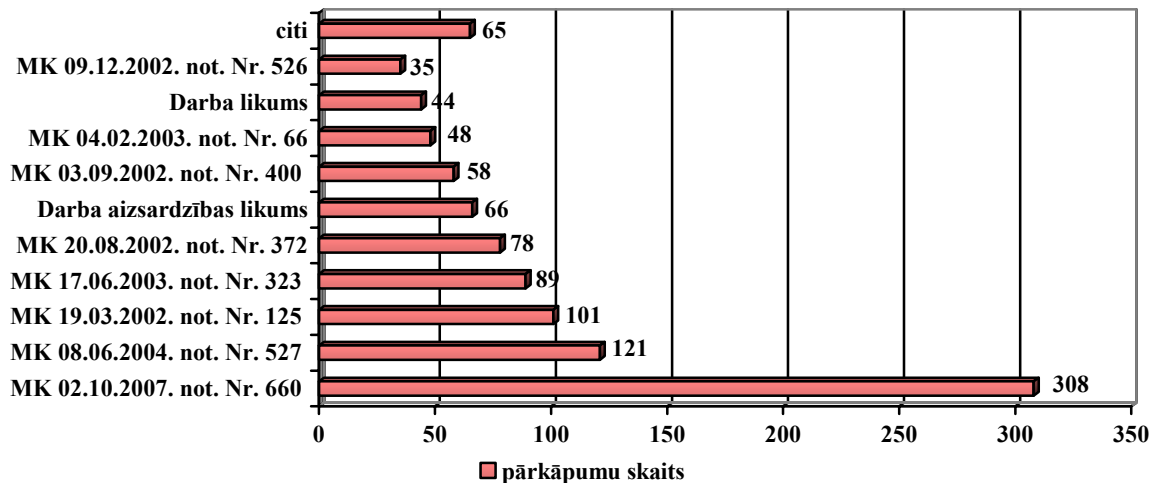
10.attēls: Nelaiemes gadījumu skaits būvniecībā 2008. gadā:

Nozīmīgākais ieguvums un pozitīvais rezultāts, ko iespējams sasniegt, organizējot kampaņas, ir būtiski samazinātais letālo darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaits. VDI arī turpmāk plāno rīkot

inspicēšanas kampaņas būvniecības nozarē, lai panāktu darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita samazināšanos būvniecības nozarē.

Kampaņa tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanas uzņēmumos tika organizēta no 2008.gada 11.februāra līdz 22.februārim. Kampaņas laikā tika veikti 188 uzņēmumu apsekojumi, izsniegti 139 rīkojumi 1040 konstatēto pārkāpumu novēršanai, kā arī tika piemēroti 44 administratīvie sodi (4650 LVL).

Tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanas uzņēmumos visbiežāk neievēro normatīvo aktu prasības attiecībā uz darba vides risku izvērtēšanu un darba vides iekšējo uzraudzību, obligāto veselības pārbažu veikšanu un darba aizsardzības prasībām darba vietās (skat. 11.attēlu).

11.attēls: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk tika konstatēti tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanas uzņēmumos kampaņas laikā

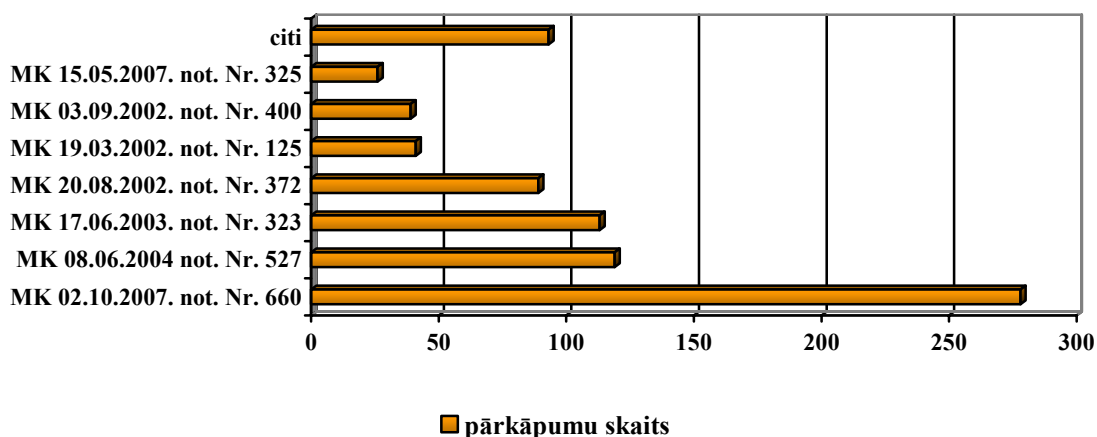
Šūšanas un adīšanas ceļos nodarbinātie ir pakļauti dažādu darba vides riska faktoru ietekmei, no kuriem būtiskākie ir piespiedu darba pozas (sēdus – šuvējas vai stāvus – adītājas); redzes sasprindzinājums; vilnas, kokvilnas un sintētikas putekļi; maiņu darbs un smaguma pārvietošana. Adīšanas un šūšanas operāciju laikā izdalās izejmateriāla putekļi, tomēr, salīdzinot ar šķiedru apstrādes ceļiem, kur notiek šķiedru ķemmēšana un vēršana, putekļu daudzums gaisā ir ievērojami mazāks. Telpu vēdināšana daudzos uzņēmumos notiek, atverot logus, tādējādi telpās radot straujas gaisa plūsmas un caurvēju, kas, savukārt, var kļūt par iemeslu saaukstēšanās slimībām.

No apsekotajiem 188 tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanas uzņēmumiem arodbiedrība izveidota 12 uzņēmumos, ievēlētas 28 uzticības personas un 16 uzņēmumos noslēgti darba koplīgumi. Tas liecina, ka darba ņēmēju interešu aizstāvībai un sociālā dialoga veidošanai ar darba devējiem nozares ietvaros pakāpeniski tiek radīta veicinoša vide.

Kampaņas rezultāti liecina, ka lielajos tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanas nozares uzņēmumos (vairāk kā 50 nodarbinātie) darba vide ir sakārtotāka nekā mazajos uzņēmumos. VDI inspicēšanas kampaņas rezultātā tika aktualizētas nozarē pastāvošās darba aizsardzības problēmas un pievērsta tām pastiprināta darba devēju uzmanība, kas veicinās darba vides sakārtošanu uzņēmumos un ļaus samazināt arodslimību iegūšanas risku.

Kampaņa frizētavās un skaistumkopšanas salonos tika organizēta ar mērķi pārbaudīt darba aizsardzības prasību ievērošanu nozares uzņēmumos, lai noskaidrotu reālo situāciju darba drošības jomā, jo līdz šim VDI preventīvi kampaņu veidā minētās nozares uzņēmumus nebija apsekojusi. Kampaņa norisinājās no 2008.gada 17.marta līdz 4.aprīlim. Kampaņas laikā tika veikti 222 uzņēmumu apsekojumi, izsniegti 147 rīkojumi 798 konstatēto pārkāpumu novēršanai, kā arī tika piemēroti 27 administratīvie sodi (1 770 LVL).

Frizētavu un skaistumkopšanas salonu nozares uzņēmumos visbiežāk netiek ievērotas normatīvo aktu prasības (skat. 12.attēlu) attiecībā uz darba vides risku izvērtēšanu un darba vides iekšējo uzraudzību - nav veikts risku novērtējums, nav izveidots darba aizsardzības pasākumu plāns. Frizētavās un skaistumkopšanas salonos lielākoties strādā sievietes. Darba laikā nodarbinātie ir pakļauti dažādu darba vides riska faktoru ietekmei, no kuriem būtiskākie ir ķīmiskie, bioloģiskie (asinis, sēnītes, infekcijas) riska faktori, traumatisms un piespiedu darba pozas - darbs ilgstoši stāvus un sēdus, redzes sasprindzinājums, kā arī organiskas izcelsmes putekļi. Aptuveni pusei kampaņas laikā apsekoto uzņēmumu minētie riska faktori nebija izvērtēti. Nodarbinātajiem nebija veiktas obligātās veselības pārbaudes 154 uzņēmumos un tikai 108 uzņēmumos bija apmācīti darba aizsardzības speciālisti. Darba devēji, kuri bija veikuši darba vietu riska novērtējumu, bija izvērtējuši arī tādus riska faktorus kā psihoemocionālie, vardarbība, elektriskā strāva, monotonas darbības. Pirmās palīdzības aptiecināšanas darbiniekiem ir pieejamas lielākajā daļā apsekoto uzņēmumu, nebija - 17 uzņēmumos.

12.attēls: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk tika konstatēti kampaņas laikā frizētavās un skaistumkopšanas salonos

No apsekotajām 222 frizētavām un skaistumkopšanas saloniem, arodbiedrība nav izveidota nevienā uzņēmumā, bet 3 uzņēmumos ir ievēlētas uzticības personas un 2 uzņēmumos noslēgti darba koplīgumi. Tas liecina, ka darba ņēmēju interešu aizstāvība un sociālā dialoga veidošana ar darba devējiem nozares ietvaros nenotiek gandrīz nemaz.

Kampaņas rezultāti liecina, ka kopumā darba aizsardzības joma frizētavās un skaistumkopšanas salonos nav sakārtota. Darba aizsardzības jautājumu risināšanu vismaz tajos uzņēmumos, kas tika apsekoti kampaņas laikā, noteikti veicinās VDI amatpersonu izdoto administratīvo aktu izpilde. Apsekotajos uzņēmumos, tika konstatēti arī labas prakses piemēri – riska novērtējums visām darba vietām un darba veidiem, kvalitatīvi darba instrumenti, manikīra galdi ar vietējās nosūces ventilāciju, IAL, kas ir atbilstoši veicamajam darbam.

2.1.2.2. Informēšanas un inspicēšanas kampaņu organizēšana ES darba aizsardzības jomas aktivitāšu ietvaros

2.1.2.2.1. ES Vecāko darba inspektoru komitejas (SLIC) informatīvā un inspicēšanas kampaņa “Smaguma pārvietošana ar rokām”

Jau divus gadus pēc kārtas ES dalībvalstu darba inspekcijas realizē kampaņu „Smaguma pārvietošana ar rokām” (SPAR). 2008.gadā SPAR tika organizēta mazumtirdzniecības un būvniecības nozarē, jo lielākajā daļā ES valstu ir konstatēts, ka mazumtirdzniecības un būvniecības nozarē

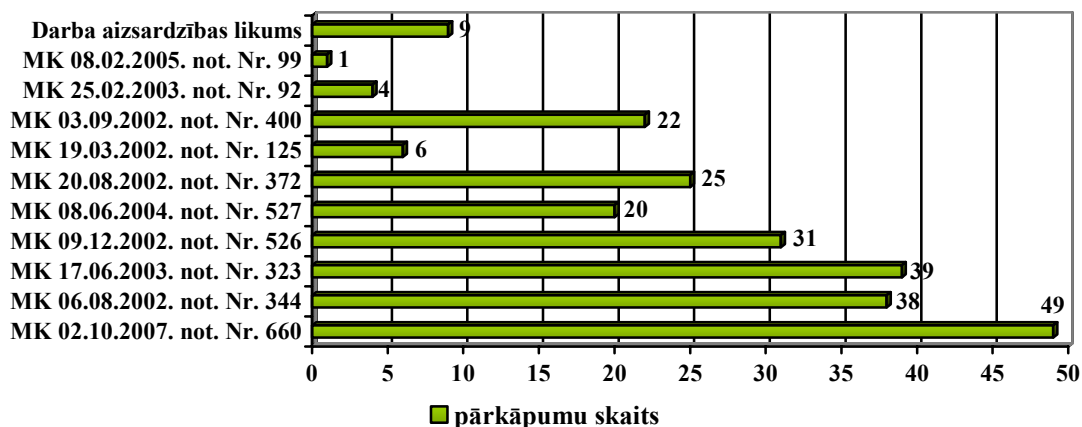
nodarbinātajiem ir novērotas veselības problēmas, kas saistītas ar smagumu pārvietošanu ar rokām. Būvlaukumi un veikali ir vietas, kur smagumu pārvietošana saistīta ar lielu fizisku slodzi un var izraisīt muskuļu, balsta un kustību traucējumus, līdz ar to radot ar darbu saistītas veselības problēmas. ES 24% strādājošo sūdzas par muguras sāpēm un 22% cieš no muskuļu sāpēm. Jaunajās ES dalībvalstīs minēto sūdzību izplatība ir vēl lielāka – attiecīgi 39% un 36%. Iemesls pusei no priekšlaicīgās pensionēšanās gadījumiem ES izraisījušas patoloģiskas izmaiņas mugurkaulā. 15% no visiem darba nespējas gadījumiem ir saistīti ar muguras traucējumiem, kas ir arī viens no galvenajiem darba kavējumu iemesliem visās ES dalībvalstīs. Nodarbinātajiem tie izraisa ne vien ciešanas, darba nespēju un finansiālus zaudējumus, bet rada arī lielas izmaksas darba devējiem un nacionālajai ekonomikai.

Kampaņas mērķi ES un nacionālā līmenī:

- panākt lielāku saskaņotību ES, ieviešot praksē normatīvo aktu prasības par smagumu pārvietošanu ar rokām, tas ir, īstenot ES direktīvu par smagumu pārvietošanu ar rokām vienveidīgā un caurskatāmā veidā visās ES dalībvalstīs;
- panākt ES labāku atbilstību ES direktīvai 90/269/EEK “Smagumu pārvietošana ar rokām”, lai samazinātu muskuļu, balsta un kustību traucējumus;
- veicināt MK 2002.gada 6.augusta noteikumu Nr. 344 “Darba aizsardzības prasības, pārvietojot smagumus” prasību ieviešanu praksē, lai samazinātu nodarbināto muskuļu, balsta un kustību sistēmas traucējumus;
- novērst nelaimes gadījumus darbā un arodsaslimšanas;
- pievērst darba devēju uzmanību darba vides iekšējai kontrolei, piedāvāt idejas labākai darba organizācijai;
- uzlabot inspicēšanas un komunikācijas metodes;
- uzlabot nacionālo darba inspekciju inspicēšanas un komunikācijas metodes, mācoties no esošajām metodēm.

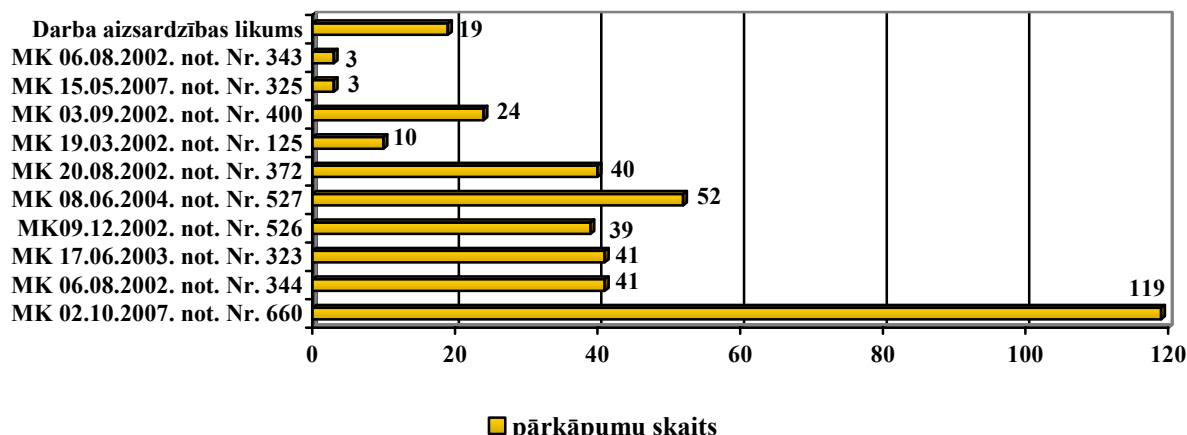
Latvijā informatīvo un inspicēšanas kampaņu “Smaguma pārvietošana ar rokām” mazumtirdzniecības un būvniecības uzņēmumos VDI rīkoja no 2008.gada 8.septembra līdz 6.oktobrim. Darba devējiem aizpildīšanai tika izsūtītas 300 anketas un skaidrojošais materiāls par smaguma risku novērtēšanu (150 būvniecības uzņēmumiem un 150 mazumtirdzniecības uzņēmumiem). VDI izstrādātajā uzņēmumu apsekojuma anketā tika iekļautas jautājumu sadaļas par smagumu pārvietošana, risku novērtēšanu, obligāto veselības pārbaūžu veikšanu, nodarbināto apmācību un instruēšanu par pareizu smagumu pārvietošanu, drošības zīmēm, palīglīdzekļu izmantošanu smagumu pārvietošanai. Apsekotajos uzņēmumos tika izdalīti no Eiropas kampaņas koordinatori par smaguma pārvietošanu ar rokām būvniecības un mazumtirdzniecības sektoros saņemtie informatīvie materiāli (brošūras un plakāti).

Būvniecības nozarē kampaņas laikā tika pārbaudīti 174 būvlaukumi, tajos konstatēto 244 pārkāpumu (skat. 13.attēlu) novēršanai izsniegti 78 rīkojumi, kā arī piemēroti 24 administratīvie sodi (4 700 LVL) un izteikti 35 mutiski brīdinājumi.

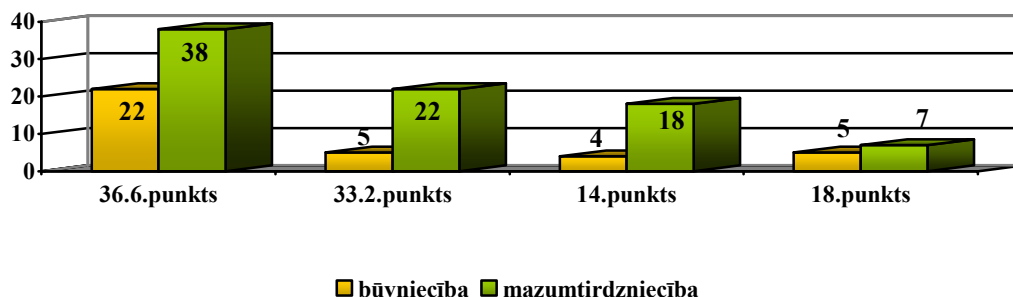
13.attēls: Kampanjas laikā būvniecības nozares uzņēmumos konstatēto MK noteikumu prasību pārkāpumu sadalījums

Mazumtirdzniecības nozarē kampanjas laikā tika pārbaudīts 191 uzņēmums, tajos konstatēto 402 pārkāpumu (skat. 14.attēlu) novēršanai izsniegti 111 rīkojumi, kā arī piemēroti 34 administratīvie sodi (6 750 LVL) un izteikti 30 mutiski brīdinājumi.

14.attēls: Kampanjas laikā mazumtirdzniecības nozares uzņēmumos konstatēto MK noteikumu prasību pārkāpumu sadalījums

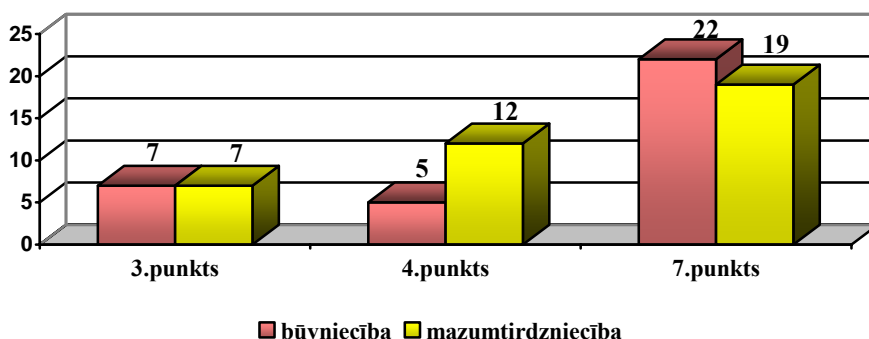
Tā kā kampanja bija vērsta, galvenokārt, uz riskiem, kas saistīti ar smaguma pārvietošanu ar rokām, VDI amatpersonas, pārbaudot uzņēmumā darba vides riska faktoru novērtējumu, pievērsa pastiprinātu uzmanību fizisko riska faktoru vērtējumam. Arī VDI amatpersonu izsniegto rīkojumu analīze liecina, ka visbiežāk konstatēti MK 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr. 660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasību pārkāpumi (skat. 15.attēlu). Galvenokārt, darba devēji nebija informējuši nodarbinātos par riska novērtējumu, nebija izveidojuši darba aizsardzības pasākuma plānu u.c.

15.attēls: Kampaņas laikā būvniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumos visbiežāk konstatētie MK 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr. 660 “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasību pārkāpumi

Galvenokārt, darba devēji nebija informējuši nodarbinātos par riska novērtējumu (MK 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr. 660 “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” 36.6.punkts), nebija izstrādājuši darba aizsardzības pasākuma plānu (33.2.punkts), nebija noteikti visi darba vides riska faktori (14.punkts), kā arī riski nebija izvērtēti reizi gadā (18.punkts).

Visbiežāk kampaņas laikā konstatētie MK 2002.gada 6.augusta noteikumu Nr. 344 “Darba aizsardzības prasības, pārvietojot smagumus” prasību pārkāpumi būvniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumos saistīti ar to, ka nodarbinātie nav apmācīti par pareizu smaguma pārvietošanu un ergonomikas principiem (7.punkts), novērtējot darba vides riska faktorus, darba devējs nav ņēmis vērā visus riska faktorus smaguma pārvietošanai, kurš tiek pārvietots ar fizisko spēku (3.punkts) un nav noteikti un paredzēti pasākumi darba vides risku samazināšanai (4.punkts) (skat. 16.attēlu).

16.attēls: Kampaņas laikā būvniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumos visbiežāk konstatētie MK 2002.gada 6.augusta noteikumu Nr. 344 “Darba aizsardzības prasības, pārvietojot smagumus” prasību pārkāpumi

Kampaņas rezultātu analīze un novērtējums liek secināt, ka:

1. būvniecības un mazumtirdzniecības nozarē darba devēji ir sākuši apzināties nodarbināto veselības un drošības nozīmi (lielākajā daļā apsekoto uzņēmumu nodarbinātie bija nosūtīti uz obligātajām veselības pārbaudēm);
2. nepietiekami tiek novērtēts smagumu pārvietošanas risks, īpaši mazumtirdzniecības nozarē,
3. smagumu iepakojums nav atbilstoši marķēts, svara un gravitācijas centra marķējumu zīmes ir nepietiekamas;
4. darba devēji joprojām neinformē visus nodarbinātos par darba vides risku novērtējuma rezultātiem, kā arī visos uzņēmumos nav izveidots darba aizsardzības pasākumu plāns; netiek ievērota arī risku novērtējuma veikšanas regularitāte – ne retāk kā reizi gadā; tādēļ darba devējam, nodarbināto uzticības personām, darba aizsardzības speciālistiem jāinformē

nodarbinātie par darba drošības prasībām, IAL, iesaistīšanos uzņēmuma darba vides risku novērtēšanā, u.c. jautājumiem, kas saistīti ar darba drošību.

- darba devējiem jāīsteno atbilstoši pasākumi, lai darba procesā izvairītos vai samazinātu smagumu pārvietošanu ar rokām.

VDI kampaņu organizēšanas pieredze nu jau vairāku gadu garumā ļauj secināt, ka, veicot mērķtiecīgu darbu, vislielākais inspicēšanas kampaņu ieguvums ir darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaita samazināšanās nozarēs, kurās tās tika organizētas (skat. 17.attēlu). Jāuzsver, ka darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaita samazināšana bija arī visu VDI rīkoto kampaņu mērķis.

Nozare	Kopā		Smagi		Letāli	
	2007.	2008.	2007.	2008.	2007.	2008.
Būvniecība	256	227	77	72	21	11
t.sk. ēku būvniecība	193	110	60	38	18	4
Tekstilizstrādājumu ražošana	17	9	1	0	0	0
Apģērbu ražošana	4	9	0	0	0	0
Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana (t.sk. frizētavas, skaistumkopšanas saloni)	65	21	11	2	0	1
Mazumtirdzniecība	115	126	11	9	3	0

17.attēls: Darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaita dinamika (2007. – 2008.) nozarēs, kurās tika organizētas VDI inspicēšanas kampaņas

Inspicēšanas kampaņu laikā VDI sniedz informāciju arī masu medijos, līdz ar to par prasībām darba aizsardzībā attiecīgajā nozarē tiek informēta gan sabiedrība kopumā, gan darba devēji un nodarbinātie, kuru uzņēmumus kampaņās VDI neapseko. VDI amatpersonu izsniegto rīkojumu izpildes rezultātā tiek sakārtota darba vide, darba vietas. Sociāli atbildīgi darba devēji tādējādi kā atgriezenisko saiti saņem atpakaļ nodarbināto lojalitāti, centību un darba ražīguma pieaugumu. Jo informētāki nodarbinātie, jo drošāk tie var justies savās darba vietās un pilnvērtīgāk veikt savus darba pienākumus.

2.1.2.2.2. Eiropas nedēļas informatīvas kampaņas "Risku novērtēšana"

Eiropas nedēļas (EN) informatīvās kampaņas „Risku novērtēšana” pamatmērķis ir veicināt integrētu pieeju darba vides risku pārvaldībā, kurā ņemta vērā dažādo soļu metode riska novērtēšanas procesā. Kampaņas „Risku novērtēšana” ietvaros divu gadu garumā sabiedrībai tiek skaidrots, ka darba vides risku novērtēšana ir sistemātiska visu darba aspektu analīze, lai noteiktu, kas var radīt traumas vai veselības traucējumus, kā arī to, vai apdraudējumus darbavietā var novērst, un, ja to nevar, tad kādi ir vai kādiem vajadzētu būt profilakses vai aizsardzības pasākumiem, lai riska faktorus varētu kontrolēt.

EN informatīvās kampaņas „Risku novērtēšana” mērķis ir kļiedēt ar riska novērtēšanas procesu saistītos maldīgos priekšstatus un pierādīt, ka darba vides riska faktoru novērtēšana ne vienmēr ir sarežģīts un birokrātisks process vai tikai ekspertu pienākums, kā arī veicināt ideju par ieinteresēto personu iesaistīšanās pieeju riska novērtēšanā. Ir būtiski, lai riska novērtēšanā savu viedokli paustu un procesā iesaistītos paši nodarbinātie, tādējādi nodrošinot, ka apdraudējumi tiek identificēti ne tikai

pamatojoties uz zināšanu principiem, bet arī izvērtējot darba apstākļus un nelabvēlīgas ietekmes faktorus uz nodarbinātajiem. Kampana tiks turpināta arī 2009.gadā.

2008.gadā viena no VDI darbības prioritātēm bija EN informatīvās kampanjas drošībai un veselībai darbā organizēšana, kuras tēma bija darba vides risku novērtēšana. Kampanas sauklis bija „Drošas un veselībai nekaitīgas darba vietas. Ieguvums Jums. Ieguvums Jūsu uzņēmumam”.

EN informatīvā kampana tika atklāta 24. aprīlī ar nacionālās partnerības konferenci Rīgā, kurā piedalījās darba devēji, nodarbinātie, nodarbināto pārstāvji, arodbiedrības, medicīnas darbinieki, kompetento institūciju pārstāvji, politikas veidotāji u.c. Konferencē tika sniegta informācija par 2008. - 2009.gada EN informatīvās kampanas aktivitātēm attiecībā uz darba vides risku novērtēšanu, aktualitātēm darba aizsardzības jomā, uzņēmumu pieredzi līdzdalībā EN informatīvajā kampanā par drošību un veselību darbā.

EN informatīvā kampana drošībai un veselībai darbā „Drošas un veselībai nekaitīgas darba vietas. Ieguvums Jums. Ieguvums Jūsu uzņēmumam” ietvaros VDI jau piekto gadu aicināja darba devējus un organizācijas pieteikties konkursā par Labas prakses balvu. Konkursa mērķis bija veicināt integrētu vadības pieeju darba vides risku novērtēšanai.

19.attēls: Labas prakses balvas konkursa „Zelta ķivere 2008” dalībnieki kopā ar VDI direktori Ritu Elci

2008.gadā Labas prakses balvas konkursā piedalījās pieci uzņēmumi, kuru izvērtēšanā piedalījās arī pārstāvji no Darba un vides veselības institūta, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības un Latvijas Darba devēju konfederācijas. Labas prakses balva „Zelta Ķivere 2008” tika piešķirta A/S „Latvenergo”, kas, pielietojot datorizētu darba vides uzraudzības sistēmu – LEDA, ir izstrādājusi efektīvu darba vides risku novērtēšanas metodi.

18.attēls: VDI direktore Rita Elce (no kreisās) pasniedz Labas prakses balvu „Zelta ķivere 2008” A/S „Latvenergo” pārstāvei

Līdz ar uzvaru Latvijā A/S „Latvenergo” tika izvirzīta Eiropas Labās prakses balvas konkursam. Eiropas Labās prakses balvas konkurss un noslēguma konference 2009.gada 27.aprīlī notika Bilbao, Spānijā. Latvijas uzņēmumiem dalība tajā ir lieliska iespēja popularizēt sevi dažādu Eiropas valstu uzņēmumu, valdību un citu organizāciju pārstāvjiem, kā arī nodibināt kontaktus starptautiskā līmenī.

2008.gada 24.oktobrī VDI organizēja EN informatīvās kampaņas drošībai un veselībai darbā „Drošas un veselībai nekaitīgas darba vietas. Ieguvums Jums. Ieguvums Jūsu uzņēmumam” noslēguma konferenci, kas bija veltīta darba vides risku novērtēšanai. Konferences laikā tika sniegta informācija par EN informatīvās kampaņas norisi Latvijā, visbiežāk konstatētajiem darba vides iekšējās uzraudzības pārkāpumiem Latvijas uzņēmumos, par jauniem darba vides risku novērtēšanas aspektiem, kā arī aktualitātēm darba aizsardzības normatīvo aktu izstrādes procesā. Klātesošie tika iepazīstināti arī ar pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā” rezultātiem, kas atspoguļo pašreizējo situāciju valstī saistībā ar darba vides iekšējo uzraudzību. Konferences noslēgumā tika apbalvoti Labās prakses balvas konkursa „Zelta ķivere 2008” uzvarētāji.

EN informatīvās kampaņas ietvaros VDI sadarbībā ar Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūru (Aģentūra) izstādes “Drošam darbam 2008” dalībniekiem organizēja seminārus, kuru ietvaros visiem izstādes apmeklētājiem bija iespēja uzzināt par aktualitātēm normatīvajos aktos, iegūt zināšanas par dažādiem risku novērtēšanas aspektiem, kā arī uzklaut citu uzņēmumu praktisko pieredzi darba vides iekšējās uzraudzības veikšanā.

2.2. Budžeta programmu rezultātīvo rādītāju izpildes analīze

VDI darbība 2008.gadā pamatojās uz MK 2008.gada noteikumiem Nr. „Noteikumi par ministriju un citu centrālo valsts iestāžu programmu un apakšprogrammu rezultātīvajiem rādītājiem 2008.gadam”, Latvijas Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādņem 2008. – 2013. gadam un VDI 2008.gada darbības programmu. Saskaņā ar minētajos dokumentos noteiktajiem rādītājiem VDI bija jāpanāk nelaimes gadījumos darbā bojā gājušo skaita (uz 100 000 strādājošajiem) samazinājums līdz 5,3. 2008.gadā letālo darbā notikušo nelaimes gadījumu skaits (uz 100 000 strādājošajiem) ir 4 (plašāk skat. 2.3.1.8. nodaļu).

VDI atskaites periodā bija jāveic 14 300 uzņēmumu apsekojumi, tajā skaitā 6 300 apsekojumi sakarā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu. 2008.gadā tika veikti 13 238 apsekojumi 10 469 uzņēmumos. Saistībā ar nelegālo nodarbinātību veikti 4 554 apsekojumi, kas ir mazāk nekā plānots, bet par 14,2% vairāk kā 2007.gadā (plašāk skat. 2.1.1.nodaļu). VDI vairāk kā vienu reizi 2008.gadā ir

apsekojusi 2 102 uzņēmumus, jo sakarā ar iesniegumu izskatīšanu, notikušo nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanu, darba vietas higiēnisko raksturojumu sagatavošanu un citu VDI uzdevumu veikšanu viens un tas pats uzņēmums var būt jāapmeklē vairākkārt. Kopējais uzņēmumu apsekojumu skaits 2008.gadā nav tik liels kā plānotais rādītājs, jo atskaites periodā nebija iespējams veikt visus iepriekš paredzētos apsekojumus uzņēmumos, kuru saimnieciskā darbība ir paaugstināta nelegālās nodarbinātības riska nozarēs. Analizējot VDI apsekoto uzņēmumu skaita dinamiku nelegālās nodarbinātības samazināšanā, var secināt, ka ar VDI rīcībā esošajiem resursiem un pie VDI pieaugošā darba apjoma citās VDI kompetencē esošajās jomās, nav iespējams veikt plānotos 6300 apsekojumus. Tāpēc 2008.gada 23.septembrī VDI ierosināja un 2008.gada 30.septembrī LM atbalstīja (2008.gada 30.septembra vēstule Nr.17.4-03/3454) izmaiņas VDI darba plānā 2008.gadam. Līdz ar to minētais rādītājs tika samazināts līdz 13 200 apsekojumiem gadā, no tiem 4 500 apsekojumi saistībā ar nelegālo nodarbinātību. Jāpiebilst, ka VDI apsekojumu skaits, kas jāveic konkrētajā gadā ar nolūku kontrolēt legālo nodarbinātību, tiek noteikts saskaņā ar „Pasākumu plānu 2005.- 2009.gadam Valsts darba inspekcijas administratīvās spējas paaugstināšanai saistībā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu” (apstiprināts ar MK 2004.gada 2.novembra rīkojumu Nr.836), taču 2004.gadā, kad notika Plāna izstrāde un sasniedzamo rezultātu prognozēšana, nevarēja paredzēt visus Administratīvā procesa likuma (APL) principu piemērošanas praksē aspektus un to īstenošanas laikietilpību. Ēnstrādnieku atklāšana nenozīmē vienkārši veikt darbinieku aptauju un došanos nākamajā apsekojumā. Tas ir sarežģīts un laikietilpīgs APL noteikto pasākumu kopums, kura laikā VDI amatpersonai ir jāiegūst ne tikai pietiekošs dokumentālu pierādījumu daudzums, bet arī jāveic administratīvās lietas pilnīga izskatīšana, izvērtējot visus iespējamus lietderības apsvērumus. Saskaņā ar APL administratīvā procesa laikā VDI amatpersonai no darba devēja ir jāsaņem paskaidrojums, bet nereti darba devēji apzināti izvairās no tā sniegšanas, pagarinot lietas izskatīšanas procesu. Praksē ir gadījumi, kad, lai panāktu, ka konkrētais darba devējs ierodas VDI un lietas izskatīšana vispār būtu iespējama, VDI amatpersonām nākas vērsties policijā. Turklāt, nelegālā darba apkarošana ir tikai daļa no VDI uzticētiem uzdevumiem. Statistisko datu analīze liecina, ka VDI turpina strādāt veicamā darba apjoma pieauguma apstākļos. 2008.gadā izskatīto iesniegumu skaits palielinājies par 47% un ir lielākais pēdējo 5 gadu periodā. Atklāti 112 slēptie nelaimes gadījumi, kas ir vairāk nekā 2005. un 2006.gadā kopā. VDI uzlikto naudas sodu skaits un summa pārsniedz 2007.gada kopējos rādītājus.

VDI 2008.gadā bija jāapseko 15% no kopējā tajās nozarēs darbojošos uzņēmumu skaita, kas klasificētas MK 2005.gada 8.februāra noteikumos Nr. 99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju”. VDI atskaites periodā apsekojusi 37,6%, kas ir 2,5 reizes vairāk kā plānots. Tas izskaidrojams ar VDI aktīvo darbu inspicēšanas kampaņu laikā, kad tika palielināts apsekojumu skaits tieši iepriekš minētajās nozarēs, kurās nodarbinātie salīdzinoši biežāk cieš nelaimes gadījumos darbā vai ir pakļauti riska faktoriem, kuru ilgstoša iedarbība var izraisīt arodsaslimšanas. 2008.gadā, ievērojami palielinoties ārkārtējo pasākumu skaitam (iesniegumu izskatīšana, darba vietu higiēnisko raksturojumu sagatavošana u.c.), likumsakarīgi pieauga arī neplānoto apsekojumu skaits minētajos noteikumos klasificēto uzņēmumos.

Atskaites periodā VDI bija jāorganizē 4 inspicēšanas kampaņas (340 uzņēmumu apsekojumi). 2008.gadā VDI noorganizēja 5 inspicēšanas kampaņas (1092 uzņēmumu apsekojumi) būvniecības, mazumtirdzniecības, tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanas uzņēmumos, kā arī frizētavās un skaistumkopšanas salonos (plašāk skat. 2.1.2.1. un 2.1.2.2.1.nodaļu). Kampaņa ir efektīva uzņēmumu kontroles un sabiedrības informēšanas metode, kas ļauj konkrētas problēmas atklāt un risināt, precīzi identificējot mērķa grupas. Tāpēc atskaites periodā VDI pievērsa pastiprinātu uzmanību tieši tādai inspicēšanas metodei, un izvēlētā taktika sevi ir attaisnojusi - nozarēs, kuru uzņēmumi kampaņu laikā tika apsekoti, darbā notikušo letālo un smago nelaimes gadījumu skaits ir samazinājies.

2008.gadā VDI bija plānota un tika noorganizēta viena sabiedrības informēšanas kampaņa par darba apstākļiem - EN informatīvā kampaņa „Risku novērtēšana”, kuras ietvaros tika organizēta ietekmes grupu tikšanās, preses konference ar LM valsts sekretāra piedalīšanos, Labās prakses balvas konkurss ”Zelta ķivere 2008”, kampaņas noslēguma konference „Drošas un veselībai nekaitīgas darba vietas. Ieguvums Jums. Ieguvums Jūsu uzņēmumam” u.c. aktivitātes (plašāk skat. 2.1.2.2.2. nodaļu).

Atskaites periodā VDI bija plānots veikt 650 konsultatīvos pasākumus (semināru un konsultāciju skaits) darba devējiem un nodarbinātajiem. 2008.gadā VDI ir noorganizējusi 28 seminārus darba devējiem un nodarbinātajiem. Sakarā ar Latvijā izveidojušos ekonomisko situāciju un izsludināto taupības režīmu, lai taupītu valsts budžeta līdzekļus, 2008.gadā, īpaši ceturtajā ceturksnī, VDI vairāk orientējās uz dalību citu valsts iestāžu vai darba devēju organizētajos semināros par VDI kompetences jautājumiem. Tādēļ VDI amatpersonas kā lektori piedalījušies 100 semināros, kurus organizēja citas valsts un pašvaldību iestādes vai darba devēji un kuru programmā bija iekļauti VDI kompetences sfēru jautājumi. No VDI organizētajiem semināriem 12 bija saistībā ar darba tiesisko attiecību jautājumiem, 16 – par darba aizsardzības jautājumiem. Tāpat VDI amatpersonas ir veikušas plašu izskaidrošanas un konsultāciju darbu masu informācijas līdzekļos. 2008.gadā VDI aktivitātes un darbība nacionālajos un reģionālajos medijos tika atspoguļota 1408 reizes (plašāk skat. 5.1. nodaļu). Jāuzsver, ka līdz ar VDI 2008.gada darba plāna grozījumiem aprakstītais rādītājs ir izslēgts no VDI rezultātīvajiem rādītājiem.

2.3. Informācija par VDI pakalpojumiem

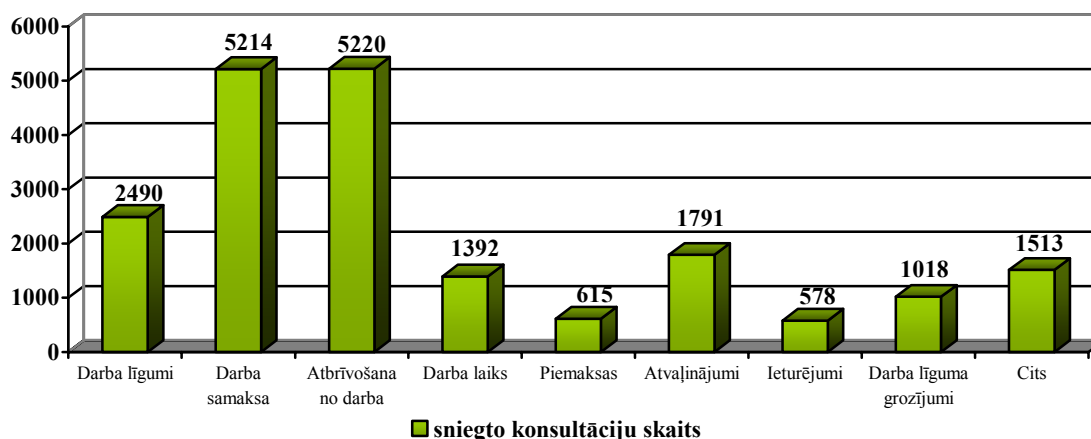
2.3.2. Sniegto pakalpojumu veidi

2.3.1.1. Preventīvas uzņēmumu pārbaudes

VDI preventīvā darba galvenais uzdevums ir, veicot plānveida apsekojumus, kā arī organizējot inspicēšanas kampaņas, uzraudzīt un kontrolēt darba tiesiskās attiecības un darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu ievērošanu visos privātajos, pašvaldību un valsts uzņēmumos, iestādēs, organizācijās un citās darba vietās, izņemot pašnodarbinātās personas. Preventīvās apsekošanas mērķis ir panākt, lai darba devēji noformētu darba tiesiskās attiecības atbilstoši normatīvo aktu prasībām un abas puses godprātīgi pildītu pienākumus un izmantotu savas tiesības, kā arī, lai uzņēmumos tiktu izveidota nodarbināto veselībai droša un nekaitīga darba vide. 2008.gadā tika veikti 5646 preventīvie uzņēmumu apsekojumi. Preventīvie apsekojumi tiek veikti tikai inspicēšanas kampaņu laikā un ar nolūku samazināt nelegālo nodarbinātību, turklāt, jāuzsver, ka kampaņu laikā netiek veiktas visaptverošas un kompleksas uzņēmumu pārbaudes, bet tiek kontrolēts salīdzinoši šaurs darba aizsardzības jautājumu spektrs, kas ir prioritārs un aktuāls konkrētās kampaņas mērķu kontekstā.

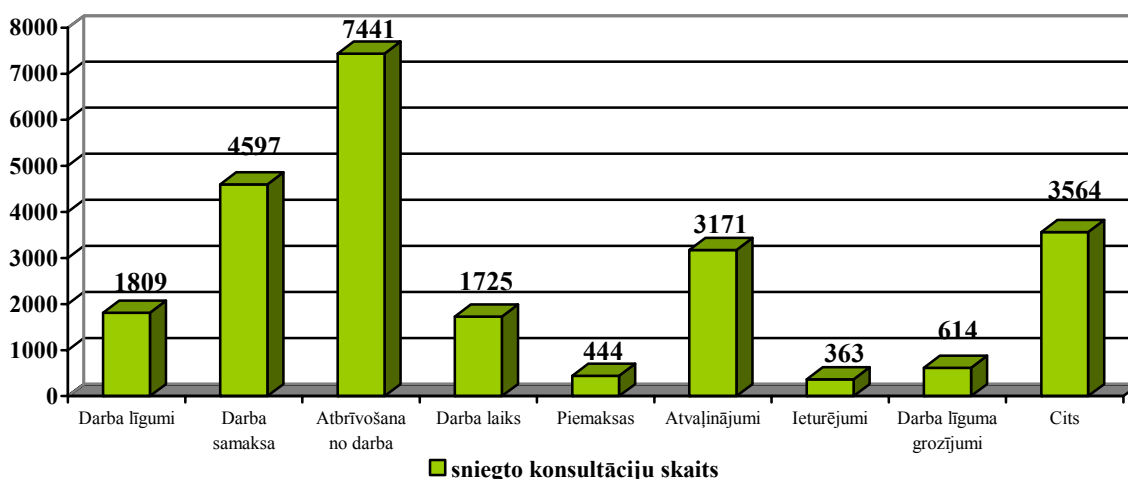
Būtisku preventīvo darbu VDI veic, konsultējot visus interesentus gan VDI birojos apmeklētāju pieņemšanas laikā, gan pa VDI bezmaksas konsultatīvo tālruni. Atskaites periodā konsultēšanas darba apjoms, salīdzinot ar 2007.gadu, ir pieaudzis par 23,3%. Galvenais iemesls, kas izraisīja VDI konsultēšanas darba pieauguma vilni, ir 2008.gada otrajā pusgadā sākusies ekonomiskā krīze, kuras iespaidā būtiski samazinājās ekonomisko procesu aktivitāte, tādēļ darba devēji bija spiesti atbrīvot nodarbinātos, nevarēja izmaksāt darba līgumā noteikto darba samaksu utt., bet nodarbinātie vērsās VDI pēc informatīva atbalsta, lai uzzinātu par savām tiesībām konkrētā situācijā, un, nepieciešamības gadījumā, saņemtu arī tiesisku palīdzību.

2008.gadā VDI birojos apmeklētāju pieņemšanas laikā pavisam sniegtas atbildes uz 23 794 jautājumiem, no tiem 661 – par industriālajām iekārtām, 3302 – darba aizsardzībā, bet visvairāk - 19 831 – par darba tiesiskajām attiecībām (skat. 20.attēlu).

20. attēls: Sniegto konsultāciju skaits apmeklētāju pieņemšanas laikā 2008.gadā par darba tiesisko attiecību jautājumiem

Konsultācijas tika sniegtas arī pa VDI bezmaksas konsultatīvo tālruni, kopā atbildot uz 24 909 jautājumiem, no tiem 62 – par industriālajām iekārtām, 1119 – darba aizsardzībā, bet visvairāk – 23 728 – par darba tiesiskajām attiecībām (skat. 21.attēlu).

21.attēls: Sniegto konsultāciju skaits pa konsultatīvo tālruni 2008.gadā par darba tiesisko attiecību jautājumiem

2008.gadā VDI sniegto konsultāciju skaita analīze liecina, ka lielākā daļa konsultāciju tiek sniegtas par darba tiesisko attiecību jautājumiem: VDI birojos apmeklētāju pieņemšanas laikā – 83,3% no visām konsultācijām, pa VDI bezmaksas konsultatīvo tālruni – 95,26%. Kā redzams 26. un 27.attēlā, galvenie interesējošie jautājumi ir par darba samaksu un atbrīvošanu no darba. Tas apliecina, ka ekonomiskās situācijas pasliktināšanās sekas skāra salīdzinoši ļoti daudz nodarbinātos un liela daļa no tiem vērsās VDI pēc konsultācijām, lai detalizēti uzzinātu par savām tiesībām un iespējām radušos situāciju atrisināt pēc iespējas operatīvāk un sev labvēlīgāk.

2.3.1.2. Tirgus uzraudzība

Līdz ar jaunā „Valsts darba inspekcijas likuma” stāšanās spēkā 2008.gada 10.jūlijā, tirgus uzraudzība vairs nav VDI kompetencē. VDI tirgus uzraudzību veica tikai 2008.gada 1.pusgadā, līdz ar to arī dati tika apkopoti par minēto periodu.

2008.gada 1.pusgadā saistībā ar tirgus uzraudzību tika apsekots 431 iestāde un uzņēmums. Apsekojumu laikā darba vietās tika pārbaudītas 1 126 iekārtas un IAL veidi un konstatēti 97 pārkāpumi (skat. 22. attēlu). Aizliegumi lietot neatbilstošas iekārtas vai IAL nav pieņemti. VDI amatpersonas sniegušas 210 konsultācijas uzņēmējiem vai iekārtu valdītājiem par iekārtu un IAL atbilstības prasībām.

Nr.p.k.	Piedāvāšana tirgū vai lietošana bez atbilstības apliecinājumiem (CE un citi marķējumi, instrukcijas, datu plāksnes, atbilstības deklarācijas, sertifikāti)	Pārkāpumu skaits	
		2008. 1.pusgads	2007.
1.	IAL darba vietās*	86	128
2.	IAL piedāvāšana tirdzniecībā (šajā skaitā IIN darbinieku un PTAC kopējo pārbaūžu rezultātā atklātie pārkāpumi)*	0	4
3.	Darba mašīnas	5	57
4.	Spiedieniekārtas un to kompleksi	3	14
5.	Vienkāršās spiedvertnes	2	16
6.	Transportējamās spiedieniekārtas	0	0
7.	Cilvēku pārvadāšanai paredzēti trošu ceļi, to drošības sastāvdaļas un apakšsistēmas	0	0
8.	Sprādzienbīstamā vidē lietojamas iekārtas un aizsardzības sistēmas	1	2
9.	Iekārtas, kas emitē troksni vidē ārpus telpām	0	0
10.	Sprāgstvielas un pirotehniskie izstrādājumi	0	0

* viena veida IAL (neatkarīgi no to skaita) neatbilstība uzskatāma par vienu pārkāpumu

22.tabula: Dati par atklātajiem tirgus uzraudzības atbilstības prasību pārkāpumiem

2.3.1.3. Bīstamo iekārtu reģistrācija un uzraudzība

No 2008.gada 10.jūlija, līdz ar jaunā „Valsts darba inspekcijas likuma” stāšanās spēkā, bīstamo iekārtu uzraudzību un kontroli veic Ekonomikas ministrijas pakļautībā esošā Valsts būvinspekcija. VDI bīstamo iekārtu reģistrāciju un uzraudzību veica tikai 2008.gada 1.pusgadā, līdz ar to arī dati tika apkopoti par minēto periodu.

2008.gada 1.pusgadā VDI tika reģistrētas un uzskaitītas 28 131 bīstamā iekārta, tika veikta 1 316 bīstamo iekārtu pirmreizējā reģistrācija, bet no uzskaites noņemtas 645 bīstamās iekārtas sakarā ekspluatācijas pārtraukšanu vai nodošanu citam valdītājam, kā arī izdoti 188 atzinumi par bīstamo iekārtu atbilstību normatīvo aktu prasībām būvēs. Jaunu bīstamo iekārtu reģistrācijas apjoms 2008.gada 1.pusgadā palicis 2007.gada līmenī. Visvairāk tika reģistrētas celšanas iekārtas (lifti un pacelāji). Līdz ar MK 2007.gada 29.maija noteikumu Nr.344 ”Noteikumi par bīstamo iekārtu reģistrāciju” stāšanās spēkā tika vienkāršota bīstamo iekārtu lietošanas atļauju izsniegšanas kārtība - vienlaicīgi ar reģistrāciju tiek izsniegtas arī lietošanas atļaujas.

2008.gada 1.pusgadā tika apsekotas 1 553 bīstamās iekārtas (skat. 23.attēlu).

Nr. p.k.	Bīstamo iekārtu nosaukums	Uzraudzībā esošo reģistrēto bīstamo iekārtu skaits	Apsēkoto bīstamo iekārtu skaits	Konstatēto pārkāpumu skaits bīstamo iekārtu ekspluatācijā	Novērsto pārkāpumu skaits bīstamo iekārtu ekspluatācijā
1.	lifti	6083	346	35	33
2.	kravas celtni	7225	518	156	123
3.	pacēlāji cilvēku celšanai	2102	56	19	16
4.	trošu gaisa piekarceļi ar kabīni (vagonu) pasažieriem;	2	0	0	0
5.	eskalatori un konveijeri	173	20	0	0
6.	katliekārtas	1855	156	63	57
7.	spiedieniekārtu kompleksi	6703	187	32	25
8.	maģistrālie cauruļvadi	63	0	0	0
9.	tehnoloģiskās iekārtas degvielas uzpildes stacijās	948	78	37	28
10.	stacionāri rezervuāri un to grupas	2588	149	19	14
11.	metālurģijas tehnoloģiskās iekārtas	18	0	0	0
12.	autotransporta līdzekļu iekārtas bīstamo kravu pārvadāšanai	317	15	0	0
13.	publiskās atrakciju iekārtas	54	28	0	0
	Kopā:	28131	1553	361	296

23.attēls: Informācija par bīstamo iekārtu pārbaudēm 2008.gada 1.pusgadā

Galvenokārt, apsekošanas laikā tika konstatēts, ka bīstamo iekārtu ekspluatācija nav atbilstoša likuma "Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību" un MK 2001.gada 19.jūnija noteikumu Nr. 260 "Liftu drošības un tehniskās uzraudzības noteikumi" prasībām. Piemēram, Rīgā, veicot pasažieru lifta pārbaudi, tika konstatēts, ka ir būtiski pārkāptas normatīvo aktu prasības par bīstamās iekārtas drošu ekspluatāciju – nav norīkots atbildīgais speciālists par lifta drošu lietošanu, nav lifta tehniskās apkopes instrukcijas, nestrādā „stop” poga, nav pasažieru atbrīvošanas instrukcijas lifta avārijas gadījumā, nav veikta lifta tehniskā apkope. Jāsecina, ka galvenās problēmas bīstamo iekārtu uzraudzībā joprojām ir bīstamo iekārtu ekspluatācija bez lietošanas atļaujām, nepilnības lietošanas instrukcijās, savlaicīgi neveiktas tehniskās pārbaudes, atbilstoši neapmācīts personāls.

2.3.1.4. Bīstamo iekārtu avāriju reģistrācija un izmeklēšana

2008.gada 1.pusgadā VDI reģistrēja un izmeklēja 4 bīstamo iekārtu avārijas (skat. 24.attēlu).

Nr. p.k	Avārijas datums	Rajons, uzņēmuma nosaukums	Avarējusī bīstamā iekārta	Avārijas cēlonis	Avārijas sekas
1.	28.03.2008.	Rīga, SIA "Būvfirma Laura"	autoceltnis	- darbu veikšanai ar autoceltni netika izmantoti atbalstu paliktņi (autoceltna strēle tika pacelta un pagriezta, neatvāžot autoceltna atbalstus); - autoceltna ekspluatācija neatbilst drošības noteikumiem	cietušo nav
2.	16.04.2008.	Saldus rajons, SIA „Valiants”	torņa celtnis	- celtna montāža un ekspluatācija neatbilstoša drošības noteikumiem	viens cilvēks gājis bojā
3.	08.05.2008.	Jelgava, SIA „Interbūve”, valdītājs SIA „Zemgales industrija”	torņa celtnis	- nepietiekama torņa celtna tehniskā pārbaude; - nepilnīga torņa celtna tehniskā dokumentācija; - kinemātiskais saites pārrāvums starp ātrumkārbu un izvēršanas vinču vai celšanas bremzes bojājums, vai abu šo iemeslu kombinācija.	cietušo nav
4.	25.06.2008.	Rīga, SIA „Valiants”	autoceltnis	- autoceltna hidrosistēmas bojājums	cietušo nav

24.attēls: 2008.gada 1.pusgadā reģistrētās bīstamo iekārtu avārijas

2.3.1.5. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība

Saskaņā ar Ķīmisko vielu un produktu likumu un MK 2005.gada 19.jūlija noteikumiem Nr.532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanu kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” VDI piedalās uzņēmumu apsekošanā un to sagatavoto dokumentu (drošības pārskati, rūpniecisko avāriju novēršanas programmas) izvērtēšanā. Uzņēmumi tiek pārbaudīti „Valsts darba inspekcijas likumā” noteiktās kompetences ietvaros.

Latvijā kopumā ir 64 paaugstinātas bīstamības objekti, uz kuriem attiecināmas augstāk minēto MK noteikumu prasības. 2008.gadā pārbaudes tajos tika veiktas saskaņā ar Vides valsts dienesta Rūpniecisko avāriju risku novērtēšanas un kontroles inspekcijas komisijas vadītājas 2007.gada 17.decembrī apstiprināto 2008.gada Inspekcijas programmu (skat. 25.attēlu).

N.p.k.	RVDI	Naftas produkti	Gāze	Minerāl-mēslojums	Amonjaks	Ķīm. vielas	kopā
1.	Rīga	7	4	1		6	18
2.	Zemgale	1		1		1	3
3.	Kurzeme	6	2		1	1	10
4.	Vidzeme		1			1	2
5.	Latgale	3	2				5
	kopā	17	9	2	1	9	38
	2007.						42

(2 plānotās objektu pārbaudes tika atceltas)

25.attēls: Paaugstinātas bīstamības objektu pārbaudes 2008.gadā, sadalījums pa reģioniem

VDI amatpersonas savas kompetences ietvaros uzņēmumos pārbaudīja darba tiesību, darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošanu, kā arī, bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu ievērošanu (līdz 2008.gada 10.jūlijam). Pārbaužu rezultātā uzņēmumiem tika izsniegti 29 rīkojumi,

kuros konstatēti 196 pārkāpumi. Visbiežāk konstatētie pārkāpumi - nav veikts risku novērtējums, nav veiktas nodarbināto apmācības par pirmās palīdzības sniegšanu ķīmisko vielu noplūdes gadījumos, nav dokumentētas aprīkojumam veiktās tehniskās pārbaudes u.c.

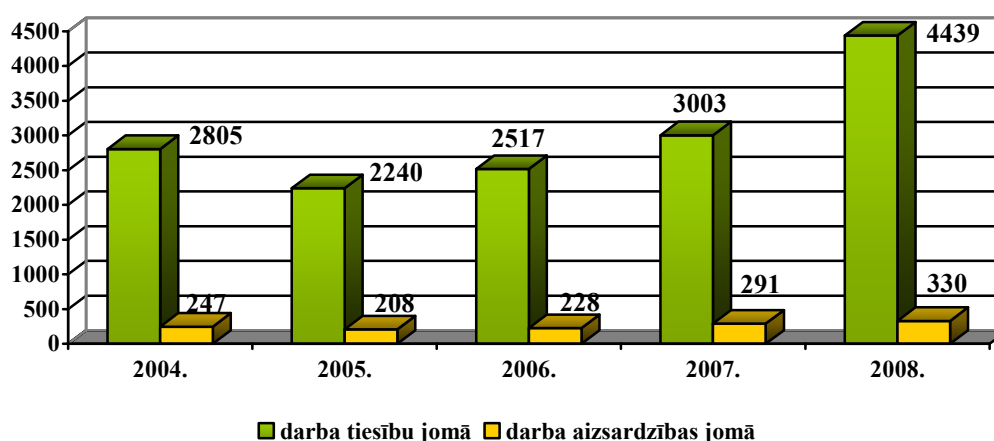
2.3.1.6. Spridzināšanas darbu atļauju izsniegšana un komersantu reģistrēšana

Saskaņā ar MK 2003.gada 23.septembra noteikumiem Nr. 538 „Ieroču, munīcijas, speciālo līdzekļu, sprāgstvielu, spridzināšanas ietaišu un pirotehnisko izstrādājumu komerciālās aprites, pirotehnisko izstrādājumu klasificēšanas un izmantošanas noteikumi” VDI izsniedz uzņēmumiem spridzināšanas darbu atļaujas un pirotehnisko pakalpojumu sniegšanas reģistrācijas apliecības. 2008.gadā kopā izsniegtas 17 spridzināšanas darbu atļaujas, 3 reģistrācijas apliecības uzņēmumiem, kas sniedz pirotehniskos pakalpojumus, kā arī 4 reģistrācijas apliecības uzņēmumiem, kas veic spridzināšanas darbus.

2.3.1.7. Iesniegumu izskatīšana

Pildot Valsts darba inspekcijas likumā noteikto funkciju valsts uzraudzības un kontroles īstenošanā darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā, sniedzot konsultācijas par normatīvo aktu prasībām, kā arī veicot pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un darbinieku, VDI amatpersonas likumā “Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās” noteiktajā kārtībā izskatīja fizisko un juridisko personu iesniegumus un sniedza rakstiskas atbildes.

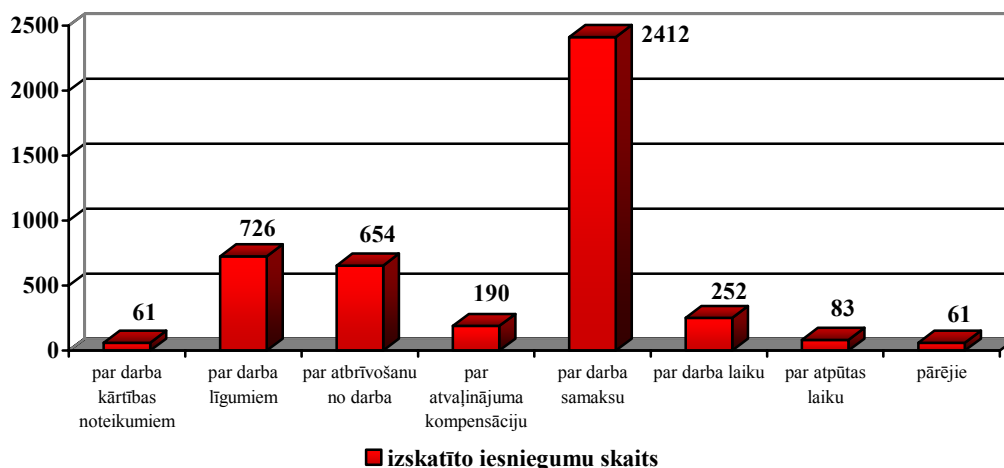
2008.gadā VDI amatpersonas izskatīja 4 779 iesniegumus, kas ir par 41 % vairāk nekā iepriekšējā gadā (2007.gadā izskatīti 3 387 iesniegumi), no tiem darba tiesību jomā – 4 439 iesniegumus, darba aizsardzības jomā – 330, bīstamo iekārtu tehniskās un tirgus uzraudzības jomā – 10. Izskatīto iesniegumu skaits darba tiesību jomā, salīdzinot ar 2007.gadu, pieaudzis par 47,8%, bet darba aizsardzības jomā – par 13,4% (skat. 26.attēlu). Jāpiebilst, ka pieaug tādu iesniegumu skaits, kuros fiziskas vai juridiskas personas vēršas VDI un lūdz rakstveida skaidrojumu par darba tiesisko attiecību normatīvo aktu piemērošanu konkrētā tiesiskā situācijā (uzteikuma procedūra, darba līgumu grozīšana, vidējās izpeļņas aprēķināšana u.c.). Atskaites periodā sniegti 666 rakstveida skaidrojumi.

26.attēls: VDI izskatīto rakstisko iesniegumu dinamika (2004. – 2008.) darba tiesību un darba aizsardzības jomā

Galvenais cēlonis būtiskajam iesniegumu skaita pieaugumam 2008.gadā bija ekonomiskās aktivitātes straujā lejupslīde, kā rezultātā saruka uzņēmumu ražošanas apjoms, kas, savukārt, radīja nepieciešamību samazināt arī ar darbaspēku saistītās izmaksas – samazinot nodarbināto skaitu, ne

vienmēr ievērojot Darba likumā noteikto atlaišanas no darba procedūru, taupot finanšu līdzekļus, neizmaksājot nodarbinātajiem darba līgumā noteikto darba samaksu utt. Par to liecina arī VDI izskatīto iesniegumu darba tiesisko attiecību jomā skaits un saturs. No visiem VDI izskatītajiem iesniegumiem 92,9% bija par darba tiesiskajām attiecībām, no tiem vairāk kā puse jeb 54,3% - par darba samaksu (skat. 27.attēlu). Iesniegumi pamatā ir par darba devēju pieļautajiem pārkāpumiem, kā arī darba devēju un nodarbināto nespēju savstarpēji risināt izveidojušās konfliktsituācijas.

27.attēls: VDI 2008.gadā izskatītie iesniegumi darba tiesisko attiecību jomā

Izskatītie iesniegumi par darba samaksu lielākoties saistīti ar darba samaksas neizmaksu vispār vai izmaksas aizkavēšanu. Konstatējot pārkāpumus attiecībā uz darba samaksas izmaksu, VDI amatpersonas saskaņā ar Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksu piemēroja administratīvo sodu darba devējam par darba tiesisko attiecību normatīvo aktu prasību neievērošanu. Pieaudzis arī iesniegumu skaits, kuros izteiktas sūdzības par atbrīvošanas no darba procedūras neievērošanu; atlaišanas pabalsta neizmaksāšanu; visu pienākošos naudas summu neizmaksu sakarā ar darba tiesisko attiecību pārtraukšanu u.c.

2008.gadā ir pieaudzis iesniegumu skaits, ko iesniedz nodarbināto grupas. Īpaši nodarbināto grupu iesniegumu skaits palielinājās 2008.gada 2.pusgadā, kad samazinājās būvniecības apjoms un sākās nodarbināto masveida atbrīvošana no darba un sakarā ar to visu pienākošos naudas summu neizmaksu, kā arī darba algu izmaksas aizturēšana.

Izskatot iesniegumus, tika izdoti 509 rīkojumi darba devējiem, bet 1137 gadījumos par izdarītajiem pārkāpumiem darba devēji administratīvi sodīti. Jāuzsver, ka lielu iesniegumu daļu veidoja iesniegumi, kuru pamatā pēc būtības bija darba strīds, ko var atrisināt tikai vērstoties tiesā.

Lai iegūtu informāciju par nelegālo nodarbinātību vai cita veida pārkāpumiem, VDI turpina darboties uzticības (anonīmais) tālrunis. 2008.gadā tika saņemti 188 ziņojumi, no tiem 151 darba tiesību jomā, 35 par darba aizsardzības jautājumiem un 2 industriālo iekārtu uzraudzībā. Pārsvarā sūdzības tika saņemtas par nodarbināšanu bez darba līgumiem (98 gadījumos) un darba samaksas jautājumiem (36 gadījumos). Pēc informācijas saņemšanas pa uzticības (anonīmo) tālruni veikto apsekojumu rezultātā tika piemēroti 50 naudas sodi un izsniegts 21 rīkojums pārkāpumu novēršanai. 40% gadījumu pa uzticības (anonīmo) tālruni saņemtā informācija apstiprinājās. Tik lielu maldīgas informācijas daļu var skaidrot ar to, ka ziņojumi pārsvarā tiek sniegti jau pēc notikušā strīda starp nodarbināto un darba devēju, kam sekojusi darba attiecību izbeigšana un līdz ar to darba devējam ir bijis laiks, lai dokumentāli sagatavotos iespējamajai pārbaudei.

2008.gadā VDI kopā saņemti 183 apstrīdēšanas iesniegumi. Apstrīdēto administratīvo aktu skaits, salīdzinājumā ar kopējo VDI 2008.gadā izdoto administratīvo aktu skaitu, joprojām ir neliels – 1,4%. Visvairāk 2008.gadā apstrīdēti lēmumi par administratīvā soda uzlikšanu - apstrīdēti 95 piemērotie sodi. Salīdzinot ar 2007.gadu, administratīvo sodu apstrīdēšanas gadījumu skaits pieaudzis vairāk kā par 50 %. Tas skaidrojams, galvenokārt, ar diviem faktoriem. Pirmkārt, 2008.gada 14.maijā spēkā

stājās grozījumi Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksā, ar kuriem būtiski tika palielināti VDI kompetencē esošo sodu apmēri. Pārkāpuma konstatēšanas gadījumā, pat uzliekot minimālo sodu, darba devējiem nācās rēķināties ar pietiekoši lielas naudas summas iemaksu valsts budžetā. Otrkārt, 2008.gadā bija augsta inflācija un vispārējās ekonomiskās lejupslīdes sākums. Administratīvā naudas soda uzlikšana ekonomiskās krīzes apstākļos visbūtiskāk ietekmēja darba devēja finansiālo stāvokli, salīdzinājumā ar citiem VDI izdotajiem administratīvajiem aktiem. Apzinoties to, ka administratīvā soda apstrīdēšana aptur tā nomaksas pienākumu, un to, ka līdz galīgajam tiesas spriedumam Administratīvajās tiesās paiet ļoti ilgs laiks, darba devēji arvien biežāk izmanto iespēju apstrīdēt uzliktos sodus. Darba devēji bieži ņem vērā arī iespēju, ka pēc vairāku gadu tiesāšanās var izrādīties, ka inflācijas rezultātā pirms vairākiem gadiem uzliktais sods būs būtiski zaudējis savu nozīmīgumu. 2008.gadā iezīmējās tendence, ka apstrīdēšanas iesniegumā netiek minēti konkrēti argumenti soda atcelšanai, bet tiek izteikta vispārēja neapmierinātība ar sodu un lūgums to atcelt. Praksē bija gadījumi, kad darba devēji ļoti ātri novērsa VDI konstatētos pārkāpumus un lūdza VDI piemēroto sodu samazināt vai atcelt. Tā kā VDI darbība ir mērķēta nevis uz sodīšanu, bet to, lai panāktu, ka pieļautie pārkāpumi tiek novērsti, atsevišķos gadījumos, izvērtējot uzņēmuma ekonomisko stāvokli un pārkāpumu novēršanas operativitāti soda apstrīdēšanas brīdī, VDI direktore sodus samazināja.

2008.gadā 98 gadījumos apstrīdētie administratīvie akti pilnībā atstāti spēkā, negrozot tos ne pēc satura, ne formas, bet pilnībā atcelti tikai 15 administratīvie akti. Pērējos gadījumos administratīvā akta saturs, vai nu grozīts, vai nodots atkārtotai izskatīšanai. Jāpiemin, ka 9 gadījumos apstrīdēšanas iesniegums atstāts bez izskatīšanas, pieņemot par to attiecīgu lēmumu. Tas saistīts ar diviem Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta lēmumiem, kas tika pieņemti 2008.gadā, un kuros tika norādīts, ka akts vai atzinums par nelaimes gadījumu darbā nav uzskatāms par administratīvo aktu un nav pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā, bet tiek izskatīts kriminālprocesa kārtībā. Līdz ar to VDI pieturējās pie šādas prakses un saņemtos apstrīdēšanas iesniegumus par nelaimes gadījumu aktiem vai atziniem atstāja bez izskatīšanas. Tāpat lēmums par iesnieguma atstāšanu bez izskatīšanas tika pieņemts tajos gadījumos, kad tika nokavēts apstrīdēšanas termiņš un nokavēšanas iemesls netika atzīts par attaisnojošu. 2008.gadā apstrīdēto administratīvo aktu analīze atspoguļota 28.attēlā.

	Skaits kopā	Lēmumi par soda uzlikšanu	Rikojumi	Akti par nelaimes gadījumu darbā	Faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)	Citi
VDI direktoram iesniegtās sūdzības	183	95	9	24	51	4*
<i>no tiem:</i>						-
Atstāti spēkā	98	54	4	9	29	2
Pilnībā atcelti	15	12	2	-	-	1
Atstāti bez izskatīšanas	9	1	-	6	2	-
Grozīti, izdoti satura ziņā citādi adm.akti.	28	15	2	4	6	1
Nodoti atkārtotai izskatīšanai	23	7	-	5	11	-
Lietvedībā	10	6	1	-	3	-

* Darba aizsardzības likuma 19.pantā paredzētais atzinums; informācijas atteikums; bīstamās iekārtas avārijas izmeklēšanas akts; lēmums par administratīvā akta izdošanas termiņa pagarinājumu

28.attēls: 2008.gadā VDI direktorei apstrīdētie administratīvie akti un faktiskā rīcība

Par 2008.gadā VDI direktores pieņemtajiem lēmumiem Administratīvajā rajona tiesā tika iesniegti 38 pieteikumi (skat. 29.attēlu), no kuriem visvairāk – 24 – bija par lēmumiem par administratīvā soda uzlikšanu. Taču no minētajiem 38 pieteikumiem 2008.gadā tika izskatīts tikai viens un pieņemts lēmums

par pieteikuma atstāšanu bez izskatīšanas (par darbā notikušu nelaimes gadījumu). 2008.gadā administratīvajā rajona tiesā saņemto pieteikumu izskatīšana nozīmēta galvenokārt uz 2009. un 2010. gadu.

	Skaits kopā	Lēmumi par soda uzlikšanu	Rikojumi	Akti par nelaimes gadījumu darbā	Faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)	Citi
Administratīvajā tiesā iesniegtie pieteikumi	38	24	1	7	5	1
<i>no tiem:</i>						
Atstāti spēkā	-	-	-	-	-	-
Pilnībā atcelti	-	-	-	-	-	-
Atcelti daļā	-	-	-	-	-	-
Grozīti	-	-	-	-	-	-
Uzlikts par pienākumu veikt atkārtotu lietas izskatīšanu, izdot administratīvo aktu	-	-	-	-	-	-
Atstāts bez izskatīšanas	1	-	-	1	-	-
Atrodas lietvedībā	37	24	1	6	5	1

29.attēls: Informācija par 2008.gadā Administratīvajā tiesā iesniegtajiem pieteikumiem par VDI amatpersonu izdotajiem administratīvajiem aktiem un faktisko rīcību

Bez 38 lietām, kas ierosinātas 2008. gadā, Administratīvajā tiesā lietvedībā atradās vēl 24 lietas, kas ierosinātas pirms 2008.gada. 2008.gadā, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, ir lielākais lietu uzkrājums lietās, kurās atbildētāja ir VDI (skat. 30.attēlu). Tiesu procesi Administratīvajās tiesās joprojām ir ilgstoši, Administratīvajā rajona tiesā vidēji tie ir 2 gadi. Jācer, ka situācija mainīsies 2009.gadā, kad darbu sāka 4 Administratīvās rajona tiesas – Liepājā, Valmierā, Rēzeknē un Jelgavā.

	Skaits kopā	Administratīvā rajona tiesa	Administratīvā apgabaltiesa	Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments
Vestās lietas	62	58	2	2

30.attēls: 2008.gadā Administratīvajā tiesā lietvedībā esošo lietu skaits, kurās kā atbildētājs ir VDI (t.sk. lietas, kas ierosinātas pirms 2008.gada)

2008.gadā Administratīvajā tiesā (kopā visās instancēs) pieņemti 16 nolēmumi, no tiem 10 Administratīvajā rajona tiesā, 4 – Administratīvajā apgabaltiesā, 2 – Augstākajā tiesā (skat. 31.attēlu). Ar 6 nolēmumiem Administratīvā tiesa VDI izdotos administratīvos aktus ir atstājusi spēkā, 7 gadījumos tiesvedība izbeigta, kas nozīmē to, ka VDI izdotais administratīvais akts paliek spēkā. Kā jau iepriekš minēts, tiesvedība, galvenokārt, izbeigta strīdos par nelaimes gadījuma darbā aktu vai atzinumu (6 nolēmumi), bet vienā gadījumā šāds lēmums tika pieņemts sakarā ar to, ka pieteicējs atsauca savu pieteikumu. 3 gadījumos tiesas lēmums VDI ir bijis nelabvēlīgs un VDI izdotie administratīvie akti ir atcelti.

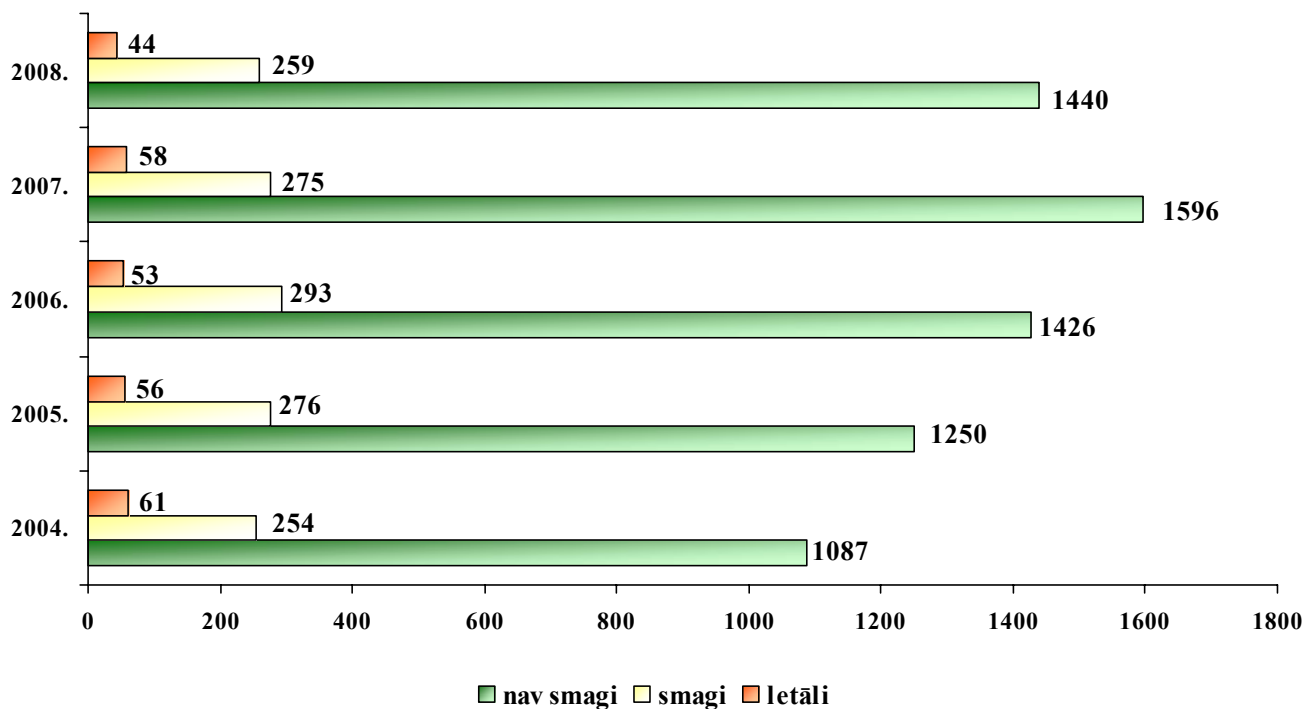
	Skaits kopā	Lēmumi par soda uzlikšanu	Rikojumi	Akti par nelaimes gadījumu darbā	Faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)	Citi
Pieņemtie nolēmumi	16	5	1	9	1	-
<i>t.sk.:</i>						
Administratīvā rajona tiesa	10	4	1	4	1	-
Administratīvā apgabaltiesa	4	1	-	3	-	-
Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments	2	-	-	2	-	-
<i>no tiem:</i>						
Atstāti spēkā	6	3	-	2	1	-
Pilnībā atcelti	3	2	-	1	-	-
Atcelti daļā	-	-	-	-	-	-
Grozīti	-	-	-	-	-	-
Uzlikts par pienākumu veikt atkārtotu lietas izskatīšanu, izdot administratīvo aktu	-	-	-	-	-	-
Izbeigta tiesvedība	7	-	1	6	-	-

31.attēls: 2008.gadā spēkā stājušies tiesas spriedumi lietās, kurās kā atbildētājs ir VDI (t.sk. lietās, kas ierosinātas pirms 2008.gada)

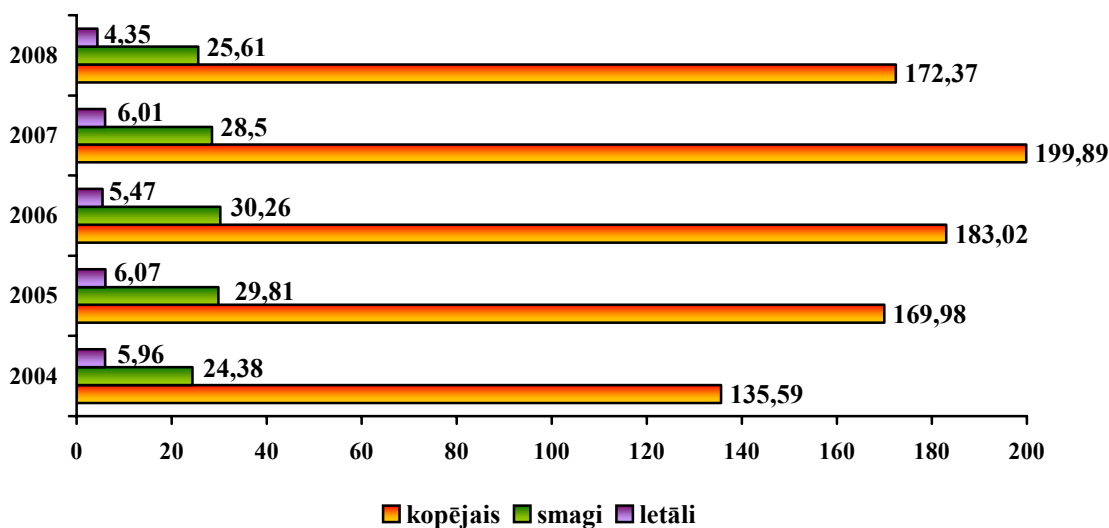
2.3.1.8. 2008.gadā notikušo nelaimes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija³

Pēc VDI rīcībā esošās informācijas 2008. gadā valstī nelaimes gadījumos cieta 1739 darbinieki, no tiem 40 gāja bojā un 259 ieguva smagas traumas. Salīdzinot ar 2007. gada datiem (skat. 32.attēlu), kopējais nelaimes gadījumos cietušo skaits ir samazinājies par 190 (9,9 %), bojā gājušo skaits par 18 (31 %), savukārt, smagi cietušo skaits samazinājies par 16 gadījumiem (5,9%). Jāpiebilst, ka 2008. gada beigās Baltijas jūrā apgāžoties un nogrimstot zvejas kuģim "Beverīna" bojā gāja 2 tā apkalpes locekļi, bet 4 vēl arvien ir bezvēsts pazuduši. Tāpēc, tiklīdz 4 pazudušo jūrnieku nāve tiks oficiāli apstiprināta, bojā gājušo skaits 2008. gadā palielināsies.

³ Statistiskā informācija par darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem 2008.gadā redzama pievienotajās tabulās (1.pielikums).

32.attēls: Darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita dinamika (2004.-2008.)

33.attēls: Nelaimes gadījumos kopējais, bojā gājušo un smagi cietušo skaits uz 100 000 strādājošiem (2004. – 2008.⁴⁾⁵

2008. gadā pirmo reizi 5 gadu laikā ir sasniegts nelaimes gadījumu skaita samazinājums. Kā viens no būtiskiem faktoriem nelaimes gadījumos darbā cietušo skaita samazināšanās procesā jāmin VDI īstenotās inspicēšanas kampaņas nozarēs, kur nelaimes gadījumu skaits pēdējos gados ir bijis vislielākais, un preventīvi izvēloties nozares, kurās līdz šim nav organizētas inspicēšanas kampaņas (skat. 34.attēlu), kā arī aktīvā publicitāte medijos (TV raidījumos, radio raidījumos u.c.) par darba

⁴ Nelaimes gadījumos kopējais, bojā gājušo un smagi cietušo skaits uz 100 000 strādājošiem no 2004. – 2007.gadam aprēķināts, balstoties uz VID datiem, par 2008.gadu – balstoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datiem.

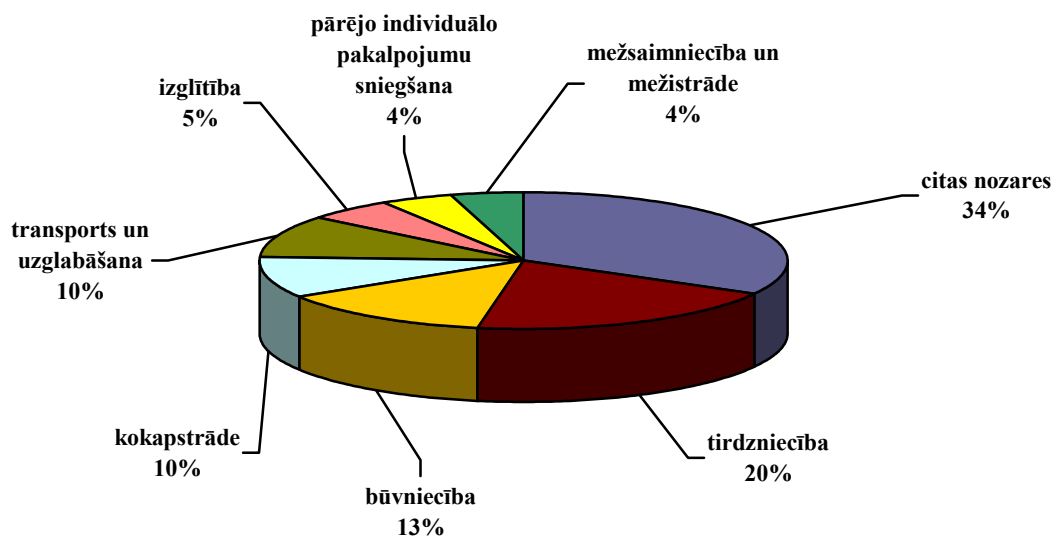
⁵ Aprēķini attiecībā uz 2008.gadā notikušo kopējo un letālo nelaimes gadījumu skaitu veikti, ņemot vērā, ka tiklīdz 4 zvejas kuģa „Beverīna” bez vēsts pazudušo jūrmieku nāve tiks oficiāli apstiprināta, 2008.gadā darbā notikuši letāli nelaimes gadījumi būs 44.

drošības prasību ievērošanas un drošas darba vides izveidošanas nozīmīgumu uzņēmumos. Tāpat straujās ekonomiskās attīstības periodā bija vērojams arī sociāli atbildīgo darba devēju lielāks ieguldījums uzņēmuma darba aizsardzības sistēmas izveidošanā un pilnveidošanā.

Nozare	Kopā		Smagi		Letāli	
	2007.g.	2008.g.	2007.g.	2008.g.	2007.g.	2008.g.
Būvniecība	256	229	77	73	21	12
t.sk. Ēku būvniecība	193	110	60	38	18	4
Tekstilizstrādājumu ražošana	17	9	1	0	0	0
Apģērbu ražošana	4	9	0	0	0	0
Mazumtirdzniecība	115	126	11	9	3	0

34.attēls: Darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita salīdzinājums (2007. un 2008. g.) nozarēs, kurās 2008. gadā tika rīkotas inspicēšanas kampaņas

Pateicoties 2 gadu garumā VDI veiksmīgi realizētām informēšanas un inspicēšanas kampaņām būvniecības nozarē, tika veicināta darba devēju un nodarbināto izpratne par darba drošības un veselības aizsardzības jautājumu nozīmīgumu. Tā rezultātā atskaites periodā būtiski ir samazinājies letālo un atklāto slēpto nelaimes gadījumos cietušo skaits šajā nozarē (atbilstoši 43 % un 35 %).

35.attēls: VDI 2008.gadā atklāto darbā notikušo slēpto nelaimes gadījumu skaita procentuālais sadalījums pa nozarēm

Atskaites periodā, pateicoties VDI inspektoru aktivitātei sadarbojoties ar citām valsts iestādēm (VSAA, medicīnas iestādes, masu mediji u.c.), kā arī pašu cietušo vai viņu tuvinieku ieinteresētībai neļaut darba devējam notikušo nelaimes gadījumu noslēpt, tika atklāti 112 neizmeklētie slēptie nelaimes gadījumi darbā (skat. 35.attēlu), kas ir par 13, 1 % vairāk nekā 2007. gadā.

Nelaimes gadījumu statistisko datu analīze sadalījumā pa ekonomiskās darbības veidiem liecina, ka arī 2008. gadā vislielākais negadījumos cietušo skaits ir bijis kokapstrādes nozarē. Galvenie cēloņi lielajam negadījumu skaitam bija cietušo nelielā darba pieredze (līdz vienam gadam), kā arī nepietiekama apmācība un profesionālās iemaņas. 42% no kokapstrādes nozarē nelaimes gadījumos cietušajiem darba stāžs bija līdz 1 gadam. Jāatzīmē, ka būtisks darbā notikušo nelaimes gadījumu

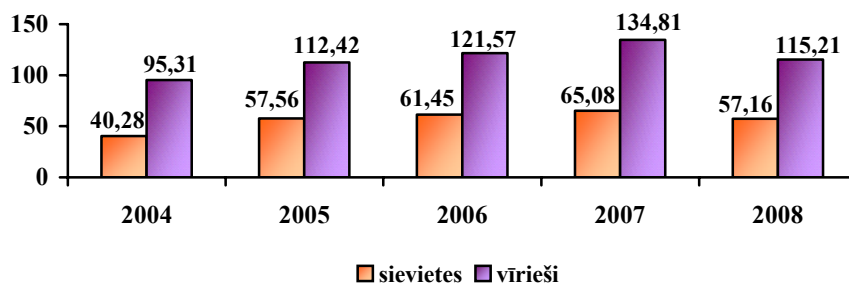
cēlonis ir IAL nelietošana un drošības aprīkojuma trūkums darba iekārtām, kas bieži rada ievilkšanas un amputācijas (plaukstu, rokas pirkstu) draudus.

Salīdzinot ar 2007. gadu veselības un sociālās aprūpes nozarē vērojams 9% liels nelaimes gadījumos cietušo skaita pieaugums. Tāpat kā iepriekšējos gadus, tas izskaidrojams ar to ka, pamatojoties uz MK 2005.gada 9.augusta noteikumiem Nr. 585 "Nelaiimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība", ārstniecības iestāžu darbiniekiem darba pienākumu veikšanas laikā, nonākot saskarē ar asinīm vai citiem šķidrumiem, vai priekšmetiem, kas ir vai, iespējams, ir inficēti, bet nav iestājusies tūlītēja darbnespēja, tiek sastādīts "Akts par nelaimes gadījumu darbā" par iespējamo saslimšanu turpmāk. Tas liecina, par 2007. gadā veiksmīgi realizēto SLIC kampaņu, kuras ietvaros paralēli likumdošanas prasību attiecībā uz "Smaguma pārvietošana ar rokām" kontroli un skaidrošanu, medicīnas iestāžu darbinieki tika informēti arī par augstākminēto noteikumu prasību ievērošanas nepieciešamību, jo sastādītais "Akts par nelaimes gadījumu darbā" saskaroties ar asiem priekšmetiem, šķidrumiem utt., nākotnē nodrošinātu sociālās garantijas, iespējamās saslimšanas gadījumā. 2008. gadā no 164 šajā nozarē cietušajiem, 84 gadījumos (51 %) Akts par nelaimes gadījumu darbā tika sastādīts par cietušā nonākšanu saskarē tieši ar asu priekšmetu (šķircēm, skalpeļiem u.c.).

2008. gada dati liecina, ka 5 reizes ir palielinājies nelaimes gadījumos darbā cietušo skaits apsardzes pakalpojumu nozarē. Šis pieaugums, galvenokārt, saistīts ar trešo personu vērsto vardarbību (uzbrukumiem) pret apsardzes uzņēmumu darbiniekiem. No 34 nelaimes gadījumos cietušajiem 53 % vardarbība ir bijusi kā cēlonis notikušajam nelaimes gadījumam. Bieži nelaimes gadījumos cieš un gūst dažādas traumas arī tie apsardzes darbinieki, kuri veic inkasenta pienākumus, apsargā azartspēļu zāles, veikalus, dažādas izklaides vietas u.c.. Jāuzsver, ka iespējamās vardarbības draudus objektīvi nevar pilnībā novērst ne darba devējs, izvērtējot vardarbību kā riska faktoru, ne VDI konsultatīvais darbs un uzraudzība. Taču sakārtota darba aizsardzības sistēma apsardzes nozares uzņēmumos atbilstoši normatīvo aktu prasībām palīdz veiksmīgāk sagatavoties iespējamai uzbrukuma situācijai un tādejādi mazināt uzbrukuma radīto seku smagumu darbinieku veselībai un dzīvībai.

Kopumā, analizējot statistiskos datus, vēl arvien jāsecina, ka arī 2008. gadā daudzviet uzņēmumos bija vērojama abpusēji formāla attieksme pret darba drošības un veselības aizsardzības jautājumiem. Atskaites periodā VDI konstatēja, ka viens no darbā notikušo nelaimes gadījumu cēloņiem ir trūkumi darba organizācijā un ar to saistītās problēmas (19 %), t.i., neapmierinoša darbinieku instruēšana par darba drošības un veselības aizsardzības jautājumiem, neapmierinoša apmācība par veicamo darbu, piemērota drošības aprīkojuma trūkums vai IAL trūkums u.c. Otrs notikušo nelaimes gadījumu darbā cēlonis ir saistīts ar darba drošības instrukciju neievērošana no darbinieku puses (37 %). Bieži nelaimes gadījumi darbā notika pašu darbinieku neuzmanības dēļ (pakrišana, paslīdēšana u.c.), kā arī nelietojot izsniegtos individuālos aizsardzības līdzekļus, tādejādi pakļaujot sevi traumatisma riskam. Tāpēc darba devējiem pastiprināti būtu jāpievērš uzmanība tam, lai uzņēmumā tiktu izveidota ne tikai formāla, bet reāli funkcionējoša darba aizsardzības sistēma. Tas veicinātu abpusēju izpratni par preventīvās kultūras nozīmību uzņēmumā, jo nelaimes gadījumu darbā iespējamības samazināšana pārsvarā ir atkarīga gan no darba devēju, gan darbinieku attieksmes rūpēties par savu drošību un veselību, kā arī ieinteresētības šo jautājumu risināšanā.

Analizējot nelaimes gadījumos darbā cietušos pēc dzimuma, ir redzams, ka arī 2008. gadā nelaimes gadījumos darbā visvairāk ir cietuši vīrieši (67 %) (skat. 36.attēlu). Tas izskaidrojams ar to, ka tieši bīstamajās nozarēs (būvniecībā, transporta un uzglabāšanas nozarē u.c.), kurās visbiežāk notiek nelaimes gadījumi darbā, vērojams lielāks nodarbināto vīriešu īpatsvars. Jāpiebilst, ka pārsvarā vīrieši, pildot darba pienākumus, nepietiekoši pievērš uzmanību darba drošības jautājumiem - neievēro darba drošības instrukcijas, nepielieto individuālos aizsardzības līdzekļus vai darba drošības aprīkojumu, lieto neatļautas vai nepiemērotas darba metodes u.c.

36.attēls: Nelaiemes gadījumos cietušo sieviešu un vīriešu⁶ skaits uz 100 000 strādājošiem (2004. – 2008.⁷)

Nelaiemes gadījumus, kuros nodarbinātie guva smagas traumas vai gāja bojā, izmeklē VDI amatpersonas. VDI inspektori 2008. gadā veica 381 nelaiemes gadījuma darbā izmeklēšanu, kā rezultātā tika sastādīti 316 akti un 65 atzinumi. Atskaites periodā, izmeklējot darbā notikušos letālos nelaiemes gadījumus un nelaiemes gadījumus ar smagiem veselības traucējumiem, tika veiktas 12 ekspertīzes. Izmeklējot notikušu nelaiemes gadījumu darbā, VDI amatpersonas ir konstatējušas, ka biežāk piesaistīt neatkarīgu ekspertu ir nepieciešams gadījumos, ja trauma gūta lietojot darba aprīkojumu. LR normatīvie akti nosaka vispārīgās prasības jebkura darba aprīkojuma lietošanai, bet neatkarīga un profesionāla eksperta slēdziens ir precīzi tehniski formulēts, sniedz ziņas par darba aprīkojuma atbilstību ne tikai normatīvo aktu prasībām, bet arī palīdz noteikt notikušo nelaiemes gadījuma darbā cēloņus.

Jāatzīmē, ka 2008. gadā ierosināto kriminālprocesu skaits par notikušajiem nelaiemes gadījumiem darbā ir saglabājies 2007. gada līmenī, t.i., no 381 VDI izmeklētā nelaiemes gadījuma darbā, kriminālprocess tika ierosināts 12 % gadījumu.

Pārbaudot no darba devējiem saņemtos aktus un atzinumus par darbā notikušajiem nelaiemes gadījumiem, VDI inspektori konstatēja, ka vēl arvien tie tiek sagatavoti nekvalitatīvi un neatbilstoši normatīvo aktu prasībām. Saskaņā ar MK 2005.gada 9.augusta noteikumu Nr. 585 “Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība” 36. punktu, VDI inspektors ir tiesīgs šādu nekvalitatīvi sastādītu aktu vai atzinumu par nelaiemes gadījumu darbā neregistrēt un atdot darba devējam atpakaļ novērst pieļautās kļūdas vai nelaiemes gadījumu izmeklēt atkārtoti. Atskaites periodā no 1440 darba devēju sagatavotajiem un VDI iesniegtajiem nelaiemes gadījumu darbā aktiem, 276 gadījumos inspektori tos atdeva atpakaļ darba devējam novērst pieļautās kļūdas un Aktu par nelaiemes gadījumu darbā sagatavot atbilstošu MK noteikumu Nr. 585 “Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība” prasībām.

Analizējot VDI reģistrētos, darba devēju izdotos aktus par nelaiemes gadījumu darbā, VDI inspektori konstatējuši sekojošas nepilnības dokumentu aizpildīšanā:

- neizprotami, pavirši nelaiemes gadījumu apraksti, kas neatspoguļo notikumu secību un būtību;
- bieži trūkst pamatojuma uzrādītajiem nelaiemes gadījuma cēloņiem vai tie nav konstatēti vispār;
- nav noteiktas vai nepareizi norādītas atbildīgās personas, kuras pieļāvušas normatīvo aktu pārkāpumus, kā rezultātā noticis nelaiemes gadījums;
- nav norādīti nelaiemes gadījuma cēloņu novēršanas pasākumi;
- nav norādīti darba vides bīstamie vai kaitīgie faktori;

⁶ Aprēķini attiecībā uz 2008.gadā notikušajos nelaiemes gadījumos cietušo vīriešu skaitu veikti, ņemot vērā, ka tiklīdz 4 zvejas kuģa „Beverīna” bez vēsts pazudušo jūrnīku nāve tiks oficiāli apstiprināta, 2008.gadā darbā notikušajos nelaiemes gadījumos būs cietuši 1165 vīrieši.

⁷ Nelaiemes gadījumos cietušo sieviešu un vīriešu skaits uz 100 000 strādājošiem no 2004. – 2007.gadam aprēķināts, balstoties uz VID datiem, par 2008.gadu – balstoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datiem.

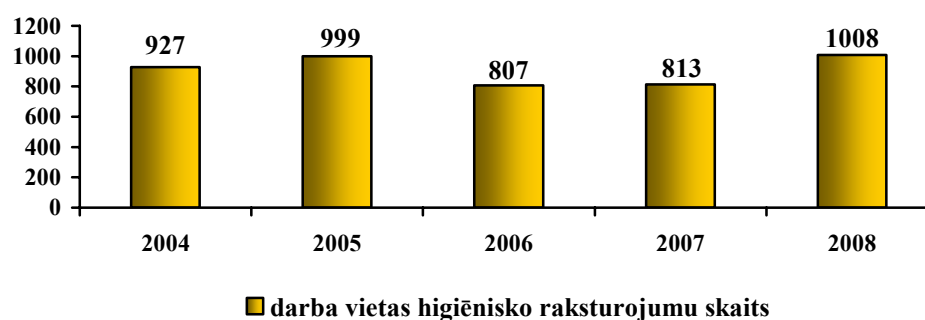
- nav loģiskas sakarības starp darba vides riska faktoriem, kas izraisījuši nelaimes gadījumu, starp cēloņiem un veiktajiem novēršanas pasākumiem;
- nav aizpildītas atsevišķas “Akta par nelaimes gadījumu darbā” iedaļas, kā nosaka MK noteikumi Nr. 585 “Nelaiimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība” (NACE kods, ķermeņa daļas un veselības traucējuma kodi, profesiju kodi u.c.).

2008. gadā VDI sagatavoja 65 Atzinumus par nelaimes gadījumiem darbā atbilstoši MK 2005.gada 9.augusta noteikumiem Nr. 585 “Nelaiimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtības” 29. punktam, t.sk., 37 atzinumi bija par nāves cēloni, kas nav saistīts ar nelaimes gadījumu darbā un to apliecina tiesu medicīnas ekspertu atzinums; 13 atzinumi – par nelaimes gadījumiem, kas notikuši pirms/pēc darba laika, noteiktajā tehnoloģiskā procesa pārtraukumā un nav konstatēta darba vides riska faktoru iedarbība; 8 atzinumi – par nelaimes gadījumiem, pēc kuriem ir iestājies darbspēju zaudējums vai nāve, un ir tiešā cēloņsakarībā ar to, ka cietušais lietojis alkoholu, narkotiskās, toksiskās, psihotropās vai citas kaitīgas vielas un 7 atzinumi par to, ka nav bijis darba līguma ar darba devēju vai cita juridiska dokumenta, kas apliecina, ka cietušais ir nodarbināts pie attiecīgā darba devēja.

Pēc VSAA, VOAVA un VDI apkopotajiem datiem 2008.gadā nelaimes gadījumos darbā cietušajiem no valsts budžeta līdzekļiem tika izmaksāti pabalsti 6 778 637,99 LVL apmērā.

2.3.1.9. 2008.gadā sagatavoto darba vietu higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze⁸

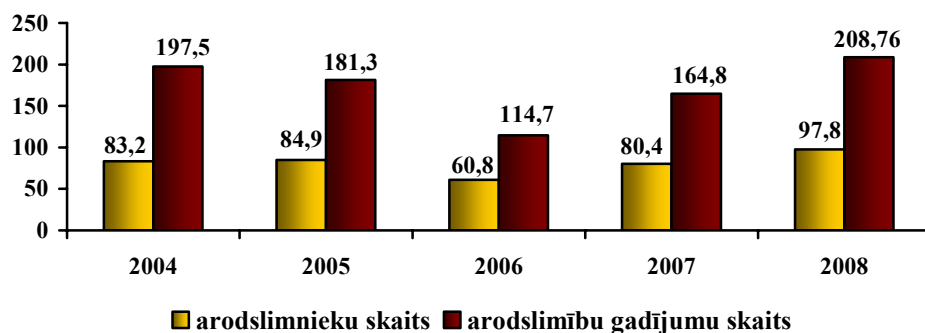
2008. gadā, pamatojoties uz Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra Ārstu komisijas arodslimībās un arodslimību ārstu pieprasījumiem, VDI amatpersonas sagatavoja 1008 darba vietas higiēniskos raksturojumus (DVHR). Salīdzinot ar 2007. gadu DVHR pieprasījumu skaits pieaudzis par 24,14%. DVHR palielinājums ir novērojams galvenokārt Rīgas RVDI, kur sastādīto DVHR 2008.gadā ir 576, bet 2007.gadā 448, kas ir par 28,6% vairāk (skat. 37.attēlu). Kā viens no minētās tendences būtiskākajiem cēloņiem 2008.gadā ir uzņēmumu likvidēšana (piemēram, „Latvijas Bērzs”) vai darbinieku skaita samazināšana (piemēram, „Lignums”, „Rīgas Satiksme”), kura potenciālās sekas ir nodarbināto dzīves līmeņa kritums. Tas savukārt pastiprina iedzīvotāju vēlmi saņemt visas sev pienākošās sociālās garantijas, t.sk. kaitējuma atlīdzību arodsaslimšanu gadījumā.

37.attēls: Sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu skaita dinamika (2004. – 2008.)

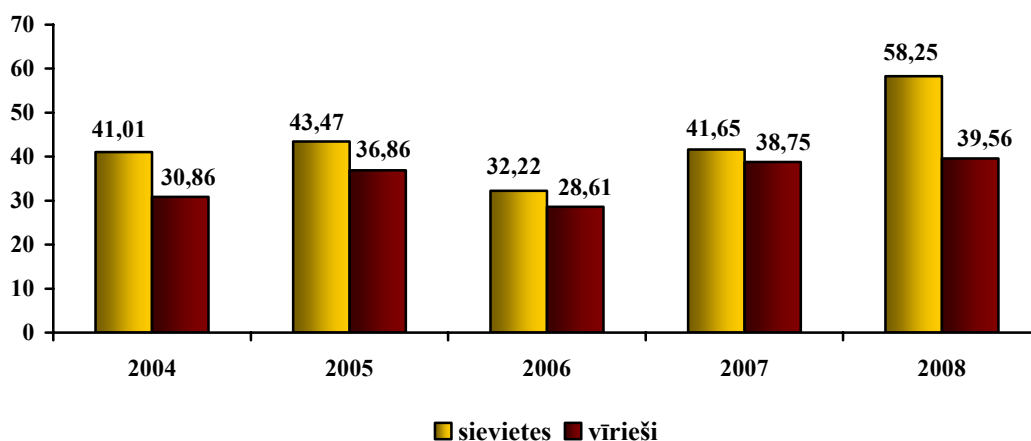
2008. gadā tika apstiprināti 989 pirmreizējie arodslimnieki (810 darbojošos uzņēmumos un 179 likvidētajos uzņēmumos), kas ir par 213 (27,4%) arodslimniekiem vairāk kā 2007.gadā (skat. 38.attēlu). Ārstu komisija arodslimībās un arodslimību ārsti vienam cilvēkam bieži konstatē vairākas slimības, tāpēc apstiprināto arodslimību skaits pārsniedz arodslimnieku skaitu.

⁸ Statistiskā informācija par pirmreizēji atzītajiem arodslimniekiem redzama pievienotajās tabulās (2.pielikums).

38.attēls: Pirmreizējo arodslimnieku un arodslimību gadījumu skaita dinamika (2004. – 2008.⁹) uz 100 000 strādājošiem Latvijā

Analizējot apstiprināto arodslimnieku skaitu pēc dzimuma, jākonstatē, ka saslimušo sieviešu skaits ir pieaudzis par 19,7%, bet vīriešu – par 7% (skat. 39.attēlu). Lielākā daļa arodslimnieču - sieviešu strādā apstrādes rūpniecībā (242) un veselības un sociālās aprūpes nozarē (140), savukārt arodslimnieku - vīriešu – transporta un uzglabāšanas nozarē(143) un apstrādes rūpniecības nozarē (85).

39.attēls: Pirmreizējo arodslimnieku (pēc dzimuma) skaita dinamika uz 100 000 strādājošiem (2004. – 2008.¹⁰)

Uzņēmējdarbības jomas, kurās apstiprināts lielākais arodslimnieku skaits, tāpat kā iepriekšējā gadā tās ir palikušas nemainīgas:

- 1) apstrādes rūpniecība – 327 arodslimnieki (33%);
- 2) transports un uzglabāšana – 186 arodslimnieki (18,8%);
- 3) veselība un sociālā aprūpe – 163 arodslimnieki(16,5%).

Apstrādes rūpniecībā apstiprinātajiem arodslimniekiem galvenokārt konstatētas skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības – 44,3%. Tās sastāda gandrīz pusi no nozarē apstiprinātajām arodslimībām. Nervu sistēmas slimības veido 24,45% un elpošanas sistēmas slimības – 16%. Lielākā daļa saslimšanu minētajā nozarē ir saistītas ar pārslodzi, smaguma pārvietošanu, piespiedu darba pozām un fizikāliem faktoriem (galvenokārt troksnis un vibrācija).

⁹ Pirmreizējo arodslimnieku un arodslimību gadījumu skaits uz 100 000 strādājošiem no 2004. – 2007.gadam aprēķināts, balstoties uz VID datiem, par 2008.gadu – balstoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datiem.

¹⁰ Pirmreizējo arodslimnieku (pēc dzimuma) skaita dinamika uz 100 000 strādājošiem no 2004. – 2007.gadam aprēķināts, balstoties uz VID datiem, par 2008.gadu – balstoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datiem.

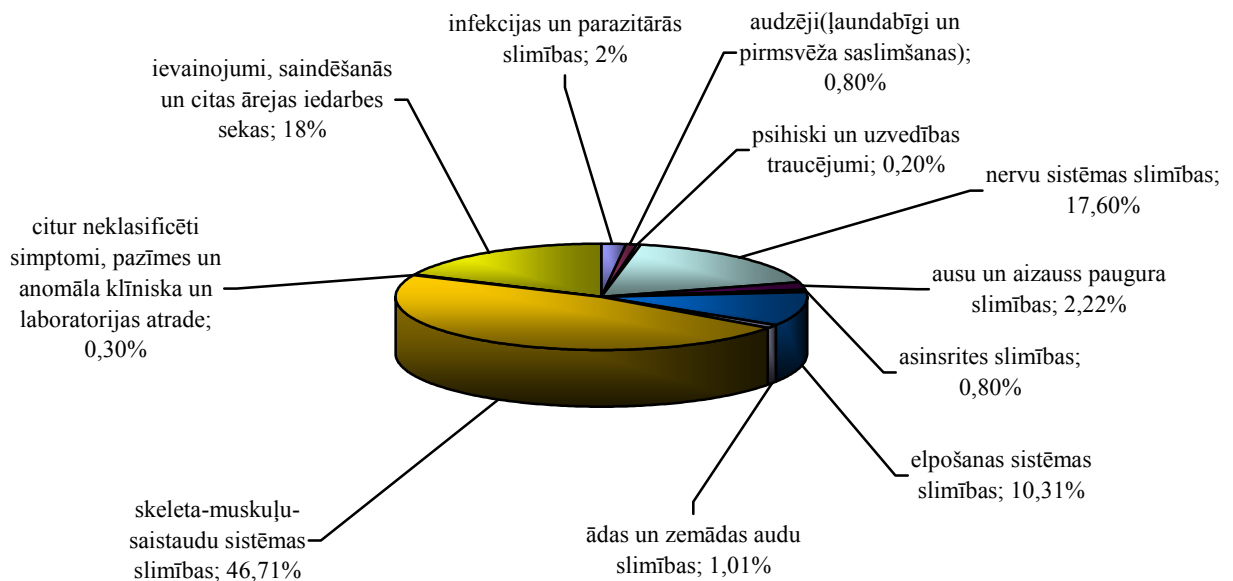
Transporta un uzglabāšanas nozarē 44,6% ir apstiprināta ievainojumu, saindēšanās un citas ārējas iedarbes seku slimību grupa, 42,8% - skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības, 6% - nervu sistēmas slimības. Šajā nozarē arodslimības ir apstiprinātas nodarbinātajiem ar lielu darba stāžu profesijā. To rašanās galvenie cēloņi ir ergonomiskie un fizikālie darba vides riska faktori (vispārējā un vietējā vibrācija, ilgstošs piespiedu ķermeņa stāvoklis sēdus), kam nodarbinātie bijuši ilgstoši pakļauti.

Veselības un sociālās aprūpes nozarē 2008.gadā ir trešais lielākais reģistrēto arodslimnieku skaits. Medicīnas darbiniekiem visvairāk ir reģistrētas skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības – 59,5%. To izraisītāji galvenokārt ir biomehāniskie faktori – piespiedu darba poza, ātras un atkārtotas kustības, smaguma celšana un pārvietošana, u.c.. Salīdzinoši mazāk ir apstiprinātas nervu sistēmas slimības – 20,25% un infekcijas – 11,66%.

Analizējot arodslimības pēc 10. Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikatora, jākonstatē, ka to skaits būtiski ir pieaudzis tikai skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimību grupā (2007.gadā - 322, 2008.gadā – 462), kas izskaidrojams ar transporta nozarē nodarbināto arodslimnieku pieaugumu. Nedaudz palielinājies saslimšanu skaits nervu sistēmas grupā (2007.gadā – 131, 2008.gadā – 174).

Visvairāk saslimušo ir šādās slimību grupās (skat. 41.attēlu):

- skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības – 46,71%;
- ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbības sekas – 18%
- nervu sistēmas slimības – 17,6%;
- elpošanas sistēmas slimības – 10,3%.

40.attēls: 2008.gadā pirmreizēji apstiprināto arodslimību īpatsvars pēc 10. Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikatora

Pēdējo gadu laikā situācija arodveselības jomā manāmi uzlabojas. Pēc VDI organizētajām inspicēšanas un informēšanas kampaņām, darba devēji iegūst plašāku un precīzāku informāciju par darba vides iekšējo kontroli, par labāku darba organizāciju, kas uzlabotu nodarbināto darba apstākļus un līdz ar to arī veselības stāvokli. Tā, piemēram, 2008.gadā tika organizēta SLIC inspicēšanas un informatīvā kampaņa „Smaguma pārvietošana ar rokām”, kas bija tieši saistīta ar arodveselības jautājumiem (skat.2.1.2.2.1.nodaļu).

Daudzos uzņēmumos turpina ieviest jaunas tehnoloģijas, tiek atviegloti darba procesi, iegādāti modernāki un drošāki individuālie aizsardzības līdzekļi, tiek kontrolēta kaitīgo vielu aizstāšana pret

mazāk kaitīgām nodarbināto veselībai, kā arī vairāk tiek domāts par profilaktiskajiem pasākumiem – obligātajām veselības pārbaudēm.

Neskatoties uz līdzšinējās situācijas uzlabošanos arodveselības jomā, netiek izslēgts, ka pirmreizējo arodslimnieku skaits turpinās strauji palielināties. Tas ir tikai daļēji saistīts ar pašreizējiem darba apstākļiem, bet vairāk to joprojām turpina ietekmēt 10 - 15 iepriekšējos gadus veselības stāvokli ietekmējušie darba vides riska faktori. Lielākā daļa arodslimnieku ir vecumā no 55 līdz 64 gadiem. Arodslimību skaita pieaugumu veicina arī darbinieku labāka informētība un sertificēto arodslimību ārstu skaita pieaugums, kā arī iespējas saņemt finansiālu kompensāciju.

Pēc VSAA, VOAVA un VDI apkopotajiem datiem valsts 2008.gadā, izmaksājot arodslimniekiem pabalstus un sedzot medicīniskās izmaksas par apstiprināto arodslimību, ir izlietojusi 3 519 719,40 LVL.

2.3.1.10. Streiku norises uzraudzība

Atbilstoši Streiku likumam, Streika komitejai ne vēlāk kā septiņas dienas pirms streika uzsākšanas VDI ir jāiesniedz streika pieteikums. 2008.gadā VDI tika pieteikti 3 streiki (skat. 41.attēlu).

Nr.p.k.	Streika pieteikšanas datums VDI	Streika datums, vieta un streikotāju skaits	Streika iemesls	Streikotāju prasības
1.	26.09.2008.	2008.gada 26.septembrī, Veselības ministrijas 19 struktūrvienībās vairākos Latvijas Republikas rajonos; kopējais streikotāju skaits – 487.	Latvijas Veselības un sociālās aprūpes darbinieku arodbiedrības domstarpības ar Veselības ministriju kā nozares pārvaldes institūciju par darba samaksas paaugstināšanu veselības aprūpes nozarē nodarbinātajiem.	Nosakot mēneša vidējo darba samaksu veselības aprūpē nodarbinātajiem 2009.gadam, ārstam noteikt koeficientu 1,8 (815 LVL; 2008.gadā – 654 LVL), un citas ar darba samaksas palielināšanu saistītas prasības.
2.	30.10.2008.	2008.gada 30.oktobrī, Veselības ministrijas 23 struktūrvienībās vairākos Latvijas Republikas rajonos; kopējais streikotāju skaits – 1022.	Latvijas Veselības un sociālās aprūpes darbinieku arodbiedrības domstarpības ar Veselības ministriju kā nozares pārvaldes institūciju par darba samaksas paaugstināšanu veselības aprūpes nozarē nodarbinātajiem.	Nosakot mēneša vidējo darba samaksu veselības aprūpē nodarbinātajiem 2009.gadam, ārstam noteikt koeficientu 1,8 (815 LVL; 2008.gadā – 654 LVL), un citas ar darba samaksas palielināšanu saistītas prasības.
3.	24.10.2008.	2008.gada 30.oktobrī, Daugavpils reģionālajā slimnīcā "Plaušu slimību un tuberkulozes centrs", kopējais streikotāju skaits - 92.	Valsts budžeta finanšu samazināšana medicīnai un darbam neatbilstoši zema darba samaksa.	Darba samaksas palielināšana.

41.attēls: 2008.gadā VDI pieteikti streiki

Saskaņā ar Streiku likuma 19.pantu VDI amatpersonas uzraudzīja visu 2008.gadā VDI pieteikto streiku norises atbilstību Streiku likumam un citiem normatīvajiem aktiem. Pārkāpumi netika konstatēti.

2.3.2. Uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā

Viens no VDI uzdevumiem ir sniegt darba devējiem un nodarbinātajiem bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām. VDI amatpersonas par minētajiem jautājumiem konsultē gan apsekojumu laikā uzņēmumos, gan VDI birojos apmeklētāju pieņemšanas laikā, bet, lai interesenti varētu operatīvi iegūt nepieciešamo informāciju, VDI darbojas bezmaksas konsultatīvais tālrunis (tāl. nr. 67186522). RVDI amatpersonas konsultē pa konsultatīvo tālruni, atbilstoši izveidotam grafikam. Visas RVDI sniegtās konsultācijas tiek ierakstītas un analizētas, lai novērstu nepilnības un uzlabotu to kvalitāti.

2008.gadā, lai iekļautos topošajā e-pārvaldē un padarītu VDI sniegtos publiskos pakalpojumus pieejamus arī e-vidē, sadarbībā ar Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariātu (ĪUMEPLS) portālā www.latvija.lv pieejamajā Publisko pakalpojumu katalogā ir iekļauti divi VDI sniegtie publiskie pakalpojumi - atbilde uz personas iesniegumu par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumiem un atļauja bērnu (izpildītāju) nodarbināšanai kultūras, mākslas, sporta un reklāmas pasākumos, bet sagatavošanas procesā ir publiskais pakalpojums: VDI atzinums par nodarbinātā veselības un drošības apdraudējuma faktu darbā.

2008.gadā tika sagatavots un ĪUMEPLS iesniegts ERAF projekta „VDI informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” iesniegums. Minētā projekta īstenošana paredz pilnīgi jaunas integrētas VDI informatīvo sistēmas izstrādi un 16 VDI e-pakalpojumu izveidi un ieviešanu.

2008.gadā VDI amatpersonu mācības notika saskaņā ar VDI darbības programmu, „Kārtību, kādā notiek VDI personāla apmācība” un VDI amatpersonu un darbinieku mācību plānu 2008.gadam.

Mācību moduļa A – Jaunpieņemto amatpersonu un darbinieku apmācība - ietvaros 2008.gada 8.februārī noslēdzās 2007.gada novembrī uzsāktās mācības. Eksāmenu sekmīgi nokārtoja un apliecības par kursu beigšanu ieguva 11 VDI amatpersonas. Sakarā ar finansējuma trūkumu otrai jaunpieņemto VDI amatpersonu grupai centralizētā pamatapmācība netika organizēta, apmācība notika darbuzdevumu vadībā. 2008.gada 11.novembrī eksāmenu kārtoja 7 VDI amatpersonas, divas no tām eksāmena komisija neatestēja un noteica atkārtotu eksāmenu. Apliecības par sekmīgu eksāmena nokārtošanu saņēma 6 amatpersonas.

Mācību modulī B – Specializētā apmācība - 2008.gadā mācības netika plānotas.

Mācību moduļa C – Kvalifikācijas paaugstināšana - ietvaros 2008.gadā VDI amatpersonas un darbinieki paaugstināja kvalifikāciju, veltot mācībām kopā 1792 stundas no darba laika.

2008.gadā VDI amatpersonas apmeklēja 39 dažādus mācību kursus, no tiem 18 kursus organizējusi Valsts administrācijas skola, 8 seminārus organizējušas VDI pārvaldes struktūrvienības, 2 seminārus LM Eiropas Juridisko lietu departaments, pārējos – dažādas mācību firmas. Visvairāk VDI amatpersonas (31 cilvēks) apmeklēja mācības, kas saistītas ar Administratīvā procesa likuma piemērošanu,

Ar VDI atbalstu (saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 30.panta trešo daļu VDI atmaksā 50% no mācību maksas), studējot darba aizsardzību Rīgas Tehniskās universitātes (RTU), Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) un Latvijas Universitātes (LU) programmās, kvalifikāciju turpināja paaugstināt 12 VDI amatpersonas.

VDI sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai, VDI amatpersonas iesaistās arī starptautiskajās aktivitātēs. 2008.gadā notika VDI sadarbība ar Norvēģijas Darba inspekciju 2007.gadā parakstītā sadarbības līguma ietvaros. 2008.gada 27.augustā Rīgā notika seminārs, kurā Norvēģijas darba inspekcijas pārstāvji sniedza informāciju par Latvijas iedzīvotājiem, kuri nosūtīti darbā uz Norvēģiju (darba apstākļi, darba samaksa, sociālā dempinga samazināšana), bet Latvijas VDI sniedza informāciju un iepazīstināja ar būvniecības kampaņā gūtajiem secinājumiem un rezultātiem, izmaiņām normatīvajos aktos, kā arī kopā ar Norvēģijas kolēģiem apmeklēja būvobjektu.

2008.gadā Tallinā Baltijas valstu Darba inspekciju sadarbības līguma ietvaros notika Baltijas valstu Darba inspekciju pārstāvju sanāksme, kuras laikā tika apspriesti jautājumi, kas saistīti ar informatīvajām kampaņām, jaunām inspicēšanas metodēm, trešo valstu pilsoņu nodarbinātību un darba līgumu nosacījumiem, kurā piedalījās arī Latvijas VDI amatpersonas.

2008. gadā Luksemburgā VDI pārstāvji piedalījās SLIC darba grupu sanāksmēs, kurās tika apspriesti ES valstīs aktuālie jautājumi darba aizsardzībā (normatīvo aktu prasības risku novērtēšanā, REACH prasību ieviešana u.c.).

VDI pārstāvju līdzdalība starptautiskos pasākumos dod iespēju iegūt plašāku informāciju par direktīvu prasību ieviešanu praksē un iepazīties ar citu valstu labas prakses piemēriem VDI kompetencē esošo aktuālo problēmu risināšanā, kā arī dalīties pieredzē.

2.4. Informācija par īstenotajām jaunajām politikas iniciatīvām

2008.gadā VDI realizēja jauno politikas iniciatīvu „Darba un darba aizsardzības likumdošanas pārskatīšana un nelaimes gadījumu skaita, kā arī nedeklarētās nodarbinātības samazināšana”. Atskaites perioda budžeta prioritāšu īstenošanai tika piešķirti 2 699 659 LVL. Plašāk informācija atspoguļota 2.1.1.nodaļā „Nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana”, 2.3.1.8.nodaļā „2008.gadā notikušo nelaimes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija” un 2.3.1.9.nodaļu „2008.gadā sagatavoto darba vietu higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze”.

2.5.Pārskats par vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai

VDI Iekšējā audita nodaļa veic vadības (tajā skaitā ES struktūrfondu un RVDI darbību) izpildes novērtējuma, finanšu un darbinieku resursu izmantošanas novērtēšanas, kvalitātes un informācijas sistēmu iekšējos auditus VDI, atbilstoši noteiktajai iekšējā audita sistēmai, regulāri pārbaudot VDI iekšējās kontroles sistēmas darbību un sniedzot VDI direktorei tās novērtējumu, kā arī ieteikumus par nepieciešamajiem uzlabojumiem;

2008.gadā VDI Iekšējā audita nodaļa saskaņā ar VDI iekšējā audita Stratēģisko plānu 2008.-2010. gadam un 2008. gada darbības plānu, kas tika pārskatīts, saistībā ar amata vietu skaita samazināšanu struktūrvienībā, kā arī, ņemot vērā VDI reorganizācijas procesa eventuālo risku izvērtējuma nepieciešamību, realizēja četrus galvenos uzdevumus:

- izvērtēja iekšējās kontroles sistēmu, īstenojot konkrētus auditus;
- izvērtēja risku vadības sistēmu VDI, veicot atsevišķas mērķpārbaudes;
- palīdzēja uzlabot vadības principus, t.i. iestādes darbībā izmantotās procedūras un kārtības, lai atbilstoši uzraudzītu vadības kompetencē esošos risku vadības un kontroles procesus;
- sniedza konsultatīvos pakalpojumus dažāda līmeņa vadītājiem.

Par iekšējās kontroles sistēmas izveidošanu un uzturēšanu atbildīga ir VDI vadība, un tas ir nepārtraukts pilnveidošanas process, kuram nepieciešamas plašas zināšanas, pieredze un prasmes, savukārt, konsultatīvie pakalpojumi ir iekļauti Iekšējā audita standartos jau no 2002.gada un tie tiek īstenoti katru gadu, vienlaicīgi tos metodiski pilnveidojot.

Atbilstoši plānotajam, atskaites gadā tika īstenoti šādi sistēmauditi:

- Naudas līdzekļi, norēķini: to uzskaitē, saglabātība un apgrozījuma attaisnojošo dokumentu kontrole;
- Rīgas RVDI darba plānošana un tās vadība, nodrošinot deleģēto funkciju izpildi;
- VDI īpašuma un mantas pārvaldīšana;
- Datortehnikas un programmatūras iegādes stratēģiskā plānošana un izpildes kontrole;
- Konsultāciju kvalitātes kontrole darba devējiem un darbiniekiem;
- Iepirkumu valsts vajadzībām izstrāde un to uzraudzība;
- Darbā notikušo nelaimes gadījumu izmeklēšanas un reģistrācijas kontrole;
- Nelegālās nodarbinātības pasākumu organizācija un to kontrole;
- Arhīva vadība.

Auditori ir izmaiņu katalizatori, kuri, nepārkāpjot savu pilnvaru robežas, norāda, kādā veidā izmaiņas ir sasniedzamas, t.i. sniedzot pietiekami detalizētus ieteikumus. 2008.gadā, atbilstoši reglamentētai procedūrai, tika veikti divi pēcauditi, kuru laikā tika pārbaudīti iekšējā audita atskaites

gadā, t.sk. arī no iepriekšējā perioda, sniegto 166 ieteikumu izpilde. Tā kā daudzus nosacījumus var atrisināt tikai tad, ja budžetā ir paredzēti papildus līdzekļi, bet tā kā 2008.gada 4.ceturksnī sekoja finanšu resursu ierobežojums un tā faktiskais samazinājums, tika atcelti 8 ieteikumi. Atskaites periodā tika īstenoti 137 ieteikumi, t.i. 82%.

2008.gadā VDI Iekšējā audita nodaļas darbinieki aktīvi piedalījās arī nozaru ministriju iniciētos pasākumos: projekta „Mācāmies viens no otra!” ietvaros notika darba vizītes pie NVA un VSAA adekvātām struktūrvienībām, lai apmainītos konkrētā darba pieredzē, pārrunātu audita procesa dokumentēšanas nianšes un dažādu specifisko jautājumu risinājumus. Pieredzes apmaiņas rezultātā gada nogalē tika aktualizēta arī VDI Iekšējā audita procedūra.

2008.gadā VDI Iekšējā audita nodaļa organizēja LM un tās padotības iestāžu attiecīgu struktūrvienību vadītāju sanākumi – diskusiju par tēmu „Darbinieku piesaistīšana, apmācība, motivēšana”, kurā piedalījās 18 auditori un tajā ar prezentācijām uzstājās VDI vadība un SIC kvalitātes vadītāja, bet diskusijas norisinājās audita kabinetā, iepazīstoties ar pieejamo lietvedību un elektronisko bāzi.

Savukārt, Finanšu ministrijas organizētajā forumā nozaru ministriju audita departamentu direktoriem, tika prezentēta Darba aizsardzības sistēmas auditēšanas pieredze valsts institūcijās, kuru sagatavoja un īstenoja VDI auditori. Pēc prezentācijas vairāku ministriju un iestāžu auditori vērsās VDI Iekšējā audita nodaļā pēc konsultācijas sistēmas risku izvērtēšanā, iekšējās kontroles programmas izstrādē un darba dokumentācijas paraugu sagatavošanā.

2008.gadā VDI Iekšējā audita nodaļā salīdzinošo pārbaudi veica Finanšu ministrijas speciālisti. Pārbaudes rezultātā atzinīgi tika novērtēts VDI Iekšējā audita nodaļas darbs, vairāki audita darbības etapi tika atzīti kā „labās prakses” piemēri citām iekšējā audita struktūrvienībām. Vienlaicīgi, pārbaudes laikā tika identificētas arī risināmās problēmas auditoru profesionālajā darbībā.

VDI Iekšējā audita nodaļas darbinieki 2008.gadā regulāri piedalījās arī Latvijas Kvalitātes vadības asociācijas organizētajos semināros un lietišķajās diskusijās.

3. Budžeta informācija

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	2 699 659	2 994 305	2 994 305
1.1.	dotācijas	2 699 659	2 992 205	2 992 205
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	2 100	2 100
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	2 699 207	2 994 305	2 991 882
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	2 668 287	2 983 954	2 981 531
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	336	350	344
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	2 667 951	2 983 604	2 981 187
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	30 920	10 351	10 351

42.attēls: VDI piešķirtā valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (latos)

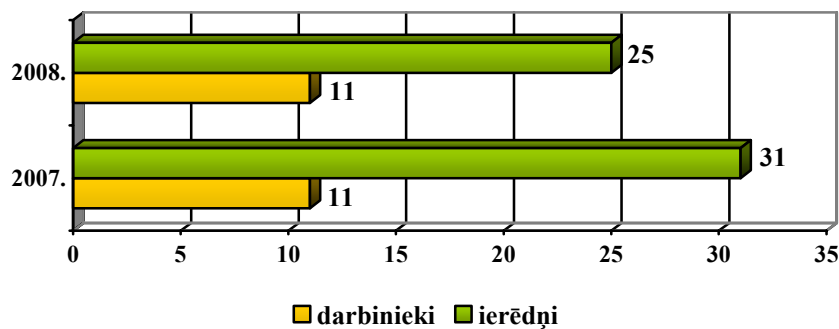
4. Personāls

No 2008. gada 1.janvāra līdz 2008.gada 10.jūlijam VDI bija 238 amata vietas. 2008.gada 10.jūlijā VDI Industriālo iekārtu nodaļa - 4 amata vietas - tika nodotas Valsts būvinspekcijai. Līdz ar to VDI palika 234 amata vietas.

Lai optimizētu finanšu līdzekļu izlietojumu un nodrošinātu darbības kvalitātes paaugstināšanu, no 2008.gada 1.jūlija tika reorganizētas arī RVDI (skat. 1.3.nodaļu). Lai nodrošinātu vienveidīgu VDI struktūru, RVDI tika izveidoti sektori, kurus vada sektoru vadītāji - galvenie valsts darba inspektori, likvidējot mazos birojus, kuros amata pienākumus pildīja 1 - 3 VDI amatpersonas.

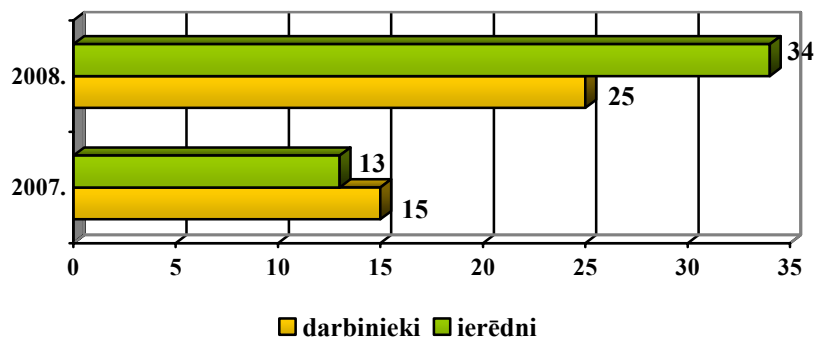
Ņemot vērā valdības norādījumus un, lai izpildītu normatīvo aktu prasības, 2008.gadā VDI Personāla sastāva saraksts tika samazināts par 27 amata vietām (13 amata vietas VDI pārvaldē un 14 amata vietas RVDI), kā arī tika noteikta VDI pārvaldes optimizācija, no 2009.gada 1.janvāra apvienojot Sabiedrisko attiecību nodaļu, Starptautisko attiecību nodaļu un Attīstības projektu nodaļu un izveidojot Attīstības un komunikācijas nodaļu, bet atsevišķās struktūrvienībās vadītāju vietnieku vietas pārdēvējot par izpildītāju amata vietām, saglabājot pienākumu, aizvīdot struktūrvienības vadītāju prombūtnes laikā.

2008.gadā kopā VDI darbā pieņemti 36 cilvēki, no tiem 25 ierēdņi un 11 darbinieki (skat. 43.attēlu), no tiem 3 tika pieņemti darbā uz noteiktu laiku. ESF un Eiropas reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu realizācijas nodrošināšanai tika pieņemti darbā 4 darbinieki.

43.attēls: VDI darbā pieņemto ierēdņu un darbinieku skaita dinamika 2007. un 2008.gadā

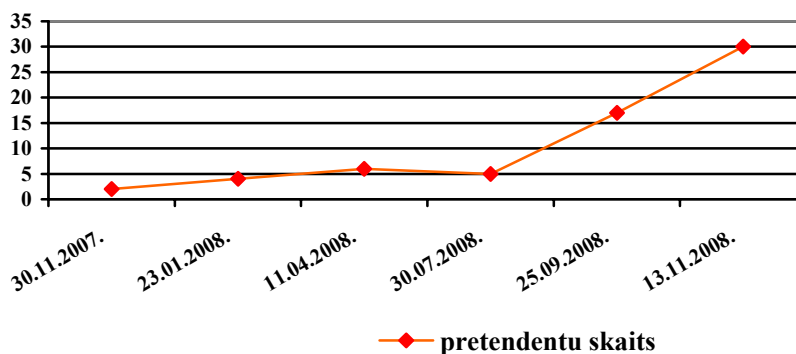
2008.gadā VDI darba tiesiskās attiecības pārtrauca ar 59 nodarbinātajiem, no tiem 34 ierēdņiem un 25 darbiniekiem (skat 44.attēlu). No darba atbrīvoto VDI ierēdņu un darbinieku skaita pieaugums saistīts ar valdības norādījumu izpildi un finanšu līdzekļu optimizācijas nepieciešamību.

44.attēls: No darba atbrīvoto VDI ierēdņu un darbinieku skaita dinamika 2007. un 2008.gadā

2008.gadā uz vakantajām amata vietām VDI izsludināti 28 konkursi oficiālajā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”, no tiem 7 konkursi izsludināti uz vakantajām amata vietām VDI pārvaldē, bet 21 konkurss - uz vakantajām amata vietām RVDI.

Visvairāk vakantu VDI inspektora amata vietu bija Rīgas RVDI (vidēji 10 amata vietas). Pilnībā aizpildīt vakances Rīgas RVDI traucēja mazs pretendentu skaits, proti, līdz 2008.gada septembrim uz vakantajiem amatiem vidēji pieteicās 4 pretendenti un visos atļes gadījumos kāds no akceptētajiem pretendentiem atteicās ieņemt inspektora amatu sakarā ar darba sarežģītībai un atbildības pakāpei neatbilstošu atalgojumu. Savukārt, 2008.gada 4.ceturksnī situācija krasi mainījās un izsludinātajos konkursos pieteicās līdz pat 30 pretendentiem, radot iespēju aizpildīt Rīgas RVDI esošās VDI inspektoru amata vietu vakances(skat. 45.attēlu).

45.attēls: Pretendentu skaita uz vakantajām inspektoru amata vietām Rīgas RVDI dinamika 2008.gadā

Līdzīga situācija bija vērojama pretendentu atlasē uz vakanto VDI Juridiskās nodaļas juriskonsulta amata vietu. Pārējās RVDI personāla nokomplektēšanā īpašas grūtības netika konstatētas, jo tajās bija salīdzinoši liels pretendentu skaits.

Jāuzsver, ka problemātiski ir aizpildīt tās amata vietu vakances, kur nepieciešamas īpašas zināšanas, profesionālā pieredze, piemēram, Stratēģijas un analīzes nodaļas vecākā referenta amats, Iekšējā audita nodaļas vecākais referents u.c.

2008. gadā izsludināti arī 3 iekšējie konkursi: uz Kurzemes RVDI vadītāja amatu, uz Latgales RVDI Daugavpils sektora vadītāja amatu un uz Rīgas RVDI Nelegālās nodarbinātības samazināšanas sektora vadītāja amatu. Katrā no VDI iekšējiem konkursiem pieteicās viens pretendents un konkursi noslēdzās ar pozitīvu rezultātu.

Uz 2008.gada 30.decembri VDI bija nodarbinātas 198 amatpersonas un darbinieki. Sakarā ar amata vietu samazinājumu, 2009.gadu VDI uzsāka ar 211 amata vietām.

Vecuma grupa	Sievietes	Vīrieši
līdz 20 gadiem	0	0
20 - 29 gadi	34	9
30 - 39 gadi	29	12
40 - 49 gadi	31	12
50 - 59 gadi	27	20
60 - 69 gadi	13	10
70 gadi un vairāk	1	

46.attēls: 2008.gadā VDI strādājošo darbinieku un ierēdņu skaita sadalījums pēc dzimuma un vecuma

Izglītības līmenis	Strādājošo skaits	
	Izglītība ir iegūta	Studijas tiek turpinātas
Bakalaura grāds	24	
Vairāki bakalaura grādi	1	
Maģistra grāds	35	8
Vairāki maģistra grādi	2	
Profesionālā augstākā izglītība	115	30
Doktora grāds		
Ārvalstīs iegūta izglītība		
Kopā darbinieki ar augstāko izglītību	177	
Kopā darbinieki ar vidējo izglītību	12	
Kopā darbinieki ar vidējo speciālo izglītību	8	
Kopā darbinieki ar citu izglītību	1	

47.attēls: 2008.gadā VDI strādājošo ierēdņu un darbinieku skaita sadalījums pēc izglītības

2008.gadā VDI personāla rotācijas koeficients bija 0,45 (personāla rotācijas koeficients = (pieņemto skaits + atbrīvoto skaits)/personu vidējais skaits).

5. Komunikācija ar sabiedrību

VDI Sabiedrisko attiecību nodaļa 2008.gadā augstā kvalitātē turpināja izdot elektronisko izdevumu „Darba Aizsardzības Ziņas”, kas ar e-pasta starpniecību reizi mēnesī tika izsūtīts vairāk kā 4 000 lasītāju, turklāt izdevums ir pieejams arī Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (Aģentūra) Latvijas nacionālā kontaktpunkta (Kontaktpunkts) mājas lapā www.osha.lv. Izdevums gada laikā tika atzinīgi novērtēts nozares speciālistu vidū.

Nozīmīga VDI mērķauditorija ir tās darbinieki, un, lai uzlabotu un attīstītu VDI iekšējo komunikāciju, 2008.gadā Sabiedrisko attiecību nodaļa turpināja izdot elektronisku VDI iekšējo laikrakstu „VDI Vēstis”, kas reizi mēnesī vai reizi divos mēnešos pa „Lotus Notes” e-pastu tika izsūtīts visiem darbiniekiem. Izdevumā VDI darbinieki tika informēti par iestādes aktualitātēm, tai skaitā normatīvajos aktos, darbības prioritātēm un rezultātiem. Būtiski, ka tika veidotas rubrikas, lai iepazīstinātu darbiniekus ar jaunajiem kolēģiem un ilggadējo kolēģu hobijiem, ceļojumiem.

Viena no VDI mērķauditorijām ir topošie nodarbinātie, tādēļ būtiski ir izglītēt skolēnus darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumos. 2008.gadā VDI Sabiedrisko attiecību nodaļa organizēja vairākas Darba drošības dienas gan skolēniem (Rīgas Franču licejā, Liepājas rajona Virgas pamatskolā), gan studentiem (Latvijas Universitātē). Darba drošības dienu ietvaros jaunieši tika iepazīstināti ar VDI galvenajām darbības jomām un aktualitātēm, darba tiesisko attiecību pamatiem, par VDI un tās sociālo partneru plānotajiem izglītojošajiem pasākumiem 2008. gadā. Pēc lekcijas jauniešiem bija iespēja noskatīties Aģentūras veidotās animācijas filmiņas „Napo” par darba drošību.

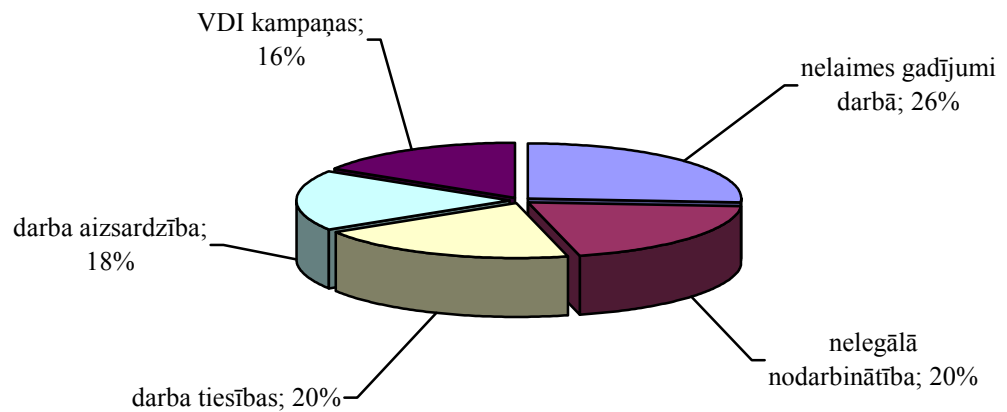
Sadarbībā ar pašvaldībām Sabiedrisko attiecību nodaļas speciāliste vadīja seminārus Priekulē un Rēzeknē. Semināru laikā pašvaldību darbinieki un komunikāciju speciālisti tika informēti par VDI aktualitātēm un komunikācijas aktivitātēm.

Lai popularizētu VDI kā iestādi un stiprinātu VDI kolektīvu, VDI komanda 2008.gada augustā piedalījās Rīgas svētku pasākuma ietvaros organizētajā „GE Money Bank Cartoon” rallijā.

2008.gadā no 27. līdz 29.novembrim VDI kopā ar LM piedalījās izstādē „Drošam darbam 2008”, kuras laikā piedāvāja apmeklētājiem semināru programmu par aktualitātēm darba aizsardzības jomā. Labākie nozares speciālisti informēja par darba aizsardzības prasībām cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, par iespējamām acu traumām darba vietās un mājās, par jaunajām prasībām kompetentajām institūcijām un kompetentajiem speciālistiem, par aktuālo normatīvajos aktos. Savukārt, Labās prakses balvas konkursa „Zelta ķivere 2008” dalībnieki SIA „Klinta” un A/S „Latvenergo” prezentēja savu uzņēmumu risku novērtēšanas sistēmas.

VDI komunikācijā ar sabiedrību būtiska loma ir masu informācijas līdzekļiem, tādēļ arī 2008. gadā VDI tieši šim informācijas kanālam turpināja pievērst lielu uzmanību, sniedzot plašsaziņas līdzekļiem informāciju par VDI darbību, projektiem un kampaņām, organizējot žurnālistu intervijas ar VDI amatpersonām un īstenojot citus informatīvos pasākumus. 2008.gadā sabiedrības informēšanas nolūkos masu medijiem VDI izsūtīja 78 ziņu relīzes un organizēja 3 preses konferences. Pēc VDI apkopotajiem datiem, 2008. gadā dažāda veida plašsaziņas līdzekļos 1 408 reizes tika publicēta vai pārraidīta informācija par VDI un tās īstenojamajām aktivitātēm.

Masu informācijas līdzekļos visbiežāk tika atspoguļota informācija par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā (26%), nelegālās nodarbinātības aspektiem (20%) un citiem darba tiesisko attiecību jautājumiem (20%), kā arī VDI darbību kopumā (18%) (skat. 48.attēlu).

48.attēls: 2008.gadā masu informācijas līdzekļos VDI atspoguļotās informācijas tematika

Analizējot informācijas kanālu veidus, var secināt, ka visbiežāk informācija par VDI aktualitātēm atspoguļota presē – 60%, televīzijā – 15% un radio – 15%. Viens no būtiskākajiem sabiedrības informēšanas veidiem ir institūcijas mājas lapa internetā. VDI uztur divas mājas lapas, viena no tām ir VDI mājas lapa www.vdi.gov.lv un otra – Aģentūras Kontaktpunkta mājas lapa www.osha.lv, kurā pieejama plašākā informācija par darba aizsardzību Latvijā.

6. Plāni 2009.gadam

VDI nākotnes plāni ir saistīti ar prioritāro darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomas uzraudzību. 2009.gadā VDI turpinās uzņēmumu uzraudzības procesa un inspicēšanas metožu pilnveidošanu, pamatdarbības rezultātu izpildes rādītāju kvantitatīvu izpildi un darbības kvalitātes uzlabošanu, lai panāktu darba aizsardzības sistēmas darbību un harmonisku attīstību Latvijā, atbilstoši Darba aizsardzības pamatnostādņem.

VDI darbības prioritātes 2009. gadā:

- ES līmenī VDI īsteno Vecāko darba inspektoru komitejas informatīvās un inspicēšanas kampaņu "Risku novērtēšana" transportlīdzekļu apkopes nozarē un Eiropas nedēļas informatīvo kampaņu "Risku novērtēšana";

- nacionālajā līmenī VDI turpinās realizēt Valdības deklarācijā noteikto prioritāti par nelegālās nodarbinātības samazināšanu, atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 2.novembra rīkojumam Nr.836 „Pasākumu plāns 2005.-2009. gadam VDI administratīvās spējas paaugstināšanai saistībā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu”.

- VDI līmenī tiks organizētas inspicēšanas kampaņas tajos uzņēmumos, kuru saimnieciskā darbība ir nozarēs ar paaugstinātu nelaimes gadījumu un arodslimību risku: būvniecības nozarē; sabiedriskās ēdināšanas nozarē; kokapstrādes un mēbeļu ražošanas nozarē.

2009.gadā VDI turpinās īstenot ESF projektu „Darba tiesisko attiecību un darba drošības sistēmas uzraudzības pilnveidošana” un Eiropas Reģionālās attīstības fonda projektu „VDI informatīvā centra izveide un darba apstākļu nodrošināšana atbilstoši veicamajām funkcijām”, kā arī uzsāks ERAF projektu „VDI informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana”.

2009.gadā VDI plāno izpildīt šādus kvantitatīvos rādītājus:

- kopējais uzņēmumu apsekojumu skaits – 13 200, t.sk. apsekojumi sakarā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu – 4 500;
- apsekoto bīstamo nozaru uzņēmumu skaits (% no kopējā nozarēs darbojošos uzņēmumu skaita) - 12%.

1.pielikums

VDI pārskats – analīze par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā 2008.gadā

1.	Rajons	Reģistrētos nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa republikas rajoniem					
		Kopā		Tajā skaitā			
		2007	2008	Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
	Kurzemes RVDI	246	230	26	28	5	17
	Liepāja	109	91	13	8	1	10
	Ventspils	55	54	2	4	4	0
	Kuldīgas rajons	20	14	6	5	0	0
	Liepājas rajons	22	24	2	3	0	1
	Saldus rajons	13	13	1	5	0	4
	Talsu rajons	18	27	0	2	0	0
	Ventspils rajons	9	7	2	1	0	2
	Latgales RVDI	216	140	34	31	6	1
	Daugavpils	56	31	14	8	2	0
	Daugavpils rajons	8	6	2	2	1	0
	Jēkabpils rajons	68	42	5	9	0	0
	Krāslavas rajons	2	6	0	1	1	0
	Ludzas rajons	9	10	2	4	0	0
	Preiļu rajons	21	17	6	4	1	1
	Rēzeknes rajons	19	20	2	3	0	0
	Rēzekne	33	8	3	0	1	0
	Rīgas RVDI	967	876	137	131	29	15
	Rīgas rajons	210	179	29	32	11	4
	Jūrmala	16	16	4	3	0	0
	Rīga	741	681	104	96	18	11
	Zemgales RVDI	219	228	39	37	11	5
	Aizkraukles rajons	24	38	3	7	0	3
	Bauskas rajons	21	31	6	5	1	1
	Dobeles rajons	30	26	4	1	2	0
	Jelgava	41	37	7	5	1	0
	Jelgavas rajons	24	23	4	8	1	0
	Ogres rajons	43	38	9	7	3	1
	Tukuma rajons	36	35	6	4	3	0
	Vidzemes RVDI	281	265	39	32	7	2
	Alūksnes rajons	9	13	1	4	2	0
	Balvu rajons	5	9	1	1	0	0
	Cēsu rajons	67	49	9	8	1	0
	Gulbenes rajons	32	17	7	2	2	0
	Limbažu rajons	27	29	3	3	0	2
	Madonas rajons	27	31	6	3	1	0
	Valkas rajons	35	34	5	5	0	0
	Valmieras rajons	79	83	7	6	1	0
	kopā	1929	1739	275	259	58	40

2.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pa nozarēm	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
	Nozares						
A	LAUKSAIMNIECĪBA, MEDNIECĪBA UN MEŽSAIMNIECĪBA	66	64	17	11	4	4
01	AUGKOPĪBA UN LOPKOPĪBA, MEDNIECĪBA UN SAISTĪTAS PALĪGDARBĪBAS	29	38	3	8	2	0
02	MEŽSAIMNIECĪBA UN MEŽIZSTRĀDE	36	22	14	3	1	2
03	ZIVSAIMNIECĪBA	1	4	0	0	1	2
B	IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	11	13	4	2	0	1
05	OGĻU UN BRŪNOGĻU (LIGNĪTA) IEGUVE	2	3	0	0	0	0
08	PĀRĒJĀ IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	9	10	4	2	0	1
C	APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	621	483	71	63	9	6
10	PĀRTIKAS PRODUKTU RAŽOŠANA	61	64	9	5	2	0
11	DZĒRIENU RAŽOŠANA	14	6	3	1	0	0
12	TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	1	3	0	0	0	0
13	TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	17	9	1	0	0	0
14	APĢĒRBU RAŽOŠANA	4	9	0	0	0	0
15	ĀDAS UN ĀDAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	2	0	1	0	0	0
16	KOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	263	185	29	24	1	3
17	PAPĪRA UN PAPĪRA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	10	2	2	0	0	0
18	POLIGRĀFIJA UN IERAKSTU REPRODUCĒŠANA	20	3	0	0	0	0
19	KOKSA UN NAFTAS PĀRSTRĀDES PRODUKTU RAŽOŠANA	2	0	2	0	0	0
20	ĶĪMISKO VIELU UN ĶĪMISKO PRODUKTU RAŽOŠANA	9	6	1	1	0	0
21	FARMACEITISKO PAMATVIELU UN FARMACEITISKO PREPARĀTU RAŽOŠANA	1	3	0	1	0	0
22	GUMIJAS UN PLASTMASAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	12	12	1	0	0	0
23	NEMETĀLISKO MINERĀLU IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	40	29	2	2	0	0
24	METĀLU RAŽOŠANA	16	15	5	5	1	1
25	GATAVO METĀLIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MAŠĪNAS UN IEKĀRTAS	81	77	8	7	2	0
26	DATORU, ELEKTRONISKO UN OPTISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	1	2	0	1	0	0
27	ELEKTRISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	8	8	0	1	0	0
28	CITUR NEKLASIFICĒTU IEKĀRTU, MEHĀNISMU UN DARBA MAŠĪNU RAŽOŠANA	5	9	0	1	0	1
29	AUTOMOBILŪ, PIEKABJU UN PUSPIEKABJU RAŽOŠANA	1	2	0	1	1	0
30	CITU TRANSPORTLĪDZEKĻU RAŽOŠANA	13	8	5	3	1	1
31	MĒBEĻU RAŽOŠANA	27	20	1	7	0	0
32	CITA VEIDA RAŽOŠANA	13	9	1	2	1	0
33	IEKĀRTU UN IERĪČU REMONTS UN UZSTĀDĪŠANA	0	2	0	1	0	0

D	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	49	48	4	9	2	0
35	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	49	48	4	9	2	0
E	ŪDENS APGĀDE; NOTEKŪDEŅU, ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA UN SANĀCIJA	17	22	5	4	1	0
36	ŪDENS IEGUVE, ATTĪRĪŠANA UN APGĀDE	3	8	1	1	0	0
37	NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA UN SAVĀKŠANA	0	1	0	0	0	0
38	ATKRITUMU SAVĀKŠANA, APSTRĀDE UN IZVIETOŠANA; MATERIĀLU PĀRSTRĀDE	12	13	3	3	1	0
39	SANITĀRIJA UN CITI ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS PAKALPOJUMI	2	0	1	0	0	0
F	BŪVNIECĪBA	256	229	77	73	21	12
41	ĒKU BŪVNIECĪBA	193	110	60	38	18	4
42	INŽENIERBŪVNIECĪBA	32	40	10	10	2	0
43	SPECIALIZĒTIE BŪVDARBI	31	79	7	25	1	8
G	VAIRUMTIRDZNIECĪBA UN MAZUMTIRDZNIECĪBA; AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU REMONTS	177	166	21	13	4	2
45	AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU VAIRUMTIRDZNIECĪBA, MAZUMTIRDZNIECĪBA UN REMONTS	26	10	6	1	0	0
46	VAIRUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKĻUS	36	30	4	3	1	2
47	MAZUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKĻUS	115	126	11	9	3	0
H	TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	269	262	29	31	13	9
49	SAUSZEMES TRANSPORTS UN CAURUĻVADU TRANSPORTS	123	120	18	15	6	5
50	ŪDENS TRANSPORTS	27	10	3	2	4	3
51	GAISA TRANSPORTS	9	18	0	1	0	0
52	UZGLABĀŠANAS UN TRANSPORTA PALĪGDARBĪBA	55	57	5	10	2	0
53	PASTA UN KURJERU DARBĪBA	55	57	3	3	1	1
I	IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	33	27	1	2	1	0
55	IZMITINĀŠANA	11	6	0	0	0	0
56	ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	22	21	1	2	1	0
J	INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS PAKALPOJUMI	10	14	0	5	0	0
58	IZDEVĒJDARBĪBA	3	3	0	0	0	0
60	RADIO UN TELEVĪZIJAS PROGRAMMU IZSTRĀDE UN APRAIDE	0	1	0	0	0	0
61	TELEKOMUNIKĀCIJA	5	7	0	3	0	0
62	DATORPROGRAMMĒŠANA, KONSULTĒŠANA UN SAISTĪTAIS DARBS	2	2	0	2	0	0
63	INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMI	0	1	0	0	0	0
K	FINANŠU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBA	9	7	1	1	0	1
64	FINANŠU PAKALPOJUMU DARBĪBAS, IZŅEMOT APDROŠINĀŠANU UN PENSIJU UZKRĀŠANU	9	6	1	1	0	0
66	FINANŠU PAKALPOJUMU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBAS PAPILDINOŠĀ DARBĪBA	0	1	0	0	0	1
L	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	27	15	4	1	1	1
68	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	27	15	4	1	1	1

M	PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	6	7	0	0	0	0
71	ARHITEKTŪRAS UN INŽENIERTEHNISKIE PAKALPOJUMI; TEHNISKĀ PĀRBAUDE UN ANALĪZE	1	1	0	0	0	0
72	ZINĀTNISKĀS PĒTNIECĪBAS DARBS	1	1	0	0	0	0
74	CITI PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	4	5	0	0	0	0
N	ADMINISTRATĪVO UN APKALPOJOŠO DIENESTU DARBĪBA	18	44	1	6	1	2
77	IZNOMĀŠANA UN EKSPLUATĀCIJAS LĪZINGS	2	6	0	3	0	0
79	CEĻOJUMU BIROJU, TŪRISMA OPERATORU REZERVĒŠANAS PAKALPOJUMI UN AR TIEM SAISTĪTI PASĀKUMI	5	0	0	0	1	0
80	APSARDZES PAKALPOJUMI UN IZMEKLĒŠANA	7	34	1	2	0	1
81	BŪVNICĪBAS UN AINAVU ARHITEKTŪRAS PAKALPOJUMI	1	2	0	1	0	0
82	BIROJU ADMINISTRATĪVĀS DARBĪBAS UN CITAS UZŅĒMUMU PALĪGDARBĪBAS	3	2	0	0	0	1
O	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	66	72	5	13	1	1
84	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	66	72	5	13	1	1
P	IZGLĪTĪBA	59	58	11	11	0	0
85	IZGLĪTĪBA	59	58	11	11	0	0
Q	VESELĪBA UN SOCIĀLĀ APRŪPE	151	164	9	7	0	0
86	VESELĪBAS AIZSARDZĪBA	120	151	6	4	0	0
87	SOCIĀLĀ APRŪPE AR IZMITINĀŠANU	23	12	3	3	0	0
88	SOCIĀLĀ APRŪPE BEZ IZMITINĀŠANAS	8	1	0	0	0	0
R	MĀKSLA, IZKLAIDE UN ATPŪTA	16	23	3	5	0	0
90	RADOŠAS, MĀKSLINIECISKAS UN IZKLAIDES DARBĪBAS	4	10	0	2	0	0
91	BIBLIOTĒKU, ARHĪVU, MUZEJU UN CITU KULTŪRAS IESTĀŽU DARBĪBA	1	6	0	2	0	0
92	AZARTSPĒLES UN DERĪBAS	1	1	0	0	0	0
93	SPORTA NODARBĪBAS, IZKLAIDES UN ATPŪTAS DARBĪBA	10	6	3	1	0	0
S	CITI PAKALPOJUMI	68	21	12	2	0	1
94	SABIEDRISKO, POLITISKO UN CITU ORGANIZĀCIJU DARBĪBA	3	1	1	0	0	0
96	PĀRĒJO INDIVIDUĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANA	65	20	11	2	0	1
	kopā	1929	1739	275	259	58	40

3.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa uzņēmuma veidiem						
	Uzņēmuma veidi					2007	2008
	Valsts iestāde					84	91
	Akciju sabiedrība					368	349
	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību					1344	1165
	Individuālais komersants					22	25
	Pašvaldību uzņēmums					110	104
	Sabiedriskā organizācija					1	5
	kopā					1929	1739

4. Nelaiemes gadījumu sadalījums pa uzņēmuma grupām							
	Uzņēmuma grupas	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
	līdz 5 strādājošiem	37	40	11	9	4	2
	no 6 līdz 49 strādājošiem	470	430	113	110	30	25
	no 50 līdz 249 strādājošiem	635	521	98	80	11	8
	no 250 līdz 499 strādājošiem	256	222	20	28	8	2
	500 strādājošie un vairāk	531	526	33	32	5	3
	kopā	1929	1739	275	259	58	40

5. Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pa profesijām							
	Profesijas	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
1	LIKUMDEVĒJI, VALSTS AMATPERSONAS, IERĒDŅI VADĪTĀJA AMATĀ UN VADĪTĀJI	58	44	13	11	5	2
1.1	Likumdevēji, valsts amatpersonas, ierēdņi vadītāja amatā un vadītāji	8	8	2	2	1	0
1.2	Kolektīvie vadītāji	39	33	8	8	3	2
1.3	Vispārēji vadītāji	11	3	3	1	1	0
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	101	85	13	8	0	1
9	Skolnieks	0	1	0	0	0	0
2.1	Fiziķi, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	8	9	4	2	0	0
2.2	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	46	37	3	0	0	0
2.3	Vecākie izglītības iestāžu speciālisti	22	13	4	0	0	0
2.4	Citi vecākie speciālisti	25	25	2	6	0	1
3	SPECIĀLISTI	132	158	14	10	3	2
3.1	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	35	34	5	4	2	2
3.2	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	52	82	3	1	0	0
3.3	Izglītības iestāžu speciālisti	7	7	1	0	0	0
3.4	Citi speciālisti	38	35	5	5	1	0
4	KALPOTĀJI	103	87	9	5	2	3
4.1	Iestāžu kalpotāji	97	66	8	2	1	2
4.2	Klientu apkalpotāji	6	21	1	3	1	1
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZNIECĪBAS DARBINIEKI	218	214	15	14	1	1
5.1	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	161	153	10	12	1	1
5.2	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	57	61	5	2	0	0
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	17	22	3	6	1	0
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	17	22	3	6	1	0
7	KVALIFICĒTI STRĀDNIEKI UN AMATNIEKI	492	398	86	88	19	11
7.1	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	143	112	45	40	12	4
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	205	187	31	36	7	6
7.3	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespiedēji un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	8	5	1	0	0	0
7.4	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	136	94	9	12	0	1
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	433	411	57	64	15	14
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	164	117	15	16	0	1
8.2	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	98	80	12	4	2	0

8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un ceļšanas mašīnu un iekārtu operatori	171	214	30	44	13	13
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	375	320	65	53	12	6
9.1	Tirdzniecības un apkalpošanas jomas vienkāršās profesijas	82	71	12	11	0	1
9.2	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršās profesijas	17	20	7	0	0	0
9.3	Raktuvju, būvniecības, rūpniecības un transporta vienkāršās profesijas	276	229	46	42	12	5
	kopā	1929	1739	275	259	58	40

6.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc to instruēšanas						
	Ievadinstruktaža	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
	veikta	1812	1646	246	228	49	35
	nav veikta	117	93	29	31	9	5
	kopā	1929	1739	275	259	58	40
	Instruktaža darba vietā	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
	veikta	1829	1656	254	238	48	33
	nav veikta	55	40	13	10	6	4
	nav nepieciešama	45	43	8	11	4	3
	kopā	1929	1739	275	259	58	40

7.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc darba stāža amatā, kuru izpildot noticis nelaimes gadījums						
	Darba stāžs	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
	līdz 1 gadam	783	682	131	122	33	12
	no 1 līdz 3 gadiem	557	536	72	74	15	16
	no 4 līdz 10 gadiem	358	317	45	47	7	12
	no 11 līdz 15 gadiem	113	91	10	10	2	0
	no 16 līdz 20 gadiem	39	35	4	3	0	0
	virs 20 gadiem	79	78	13	3	1	0
	kopā	1929	1739	275	259	58	40

8.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc dzimuma						
	Dzimums	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
	Sievietes	628	578	47	46	4	4
	Vīrieši	1301	1161	228	213	54	36
	kopā	1929	1739	275	259	58	40

9.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc to vecuma						
	Vecums	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
līdz 18 gadiem	16	11	4	2	0	0	
no 18 līdz 24 gadiem	290	271	26	27	7	4	
no 25 līdz 34 gadiem	377	330	36	44	12	9	
no 35 līdz 44 gadiem	401	349	52	50	12	7	
no 45 līdz 54 gadiem	458	413	74	68	13	11	
no 55 līdz 64 gadiem	299	284	62	45	9	5	
virs 65 gadiem	88	81	21	23	5	4	
kopā	1929	1739	275	259	58	40	

10.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaits pa mēnešiem						
	Mēnesis	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
janvāris	176	182	29	20	4	3	
februāris	138	163	24	21	5	5	
marts	167	160	16	24	6	2	
aprīlis	121	143	16	26	9	3	
maijs	160	140	19	16	4	3	
jūnijs	180	122	27	18	1	2	
jūlijs	165	157	33	25	1	4	
augusts	183	163	28	19	5	1	
septembris	151	129	19	21	7	2	
oktobris	180	153	18	27	8	2	
novembris	168	134	30	25	4	5	
decembris	140	93	16	17	4	8	
kopā	1929	1739	275	259	58	40	

11.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc nelaiemes gadījumu cēloņiem						
	Nelaiemes gadījumu cēloņi	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
1	Neapmierinoši apstākļi darba vietā	148	136	42	46	5	6
	Trūkst drošības aprīkojums, tas nedarbojas vai ir nepietiekošs	59	43	26	25	1	1
	Bojātas iekārtas, instrumenti vai darba rīki	21	20	4	3	1	0
	Kļūme darba materiālā, produktā vai vielā	15	7	2	0	1	0
	Šauras vai nepiemērotas telpas	4	2	2	1	0	0
	Nepietiekoša kārtība darba vietā	22	34	5	9	0	2
	Nepiemērotie individuālās aizsardzības līdzekļi, vai to trūkums	13	9	2	1	1	1
	Pārējie (Neapmierinoši apstākļi darba vietā)	14	21	1	7	1	2
2	Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks)	1559	1468	226	214	32	25
	Nav ievēroti darba drošības noteikumi vai instrukcijas	849	774	129	121	20	14
	Nav lietots drošības aprīkojums vai IAL	48	46	14	11	4	1
	Lietotas nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes	70	72	12	18	1	0
	Lietoti nepiemēroti vai nepieļauti darba rīki, instrumenti, mašīnas	9	7	4	4	0	0
	Nepietiekoša uzmanība	551	525	57	40	4	5
	Darbs alkohola reibumā	17	28	7	12	3	5

	Pārējie (Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks))	15	16	3	8	0	0
3	Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi	257	263	116	122	28	26
	Trūkumi darba vadībā, nepietiekoša kontrole	96	90	51	49	14	10
	Neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība	89	97	35	44	9	4
	Nepareiza darba tehnoloģijas izvēle	16	19	2	5	0	5
	Neapmierinoša darba uzdevumu deleģēšana, atbildības sadalījums	9	3	4	1	2	0
	Neapmierinoša darba vietas izveidošana	31	31	18	18	1	5
	Neapmierinoša darba telpas uzturēšana	5	10	1	3	0	0
	Pārējie (Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi)	11	12	5	2	2	2
	Trūkumi darba laika sadalījumā	0	1	0	0	0	0
4	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	154	105	28	24	14	6
	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	154	105	28	24	14	6
5	Vardarbība (uzbrukumi)	97	101	7	3	0	2
	Vardarbība (uzbrukumi)	97	101	7	3	0	2
6	Pārējie	24	21	4	5	3	0
	Pārējie	24	21	4	5	3	0
	kopā	2239	2094	423	414	82	65

12.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc traumēšanas faktoriem	Traumēšanas faktori		Tajā skaitā			
		Kopā		Smagi		Letāli	
		2007	2008	2007	2008	2007	2008
00	Nav informācijas	2	1	0	0	0	0
10	Saskarsme ar elektrospriegumu, ar temperatūru, ar bīstamām vielām	73	71	8	10	8	3
11	Netiešs kontakts ar metināšanas elektrisko loku, ar elektrisko dzirksteli, ar zibeni (pasīvs)	5	2	0	0	0	0
12	Tiešais kontakts ar elektrību, elektriskā lādiņa saņemšana ķermenī (elektrotrieciens)	8	5	2	0	2	2
13	Saskarsme ar atklātu uguni, karstu vai degošu priekšmetu vai vidi	30	33	4	8	3	1
14	Saskarsme ar aukstu vai saldētu priekšmetu vai vidi	0	3	0	0	0	0
15	Saskarsme ar indīgām vielām, ieelpojot tās caur degunu, muti	10	9	1	2	3	0
16	Saskarsme ar indīgām vielām, absorbējot tās caur ādu vai acīm	16	13	0	0	0	0
17	Saskarsme ar indīgām vielām caur gremošanas sistēmu, norijot tās	3	0	1	0	0	0
19	Citi 10.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	1	6	0	0	0	0
20	Iegrimšana šķidrā vielā, iegrušana, nosmakšana – sīkāk nav norādīts	12	13	5	4	4	7
21	Iegrimšana, slīkšana šķidrumā	1	4	0	0	1	3
22	Iegrimšana, iegrušana, apbēršana zem cietām vielām	11	7	5	4	3	2
23	Nosmakšana ar gāzi vai ar elementārdaļiņām gaisā	0	2	0	0	0	2
30	Horizontāla vai vertikālā sadursme ar/prestacionāru objektu (cilvēks kustībā) – sīkāk nav norādīts	616	591	133	132	15	15
31	Vertikāla kustība – sadursme/trieciens ar vai pret stacionāru objektu (kritiena (no augstuma) rezultātā)	542	506	125	122	13	12
32	Sadursme, trieciens ar vai pret stacionāru objektu horizontālas kustības rezultātā	73	85	7	10	2	3
39	Citi 30.grupas Kontakts - Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	1	0	1	0	0	0

40	Sadursme vai sitiens ar kustībā esošu priekšmetu – sīkāk nav norādīts	501	378	80	65	21	9
41	Sitiens – lidojoša priekšmeta iedarbība	81	52	10	6	0	0
42	Sitiens – krītoša priekšmeta iedarbība	196	167	29	27	5	5
43	Sitiens – piekarināta, šūpojoša priekšmeta iedarbība	20	13	4	0	0	0
44	Sitiens – ripojoša priekšmeta iedarbība, ieskaitot transportlīdzekļus	50	43	4	12	2	1
45	Saduršanās ar kustībā esošiem objektiem, t.sk. transportlīdzekļiem – saduršanās ar personu (cietušais kustībā)	154	98	33	20	14	3
49	Citi 40.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	0	5	0	0	0	0
50	Saskarsme ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu Materiālo aģentu – sīkāk nav norādīts	296	293	5	5	1	0
51	Saskarsme ar asu Materiālo aģentu (naži, asmeņi, utt.)	185	170	4	3	0	0
52	Saskarsme ar smailu Materiālu aģentu (naglas, asi instrumenti, utt.)	75	84	1	1	0	0
53	Saskarsme ar nelīdzenu, raupju, cietu Materiālu aģentu	36	39	0	1	1	0
60	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana, sasmalcināšana (saberžot), utt. – sīkāk nav norādīts	301	245	37	39	8	4
61	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana – iekšienē	24	25	5	4	1	0
62	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana – zem	36	25	3	5	1	3
63	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana – starp	127	103	7	11	6	1
64	Ķermeņu daļas, rokas vai pirksta noraušana vai atgriešana (amputācija)	114	92	22	19	0	0
70	Fiziska vai garīga spriedze, stress – sīkāk nav norādīts	28	39	1	2	1	0
71	Fiziska spriedze – skeleta-muskuļu sistēmā	25	39	1	2	1	0
73	Garīga spriedze, stress vai šoks	3	0	0	0	0	0
80	Kodums, dzēliens, spēriens, situms, utt. (cilvēka vai dzīvnieka)	98	106	6	1	0	2
81	Dzīvnieku kodiens	34	25	0	0	0	0
82	Insektu vai zivju kodiens, dzēliens	1	3	1	0	0	0
83	Trieciens, sitiens, grūdiens, spēriens, sitiens, žņaugšana (gan cilvēku, gan dzīvnieku)	62	77	5	1	0	1
89	Citi 80.grupas Kontakti – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	1	1	0	0	0	1
99	Pārējie kontakti – ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš šajā klasifikācijā	2	2	0	1	0	0
	kopā	1929	1739	275	259	58	40

13.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc ievainotām ķermeņu daļām		
	Ievainota ķermeņu daļa	2007	2008
00	Cietušo ķermeņa daļu nav iespējams noteikt	8	3
10	Galva (bez detalizēta uzskaitījuma)	226	165
11	Galvas un galvaskausa nervi un asinsvadi, smadzeņu asinsvadi	14	13
12	Sejas daļa	59	43
13	Acs (acis)	54	43
14	Auss (ausis)	2	0
18	Galva, cietušas daudzas daļas	23	23
19	Galva, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	7	8
20	Kakls (bez detalizēta uzskaitījuma)	10	14
21	Kakls, neieskaitot mugurkaulu un kakla skriemeļus	2	1
22	Kakls, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	0	4
30	Mugura (bez detalizēta uzskaitījuma)	22	18
31	Mugura, ieskaitot mugurkaulu un muguras skriemeļus	43	45

39	Mugura, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	1	5
40	Rumpis un orgāni (bez detalizēta uzskaitījuma)	8	4
41	Krūškurvis, ribas (arī locītavas) un plecu lāpstiņas	66	59
42	Krūšu daļa, ieskaitot orgānus	12	14
43	Iegurnis un vēdera daļa, ieskaitot orgānus	25	37
48	Rumpis, ievainotas daudzas vietas	1	1
49	Rumpis, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	2	1
50	Augšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	36	32
51	Plecs un plecu locītavas	33	42
52	Roka, ieskaitot elkoni	114	127
53	Plauksta	135	138
54	Rokas pirksts (pirksti)	438	376
55	Delnas locītava	20	31
58	Augšējās ekstremitātes, cietušas daudzas vietas	4	7
59	Augšējās ekstremitātes, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	13	11
60	Apakšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	76	66
61	Gūža un gūžas locītava	19	22
62	Kāja, ieskaitot celi	111	108
63	Potīte	84	63
64	Pēda	150	102
65	Kājas pirksts (pirksti)	42	54
68	Apakšējās ekstremitātes, skartas daudzas vietas	9	10
69	Apakšējās ekstremitātes, citas daļas, kas iepriekš nav minētas	20	7
70	Viss ķermenis (bez detalizēta uzskaitījuma)	7	13
71	Viss ķermenis (sistēmiskā iedarbība)	7	15
78	Cietušas daudzas ķermeņa vietas	23	13
99	Citas ķermeņa daļas, kas nav iepriekš minētas	3	1
	kopā	1929	1739

14.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc ievainojuma rakstura		
	Ievainojuma raksturs	2007	2008
000	Ievainojuma veids nezināms vai nav norādīts	27	27
010	Brūces un virspusēji ievainojumi	234	202
011	Virspusēji ievainojumi	243	265
012	Atvērtas brūces	260	206
019	Citi brūču un virspusēju ievainojumu veidi	52	40
020	Kaulu lūzumi	224	188
021	Slēgti lūzumi	277	246
022	Atklāti lūzumi	103	93
029	Citi kaulu lūzumu veidi	10	4
030	Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi	93	81
031	Izmežģījumi un muguras skriemeļu mežģījumi (subluksācijas)	4	2
032	Sastiepumi un izstiepumi	55	75
039	Citi izmežģījumu, sastiepumu un izstiepumu veidi	10	9
040	Traumatiskas amputācijas (ķermeņa daļu zaudējums)	119	102
050	Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi	61	39
051	Smadzeņu satricinājums un intrakraniālie ievainojumi	22	29
052	Iekšējie ievainojumi	16	14
059	Citi smadzeņu satricinājuma un iekšējo ievainojumu veidi	10	10
060	Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi	9	15
061	Apdegumi un applaucējumi (termālie)	32	26
062	Ķīmiskie apdegumi	13	10

063	Apsaldējumi	0	2
069	Citi apdegumu, applaucējumu un apsaldējumu veidi	2	2
070	Saindēšanās un infekcijas	3	0
071	Akūtas saindēšanās	5	8
072	Akūtas infekcijas	2	4
079	Citi saindēšanās un infekciju veidi	3	3
080	Slikšana un asfiksija (nosmakšana)	1	3
081	Asfiksija (nosmakšana)	2	6
091	Akūts dzirdes zudums	2	0
103	Pazeminātas temperatūras sekas	0	1
110	Šoks	3	1
111	Šoks pēc agresijas, vardarbības un draudiem	1	0
112	Traumatiskais šoks	0	2
120	Daudzi ievainojumi	17	12
119	Citi šoka veidi	1	0
999	Citi ievainojumi, kas nav minēti iepriekš	13	12
	kopā	1929	1739

15.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa darba nespējas darba dienām		
		2007	2008
	Zaudēto dienu skaits	48997	33827

16.	Darba devēja zaudējumi, kas saistīti ar nelaiemes gadījumu		
		2007	2008
	Pēc darba nespējas lapām (A) izmaksātā nauda, Ls	254078	233751
		2007	2008
	Zaudējumi, kas radušies sabojāto ražošanas līdzekļu dēļ, Ls	298321	131398
		2007	2008
	Sagrauto ēku un būvju vērtība, Ls	430,96	4878,43

17.	Ierosinātie kriminālprocesi		
		2007	2008
	Kriminālprocesu skaits	50	45

2.pielikums

VDI pārskats par pirmreizējiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2008.gadā

1.	Reģionu rajonos reģistrēto pirmreizējo arodslimnieku skaits	2007	2008
	Kurzemes RVDI	65	84
	Liepāja	18	24
	Ventspils	6	7
	Kuldīgas rajons	8	7
	Liepājas rajons	4	4
	Saldus rajons	4	4
	Talsu rajons	25	38
	Ventspils rajons	0	0
	Latgales RVDI	72	72
	Daugavpils	19	13
	Daugavpils rajons	1	4
	Jēkabpils rajons	6	9
	Krāslavas rajons	4	6
	Ludzas rajons	5	1
	Preiļu rajons	15	9
	Rēzeknes rajons	5	4
	Rēzekne	17	26
	Rīgas RVDI	415	565
	Rīgas rajons	45	47
	Jūrmala	9	7
	Rīga	361	511
	Zemgales RVDI	112	133
	Aizkraukles rajons	6	7
	Bauskas rajons	2	7
	Dobeles rajons	33	35
	Jelgava	21	32
	Jelgavas rajons	7	12
	Ogres rajons	25	29
	Tukuma rajons	18	11
	Vidzemes RVDI	112	135
	Alūksnes rajons	7	6
	Balvu rajons	2	9
	Cēsu rajons	17	13
	Gulbenes rajons	5	2
	Limbažu rajons	30	36
	Madonas rajons	13	20
	Valkas rajons	5	2
	Valmieras rajons	33	47
	kopā	776	989

2.	Arodslimnieku skaita sadalījums pēc vecuma	2007	2008
	no 0 līdz 17 gadiem	0	1
	no 18 līdz 24 gadiem	0	3
	no 25 līdz 34 gadiem	11	13
	no 35 līdz 44 gadiem	93	83
	no 45 līdz 54 gadiem	292	369
	no 55 līdz 64 gadiem	313	438
	virs 65 gadiem	67	82
	kopā	776	989

3.	Arodslimnieku skaita sadalījums pēc dzimuma	2007	2008
	Sievietes	402	589
	Vīrieši	374	400
	kopā	776	989

4.	Arodslimnieku skaita sadalījums pēc profesiju grupām atbilstoši profesiju klasifikatoram	2007	2008
1	LIKUMDEVĒJI, VALSTS AMATPERSONAS, IERĒDŅI VADĪTĀJA AMATĀ UN VADĪTĀJI	4	11
1.2	Kolektīvie vadītāji	3	10
1.3	Vispārēji vadītāji	1	1
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	68	87
2.1	Fiziķi, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	0	4
2.2	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	46	54
2.3	Vecākie izglītības iestāžu speciālisti	14	19
2.4	Citi vecākie speciālisti	8	10
3	SPECIĀLISTI	68	96
3.1	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	10	3
3.2	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	47	65
3.3	Izglītības iestāžu speciālisti	1	1
3.4	Citi speciālisti	10	27
4	KALPOTĀJI	17	21
4.1	Iestāžu kalpotāji	15	19
4.2	Klientu apkalpotāji	2	2
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZNIECĪBAS DARBINIEKI	49	99
5.1	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	42	86
5.2	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	7	13
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	32	33
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	32	33
7	KVALIFICĒTI STRĀDNIEKI UN AMATNIEKI	198	218
7.1	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	25	34
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	100	91
7.3	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespaidēji un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	8	11
7.4	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	65	82
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	279	339
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	40	51
8.2	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	62	71
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	177	217

9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	61	85
9.1	Tirdzniecības un apkalpošanas jomas vienkāršās profesijas	21	32
9.2	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršās profesijas	13	9
9.3	Raktuvju, būvniecības, rūpniecības un transporta vienkāršās profesijas	27	44
	kopā	776	989

5.	Arodslimnieku skaita sadalījums pēc ekonomiskās darbības veidiem, atbilstoši NACE klasifikatoram	2007	2008
A	LAUKSAIMNIECĪBA, MEDNIECĪBA UN MEŽSAIMNIECĪBA	96	72
01	AUGKOPĪBA UN LOPKOPĪBA, MEDNIECĪBA UN SAISTĪTAS PALĪGDARBĪBAS	68	61
02	MEŽSAIMNIECĪBA UN MEŽIZSTRĀDE	20	9
03	ZIVSAIMNIECĪBA	8	2
B	IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	8	3
08	PĀRĒJĀ IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	8	3
C	APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	260	327
10	PĀRTIKAS PRODUKTU RAŽOŠANA	40	64
11	DZĒRIENU RAŽOŠANA	3	2
12	TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	0	5
13	TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	39	50
14	APĢĒRBU RAŽOŠANA	28	33
15	ĀDAS UN ĀDAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	0	0
16	KOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	42	70
17	PAPĪRA UN PAPĪRA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	1	4
18	POLIGRĀFIJA UN IERAKSTU REPRODUCĒŠANA	7	3
20	ĶĪMISKO VIELU UN ĶĪMISKO PRODUKTU RAŽOŠANA	4	7
21	FARMACEITISKO PAMATVIELU UN FARMACEITISKO PREPARĀTU RAŽOŠANA	3	0
22	GUMIJAS UN PLASTMASAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	1	3
23	NEMETĀLISKO MINERĀLU IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	24	21
24	METĀLU RAŽOŠANA	2	3
25	GATAVO METĀLIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MAŠĪNAS UN IEKĀRTAS	15	15
27	ELEKTRISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	13	23
28	CITUR NEKLASIFICĒTU IEKĀRTU, MEHĀNISMU UN DARBA MAŠĪNU RAŽOŠANA	1	2
29	AUTOMOBILU, PIEKABJU UN PUSPIEKABJU RAŽOŠANA	2	0
30	CITU TRANSPORTLĪDZEKĻU RAŽOŠANA	31	8
31	MĒBEĻU RAŽOŠANA	3	8
32	CITA VEIDA RAŽOŠANA	1	4
33	IEKĀRTU UN IERĪČU REMONTS UN UZSTĀDĪŠANA	0	2
D	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	14	11
35	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	14	11
E	ŪDENS APGĀDE; NOTEKŪDEŅU, ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA UN SANĀCIJA	8	11
36	ŪDENS IEGUVE, ATTĪRĪŠANA UN APGĀDE	2	2
37	NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA UN SAVĀKŠANA	3	3

38	ATKRITUMU SAVĀKŠANA, APSTRĀDE UN IZVIETOŠANA; MATERIĀLU PĀRSTRĀDE	3	6
F	BŪVNIECĪBA	43	55
41	ĒKU BŪVNIECĪBA	25	21
42	INŽENIERBŪVNIECĪBA	7	16
43	SPECIALIZĒTIE BŪVDARBI	11	18
G	VAIRUMTIRDZNIECĪBA UN MAZUMTIRDZNIECĪBA; AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU REMONTS	22	28
45	AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU VAIRUMTIRDZNIECĪBA, MAZUMTIRDZNIECĪBA UN REMONTS	1	3
46	VAIRUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKĻUS	13	5
47	MAZUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKĻUS	8	20
H	TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	126	186
49	SAUSZEMES TRANSPORTS UN CAURUĻVADU TRANSPORTS	115	157
50	ŪDENS TRANSPORTS	1	11
51	GAISA TRANSPORTS	1	1
52	UZGLABĀŠANAS UN TRANSPORTA PALĪGDARBĪBA	6	9
53	PASTA UN KURJERU DARBĪBA	3	8
I	IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	9	15
55	IZMITINĀŠANA	2	1
56	ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	7	14
J	INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS PAKALPOJUMI	5	3
58	IZDEVĒJDARBĪBA	2	1
61	TELEKOMUNIKĀCIJA	3	2
K	FINANŠU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBA	2	0
66	FINANŠU PAKALPOJUMU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBAS PAPILDINOŠĀ DARBĪBA	2	0
L	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	5	6
68	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	5	6
M	PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	0	3
71	ARHITEKTŪRAS UN INŽENIERTEHNISKIE PAKALPOJUMI; TEHNISKĀ PĀRBAUDE UN ANALĪZE	0	1
74	CITI PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	0	2
N	ADMINISTRATĪVO UN APKALPOJOŠO DIENESTU DARBĪBA	1	4
79	CEĻOJUMU BIROJU, TŪRISMA OPERATORU REZERVĒŠANAS PAKALPOJUMI UN AR TIEM SAISTĪTI PASĀKUMI	0	1
80	APSARDZES PAKALPOJUMI UN IZMEKLĒŠANA	0	2
81	BŪVNIECĪBAS UN AINAVU ARHITEKTŪRAS PAKALPOJUMI	1	0
82	BIROJU ADMINISTRATĪVĀS DARBĪBAS UN CITAS UZŅĒMUMU PALĪGDARBĪBAS	0	1
O	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	11	28
84	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	11	28
P	IZGLĪTĪBA	31	43
85	IZGLĪTĪBA	31	43
Q	VESELĪBA UN SOCIĀLĀ APRŪPE	114	163
86	VESELĪBAS AIZSARDZĪBA	92	133

87	SOCIĀLĀ APRŪPE AR IZMITINĀŠANU	20	28
88	SOCIĀLĀ APRŪPE BEZ IZMITINĀŠANAS	2	2
R	MĀKSLA, IZKLAIDE UN ATPŪTA	3	7
90	RADOŠAS, MĀKSLINIECISKAS UN IZKLAIDES DARBĪBAS	0	5
93	SPORTA NODARBĪBAS, IZKLAIDES UN ATPŪTAS DARBĪBA	3	2
S	CITU PAKALPOJUMI	16	24
94	SABIEDRISKO, POLITISKO UN CITU ORGANIZĀCIJU DARBĪBA	1	1
96	PĀRĒJO INDIVIDUĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANA	15	23
U	ĀRPUSTERITORIĀLO ORGANIZĀCIJU UN INSTITŪCIJU DARBĪBA	2	0
99	ĀRPUSTERITORIĀLO ORGANIZĀCIJU UN INSTITŪCIJU DARBĪBA	2	0
	kopā	776	989

6.	Arodslimību grupas un kods, atbilstoši 10. starptautiskai slimību klasifikācijai	2007	2008
A00-B99	Infekcijas un parazitārās slimības	21	20
C00-D48	Audzēji (ļaudabīgi un pirmsvēža saslīmšanas)	11	8
F00-F99	Psihiski un uzvedības traucējumi	0	2
G00-G99	Nervu sistēmas slimības	131	174
H60-H95	Ausu un aizauss paugura slimības	17	22
I00-I99	Asinsrites slimības	1	8
J00-J99	Elpošanas sistēmas slimības	95	102
L00-L99	Ādas un zemādas audu slimības	14	10
M00-M99	Skeleta-muskuļu-saistaudu sistēmas slimības	322	462
R00-R99	Citur neklasificēti simptomi, pazīmes un anomāla klīniska un laboratorijas atrade	3	3
S00-T98	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas	160	178
Y10-Y34	Negadījums ar neprecizētu nodomu	1	0
	kopā	776	989

7.	Arodslimnieku skaita sadalījums pēc seku grupām (darbspēju zaudējums)	2007	2008
000	Slimības smaguma pakāpe nav zināma	609	755
A00	Pārejoša arodslimība, darbnespējas lapa nav precīzi norādīta	0	0
A01	0-3 zaudētas dienas (vieglais pārejošais gadījums)	0	0
A02	4-6 zaudētas dienas	0	0
A03	7-13 zaudētas dienas	0	0
A04	14-20 zaudētas dienas	0	0
A05	Vismaz 21 zaudēta diena, bet mazāk kā mēnesis	0	0
A06	Vismaz 1 mēnesis, bet mazāk kā 3 mēneši	0	0
A07	Vismaz 3 mēneši, bet mazāk kā 6 mēneši	0	0
A08	6 mēneši un ilgāk	1	0
B00	Pastāvīga darba nespēja bez pensijas, ar nenoteiktu darbspēju zudumu	0	0
B01-B05	Noteikts darbspēju zudums % bez invaliditātes piešķiršanas	96	54
B06	Piešķirta invaliditāte	2	0
998	Nāve	0	0
999	Nekur citur neminēta slimības smaguma pakāpe	1	1
	kopā	709	810

8.	Arodslimnieku skaita sadalījums pēc arodslimību grupu klasifikācijas	2007	2008
1	Slimības, ko izraisījušas sekojošas ķīmiskās vielas	5	3
2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļauti citās sadaļās	11	12
3	Slimības, ko izraisījusi substanču un aģentu ieelpošana, kas nav iekļautas citās sadaļās	70	61
4	Infekciozas un parazitiskas slimības	22	20
5	Slimības, ko izraisījuši fizikāli aģenti:	253	382
2.1	Dažādu aģentu izraisītas slimības	1	0
2.2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļautas citās sadaļās	2	0
2.3	Ieelpojamo substanču izraisītas slimības, kas nav iekļautas citās sadaļās	26	34
2.4	Infekciozas un parazitiskas slimības, kas nav minētas citās sadaļās	0	0
2.5	Fizisku aģentu izraisītas slimības	386	477
	kopā	776	989

9.	Arodslimību izraisītājfaktori konstatētajiem pirmreizējiem arodslimniekiem	2007	2008
1000000000	ĶĪMISKAIS FAKTORS (Ķīmiskie savienojumi)	168	148
2000000000	FIZIKĀLIE FAKTORI (FIZIKĀLIE AĢENTI)	1228	1763
3000000000	BIOĻĢISKIE FAKTORI (BIOĻĢISKIE AĢENTI)	204	290
4000000000	BIOMEHĀNISKIE FAKTORI	2078	3496
5000000000	PSIHOSOCIĀLIE FAKTORI	769	928
6000000000	RŪPNIECISKIE FAKTORI, MATERIĀLI UN PRODUKCIJA	521	891
9999999999	Citi cēloniskie faktori	3	2
	kopā	4971	7518

10.	Kaitīgo faktoru pielietojuma kategoriju sadalījums konstatētajiem pirmreizējiem arodslimniekiem	2007	2008
B01	Absorbenti un adsorbenti	2	1
A02	Līmvielas, savienojošas vielas	12	16
A03	Aerosoli	17	8
B04	Anti-kondensēšanās vielas	0	1
B05	Anti-sasalšanas vielas	0	1
B06	Līdzekļi pret nosmērēšanos un antiadhezīvie līdzekļi	0	0
B07	Antistatistiskie līdzekļi	0	1
B08	Balināšanas līdzekļi	0	3
C09	Tīrīšanas, mazgāšanas līdzekļi	17	40
B10	Krāsvielas	10	9
A11	Komplektus veidojošas vielas	0	0
B12	Elektrības vadītāji	4	4
C13	Būvmateriāli	21	18
B14	Pretkorozijas vielas	0	4
B15	Kosmētiskie līdzekļi	0	3
D56	Kodīgi šķidrums	2	8
B16	Putekļus veidojošas vielas	93	143
D62	Elektromehāniskie komponenti	9	1
B17	Galvanizācijas līdzekļi	0	4
A18	Eksplozīvas vielas	0	1

A19	Mēslošanas līdzekļi	2	5
B20	Pildvielas	0	1
B21	Fiksācijas vielas	2	3
C22	Līdzekļi pret aizdegšanos un dzēšanas līdzekļi	0	2
B23	Peldošie aģenti	0	0
C24	Vielas emaljēšanai uzlejot vai sakausējot	0	0
B25	Putojošas vielas	0	0
C26	Aromatizētāji un uzturvielas kā piedevas pārtikai	1	1
D57	Vielas, kas rada berzi	0	0
B27	Degviela	32	51
A28	Degvielas piedevas	2	6
D58	Abrazīvi	8	9
B29	Karstumizturīgas vielas	3	1
B30	Hidrauliskie šķidrums un piedevas	1	1
B31	Impregnācijas materiāli	1	1
B32	Izolācijas materiāli	2	6
B33	Starpprodukti	0	0
B34	Laboratorijā lietojamās ķīmikālijas	4	4
B35	Lubrikanti un piedevas	1	0
A36	Aromatizējošas vielas	2	4
A37	Oksidējošas vielas	0	1
D59	Krāsas un lakas	9	20
A38	Lauksaimniecībā lietojamie pesticīdi	4	3
C38	Pesticīdi un konservanti, ko nelieto lauksaimniecībā	0	1
A40	ph regulētāji	0	1
B41	Medikamenti	21	23
B42	Fotoķīmiskas vielas	2	2
A43	Plūsmas regulatori	0	0
D60	Radioaktīvās vielas	0	1
A44	Reducējošas vielas	0	0
B45	Reprogrāfijas vielas	1	0
A46	Pusvadītāji	0	0
B47	Mīkstinātāji	0	0
B48	Šķīdinātāji	4	17
B49	Stabilizētāji	0	1
B50	Virsmaktīvās vielas	0	0
D61	Vielas virsmas apstrādei	10	15
B51	Miecvielas	0	0
B52	Viskozitātes regulētāji	1	0
B53	Vulkanizācijas līdzekļi	0	0
A54	Metināšanas un lodēšanas līdzekļi	36	19
E55	Mājdzīvnieki	18	17
E56	Meža dzīvnieki	1	0
E57	Dzīvnieku izcelsmes produkti	10	20
E58	Dzīvnieku izcelsmes atkritumi	10	13
E59	Notekūdeņi	4	4
E60	Asi vai griezīgi medicīnas materiāli	15	36
E61	Trausli, plīstoši medicīnas materiāli	4	2
E62	Citi medicīnas instrumenti	8	16
E63	Produkti bakterioloģijas vai bioloģijas laboratorijām	2	0
E64	Asinis un citi cilvēka audu šķidrums	52	87
E65	Citi cilvēka audi	3	22
E66	Pacienti	41	103

X99	Citas pielietojuma kategorijas	5585	799
	kopā	6087	1584

11.	Arodslimnieku skaita sadalījums pa uzņēmuma veidiem	2007	2008
	Valsts iestāde	47	40
	Akciju sabiedrība	193	242
	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	454	592
	Individuālais komersants	12	11
	Pašvaldību uzņēmums	53	73
	Sabiedriskā organizācija	4	3
	Kolhozi, sovhozi u.c. likvidētie uzņēmumi	13	28
	kopā	776	989

12.	Arodslimnieku skaita sadalījums pa uzņēmumu grupām	2007	2008
	līdz 5 strādājošiem	15	17
	no 6 līdz 49 strādājošiem	98	133
	no 50 līdz 249 strādājošiem	231	218
	no 250 līdz 499 strādājošiem	115	138
	500 strādājošie un vairāk	250	304
	kopā	709*	810*

* Nav datu par likvidētajiem uzņēmumiem

13.	Arodslimnieku skaita sadalījums pēc darba vides riska faktoru iedarbības laika	2007	2008
	līdz 5 gadiem	8	13
	no 6 līdz 10 gadiem	48	40
	no 11 līdz 15 gadiem	97	117
	no 16 līdz 20 gadiem	95	98
	no 21 līdz 30 gadiem	283	339
	no 31 līdz 35 gadiem	114	187
	no 36 līdz 40 gadiem	93	134
	ilgāk par 40 gadiem	38	61
kopā	776	989	

14.	Arodslimnieku skaita sadalījums pēc arodslimnieku kopējā darba stāža	2007	2008
	līdz 5 gadiem	2	5
	no 6 līdz 10 gadiem	2	7
	no 11 līdz 15 gadiem	26	12
	no 16 līdz 20 gadiem	22	37
	no 21 līdz 30 gadiem	194	182
	no 31 līdz 35 gadiem	162	197
	no 36 līdz 40 gadiem	170	210
ilgāk par 40 gadiem	131	160	
kopā	709*	810*	

* Nav datu par likvidētajiem uzņēmumiem

15.	Arodslimnieku skaita sadalījums pēc seku grupām (darba attiecības)	2007	2008
	Turpina strādāt profesijā (amatā)	599	707
	Strādā citā darbā un citā profesijā (amatā)	43	40
	Nestrādā	67	63
kopā	709*	810*	

* Nav datu par likvidētajiem uzņēmumiem

16.	Veiktie pasākumi arodslimību profilaksei	2007	2008
	Riska faktoru mērījumi ir/nav veikti	346/363	460/350
	Instruktāža un apmācība darba aizsardzībā ir/nav	699/10	799/11
	Obligātās veselības pārbaudes ir/nav veiktas	391/318	514/296
	Izsniegti IAL/nav izsniegti	562/135/0	686/112/12

* Nav datu par likvidētajiem uzņēmumiem